

Dr. JAN HEJČL:

EUCHARISTICKÁ ČETBA
BIBLE

PRAHA 1933

Vydalo Cyrilometodějské knihkupectví G. Francla

NIHIL OBSTAT.

Dr. Carolus Vrátný,
censor deputatus.

IMPRIMI POTEST.

Pragae, die 4. Martii 1932.

Dr. Theoph. Opatrný,
Vicarius generalis.

N. 3106.

SVĚTLÉ PAMÁTCE

biskupa

EDUARDA

JANA NEP. BRYNYCHA

vděčný autor

EUCHARISTICKÁ ČETBA BIBLE.*

Listujeme-li ve zprávách o posledních světových eucharistických sjezdech, jsme mile překvapeni bohatstvím nejrozmanitějších temat. A nahlédneme-li do ukazatele abecedního (pokud jsou jím zprávy opatřeny), shledáváme tak velké množství jmen a hesel, že nás oči přecházejí. Jak těžko jest podati *nové* heslo, jak obtížno podati *nové* thema! Na první pohled zdá se, že naši předchůdci již všechno vycerpali a nechali nástupcům jen — *pa-běrky*. Ponoříme-li se však poněkud hlouběji do oceánu eucharistického tajemství, najdeme snad přece i nyní ne jednu *perlu*. Bylo by mi štěstím, kdybych mohl podati skromný *příspěvek k tomu, jak tyto perly loviti*.

Svazeček myšlenek, které hodlám podati, dovolil bych si zavázati stužkou a na ni napsati: „*Eucharistická četba bible*.“

a) *Jest četba knihy* tak staré, které mnozí by rádi vykazali místo jen v museu mezi archeologickými památkami, *dosud časová* zejména pro kněze? Kdož by o tom pochyboval?

Jak se jeví v posledních dnech v literatuře *polské* snaha navázati další vývoj písemnictví na *Mickiewicze*, tak zní v moderní ano v nejmodernější

* Z řeči na Strahově dne 12./II. 1914.

literatuře *francouzské* heslo: „Zpět k velkým klasikům XVII. věku, ke *Corneillovi*, *Racinovi*, *Molièrovi*“ a v Německu dáno heslo: „*Zurück zu Goethe!*“¹ Slyšíce ta hesla hledající zdroje obrodu literárního a více méně i národního, radujeme se, že i na poli literatury *homiletické* bylo v posledních desetiletích dáno obdobné heslo: „*Zpět k Písmu svatému.*“² S potěšením čteme v úvodním článku tubinského profesora Dr. Kocha v lednovém sešitě „*Literarische Rundschau*“, jak hojné ovoce heslo to v německé homiletice poslední doby přineslo.³ Má-li však požadavek, vrátit se do starých dob církve, přimknouti se blíže k otcům církevním, než se dosud dalo, k otcům, kteří skutečně *biblicky* s kazatelnou mluvili, má-li skutečně se provésti, má-li homilie dojíti zase bývalé vážnosti, jest nezbytně nutna *četba bible*, a to *četba rozjímavá*; neboť zdařilá homilie může vyprýstiti jen z dílny duše, v níž materiál, t. j. texty biblické byly náležitě roztaveny, roztepány, zpracovány...

b) V době rozmachu ruchu eucharistického však snoubí se s heslem „*Zpět k bibli*“ při kázání jiné bratrské heslo: „*Hlásej často a často velikost Eucharistie.*“⁴ Jinými slovy: Upírej zraky na dvě

¹ Viz „*Hlídky*“, Brno 1914. 1. seš. str. 62 n.

² Budiž připomenut homiletický kurs v Ravensburku r. 1910, ve Vídni r. 1911 a v Brně r. 1912. Minulého roku vyšla v Brně zpráva o tomto kursu a v ní na str. 14 nn. též přednáška prof. Dr. Jatsche: „*Die Bedeutung der Hl. Schrift für die Predigt*“.

³ Budtež tu zejména připomenuty práce prvního toho času německého homiletu biskupa Kepplera. Pro nás má zvláštní význam kniha Emila Seipela: *Das Brod des Lebens. Erklärung und Anleitung zur homiletischen Verwendung der neutestamentlichen Texte über das allerheiligste Altarssakrament.* Freiburg, Herder 1910.

⁴ Srv. řeč Dr. Jos. Kupky „*Eucharistie a kazatelna*“, přednesenou dne 4. srpna 1913 na diecézním sjezdu eucharistickém v Brně a uveřejněnou v „*SS. Eucharistií*“ 1913 s. 155 nn. 169 nn.

velké hvězdy na čistém obzoru církve se třpytící: na *vtělené Slovo Boží*, tající se pod rouškou chleba a vína a na *zjevené slovo Boží*, zahalené do roucha biblických textů!

c) Jest možno oběma požadavkům dostáti, jest možno skutečně obě hesla sloučiti? Nazval jsem je *bratrskými* a tím již řečeno, že ano. Než jak? *Eucharistickou četbou bible*. Co je to? Kdy čteme bibli eucharisticky? Když po přečtení každého úryvku biblického, každé knihy, ano případně i každé věty neb slova, v duchu zalétneme ke svato-stánku a hledáme vztahy mezi slovem Božím psaným a mezi osobním Slovem Božím v Eucharistii přítomným, když srovnáváme, hledáme a konstatujeme podobnosti, rozdíly Eucharistie a předmětu přečteného, když kombinujeme, když se noříme do těchto vztahů hluboko, jak jen možno a když si všímáme každých sebe menších nuancí. Nalézt, promyslet a případně i podati tyto vztahy mezi Eucharistií a Novým zákonem není nesnadno, protože oba předměty jsou si velmi blízko, ano mnohdy splývají v jedno. Jinak má se však u textů starozákonných, kde třeba více — řekl bych — tvůrčí síly, která se jeví zejména v mistrném použití textu biblického, jak činívali sv. otcové. Kněz, jenž eucharisticky bibli čte, hledí takřka jedním okem do bible a druhé nepřetržitě upírá na Eucharistii. Výtvarný umělec znázornil by takového kněze *s biblí v ruce jedné a s monstrancí v ruce druhé*.

d) Posluchač honosívá se, že poslouchal toho neb onoho učence světového jména, že jest žákem toho neb onoho mistra. Jakým mistrem se může vykáhati ten, kdo čte S. z. eucharisticky? Kdo mu dal k tomu popud? Nejvyšší učitelka, opravdu světová, nehynoucího jména, nehynoucí existence — *sama církev*, která klade knězi do úst bezprostředně před slavením eucharistického tajemství řadu

textů starozákonních, která sama *připravuje kněze na mši sv. eucharistickou četbou S. z.* — A jako činí církev *před* slavením „tajemství víry“, tak činí též *po něm*. Vizme, kolik starozákonných textů nalézáme v misále pod nadpisem: Gratiarum actio post missam, a uznejme, že *učí církev kněze i po mši sv. čísti eucharisticky S. z.*⁶

e) Již před desíti lety (r. 1904) dostalo se mi štěstí, že jsem mohl při diecésním eucharistickém sjezdu, konaném tehdy v zrcadlové kapli pražského Klementina péčí diecésního ředitele blahé paměti pana rektora Farského, podati několik poznámek, jak by as bylo lze eucharisticky čísti zpěv tří mládenců v ohnivé peci. Podobně i dnes dovoluji si podati skromný pokus, který má především sice na zřeteli *kněze*, který však nebude nesnadno upravit v kázání pro *věřící*.

⁶ Viz níže.

I.

STVOŘENÍ SVĚTA.

(Gn. I, 1.—2, 3.)

Otázka, jak vznikl obrovský vesmír, poutala odjakživa lidskou mysl. Nahlédneme-li do písemných památek nejstarších národů světa, všady nalézáme na ni nějakou odpověď, která však bývá více méně zahalena mytickými mlžinami a naivními představami.

Nejdokonalejší odpověď nám dávají hned první řádky Knihy knih, jejíž vlastním spisovatelem je *sám Duch sv.* „*Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi*“ — toť jsou první tóny, toť první akord, za nimiž se valí celé proudy, vlny další melodie, která hřmí do našich duší... Dostalo se nám štěstí, že zpráva ta, přiměřeným způsobem podaná, snášela se jako teplý vydatný déšť již v prvních hodinách našeho náboženského vyučování do našich dětských myslí...

Zpráva je tak úchvatná, nádherná, poutavá, že nadchla velkého mistra Haydna, by zpracoval ji hudebně ve velké oratorium. Skoro tři léta věnoval mu všecek čas, vlohu i píli! Sám se později přiznal, že v této době padal každodenně na kolena a prosil Boha, by mu dal potřebné síly k dokonání velkého díla. Když byla konečně skladba ve Vídni dne 27. března 1808 v universitním sále pro-

vozována, a když začal orchestr hráti doprovod k rozkazu Stvořitelovu „*Bud' světlo*“, byli posluchači, mezi nimi též mnoho umělců, krásou hudby tak nadšeni, že začali jakoby živelní silou uchvácení hlučně tleskati. Mistrovi vstoupily do očí slzy a mimovolně pokynul rukou k nebesům, jako by chtěl říci: „Ta krása je s nebes“. Haydn by však nebyl mohl vytvořiti tak kouzelné dílo, kdyby byl neměl vhodného, plodného podkladu, kdyby byl neměl *biblické zprávy o stvoření*.

Ponořme se i my dnes do prvních řádků bible, a to tak, že jedním okem budeme čísti v ní, druhým však budeme nepřetržitě hleděti ke svatostánku, v němž zvláštním způsobem přítomen je velký Bůh, jenž všecek vesmír stvořil, a jenž i biblickou zprávu o stvoření svatému spisovateli inspiroval, vdechl...

I. Boží moc.

a) Majestátně líčí Písmo *moc slova Božího*:

Tu řekl Bůh: „Budiž světlo!“ I stalo se světlo.
(Gn. 1, 3.)

*Dále řekl Bůh: „Budiž obloha uprostřed vod...“
I stalo se tak.* (1, 6n.)

*Dále řekl Bůh: „Ať se shromáždí vody, které jsou pod nebem, na jedno místo a ukáže se souš!“
I stalo se tak“* (v. 9).

Řekl pak: „Ať zplodí země zelené a semenonostné rostliny, jakož i stromy...“ (v. 11).

Dále řekl Bůh: „Buďte světla na nebeské obloze...“ I stalo se tak (v. 14n).

Dále řekl Bůh: „Vyvoďte vody živá zvířata, která se pohybují; létavci pak nad zemí pod nebeskou oblohou (lítejtež)“ (v. 20).

*Bůh dále řekl: „Ať vydá země živočišstvo...“
I stalo se tak* (v. 24).

Tato zpráva je zpracována *pro člověka, který*

závisí tolik ve svém poznávání na smyslech — aby jí rozuměl, je podána *názorně*, by si vše mohl plasticky představit. Je podána po částech — rozkaz Boží vysloven sedmi větami — by tím snáze mohl člověk pochopiti obrovský čin tvůrčí, všemohoucí moci Boží. Ve skutečnosti však nepotřeboval Bůh, který je pouhý duch, nemající těla ani údů, pronášeti ani jediného slova. Ke vzniku celého světa stačil *jediný kon jeho všemohoucí vůle — beze slov.*

Tak první stránka Písma S. z.

Písmo sv. N. z. však líčí událost, ze které vyplývá, že *Bůh skutečně mluvil*, ovšem lidskými rty, a událost ta nás také poučuje, jak všemohoucí byla a jsou ta jeho slova... Které místo Písma je to as?... Povím hned...

b) V biblické zprávě o stvoření opakuje se šestkrát jakoby jakýsi refrén: „*A nastal večer a jitro*“ (v. 5, 8, 13, 19, 23, 31). Kolikrát se asi ve skutečnosti tato střída dne a noci opakovala od počátku, kdy vznikla až do dneška! Kolik bylo již na zeměkouli večerů! Věda počítá stáří zeměkoule na statisíciletí... Který však ze všech těch večerů jest asi pro lidstvo nej památnější, nejvýznamnější, který bychom mohli asi nazvati králem večerů? Je to předvečer onoho dne, kdy Syn Boží na dřevě kříže vykřvácel, je to večer prvního Zeleného čtvrtka...

Tehdy Syn Nejvyššího, který byl přijal celou lidskou přirozenost, a s ní i lidský jazyk, lidské rty, mluvidla, tehdy Bůh-člověk v kruhu svých apoštolů pronáší *dvě věty, několik slov*, která mají tutéž moc, jakou měla slova Stvořitelova pronesená na počátku světa!... Víme velmi dobře, jak znějí ony dvě věty, z nichž první byla pronesena nad chlebem a druhá nad vínem: „*Toto je tělo mé*“ — „*Toto je krev má*“. (Mt. 26, 26—28.) Jak velebný byl to okamžik! Nemůžeme jej právem srovnati s počátkem, kdy stvořil Všemohoucí celý svět?

c) Všemohoucí slovo Tvůrcovo učinilo z ničeho obrovský vesmír, nad jehož velikostí, krásou a rozmanitostí člověk žasne. Oč větší však musí býti úžas, se kterým nám dlužno stopovati Kristův čin při poslední večeři, kdy se táž tvůrčí všemohoucnost zázračným způsobem uplatňuje, kdy podstatu chleba a vína nahrazuje živým tělem a krví Ježíše Krista, celou jeho přirozeností lidskou i božskou, kterou zahaluje zbývajícimi způsoby... Náš údiv a úžas musí stoupati, povázíme-li, na kolika místech rozsáhlé zeměkoule a po kolik století již takto se tvůrčí všemohoucnost Boží uplatnila a stále uplatňuje, kdykoliv zazní jménem Kristovým kněžskými ústy: „*Toto je tělo mé,*“ „*Toto je krev má*“... Jak hrozný pocit působí v nás vědomí, že tvůrčí ta moc Boží tak blízko je nás! Asi takový, jaký působí blesk, který vedle člověka vjel do země!

Když Bůh stvořil vesmír obsahující nesčetný počet tvorů, zůstala bezmezná propast mezi nekonečným, všemohoucím, nejvš dokonalým Tvůrcem a mezi slabými, nedokonalými, malými, ano nepatrnými tvory... Výjimkou byl člověk, který však brzy zhřešil a tak propast onu jen prohloubil a rozšířil... Vizme však, kterak v Eucharistii tuto hlubinu Všemohoucí překlenuje, jak se ke svým tvorům přiblížil Kristus! Bůh vchází při přepodstatnění s chlebem a vínem ve styk tak úzký, že si ponechává jejich způsoby, by zastíraly jeho samého! Jak mohl by se více Bůh přiblížiti ke tvorů? — A to vše činí proto, by se přiblížil — *k člověku!*

Všemohoucí *stvořil vesmír sám*. Vímeť, že je tvůrčí moc nesdělitelná. Neužila nikoho ani za nástroj ani za společníka ve velkém díle... V Eucharistii však při přepodstatnění užívá součinnosti člověka-kněze! Kněz je tu nástrojem, ano i spolupracovníkem v tak velkém díle všemohoucnosti Boží, protože máje rozum a svobodnou vůli není

nástrojem mrtvým, nýbrž volně se rozhoduje, svobodně jménem Kristovým jedná...

Podle v. 26 n. učinil všemocný Tvůrce svůj *obraz a podobu-člověka*. V něm vrcholilo stvoření viditelných bytostí... V čem as vrholí všemohoucnost Vykupitelova? V Eucharistii, v předpodstatnění. Netvoří tu však jen pouhý *obraz, podobu*, snad mnohem dokonalejší než byl a je člověk! Všemohoucí přivádí tu pod způsobu chleba celou podstatu živého, skutečného těla Kristova!

Gn. 2, 2 n. se praví, že Stvořitel „dne sedmého“ *odpočinul* ode vsí práce, kterou byl činil, *požehnal* dni sedmému a *posvětil jej*...“ Vykupitel dokončiv obrovské dílo lidské spásy *odpočinul a odpočívá* dosud na nespočetných místech širé zeměkoule; ten odpočinek mu nikterak nebrání, by tu nepracoval stále a stále ve dne i v noci na našem *posvěcení*. Posvěcuje nás nejen dne sedmého, v neděli, ve svátek, posvěcuje nás každou chvíli. Jen jednou vyšly z úst Božích rozkazy svrchu uvedené, „Buď světlo“... atd. Kolikráte však zazní za den po celém světě z úst tisíců a tisíců kněží Kristovo všemohoucí slovo: „*Toto je tělo mé*“... „*Toto je krev má!*“...

Bylo řečeno, že Tvůrce *požehnal* dni sedmému (Gn. 2, 2n.). Již před tím však *požehnal* tvorům, které stvořil dne pátého: „*Rostte, množte se a naplňte mořské vody; také ptáci ať se rozmnožují na zemi*“ (Gn. 1, 22). Podobně požehnal Tvůrce novým tvorům na konci dne šestého: „*Rostte, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem a nad všemi živočichy, kteří se po zemi pohybují*“ (v. 28). Také však Pán při poslední večeři *žehnal* (Mt. 26, 26) a od té doby žehná Eucharistií a z Eucharistie již staletí všecek svět. Stvořitel mocí svého slova nahromadil na některých místech obrovské spousty vod — nepřehledné oceány, do nichž se ústí vele-

toky, které byly sebraly své vlny po širých oblastech; Spasitel nakupil v Eucharistii mnohem více svého požehnání, nepřeborné moře Božího osvětlení, občerstvení, útěchy, síly, hojivé moci, ano i očisty. Eucharistie, toť vzácná koupel, které mohou miliony duší používat současně!

Stvořitel dávaje lidstvu požehnání připojuje též nadvládu nad živočištvem: „*Panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, a nade všemi živočichy, kteří se pohybují po zemi*“ (Gn. 1, 28). Také Eucharistie nám dává nadvládu, ne sice nad dravci, ne nad živočichy světa, ale nad živočišnou částí naší bytosti, nad níž panovati je mnohem cennější než ovládati lvy a tygry!

II. L á s k a B o ž í.

V biblické zprávě o stvoření je překrásně vylíčena *láska Boží* k člověku a péče o něho z lásky té se řinoucí.

a) Gn. 1, 2, se dočítáme, že *duch Boží vznášel se nad vodami*, k čemuž poznamenává sv. Jan Zlatoústý: „Zahříval a oživoval vodstvo jako slepice, která sedí a dodává životní síly tomu, co zahřívá.“ Zmínkou tou je vyjádřena pravda, že se Bůh chystal beztvarem hmotu *uspořádati*. — Také nám nejednou bývá, že je duše naše pustá a prázdná; nepad, nespokojenost, chaos se do ní vkrádá. Kde najdeme ducha Božího, který ji uklidní, urovná, uspořádá, naplní ladem a lahodnou spokojeností? Vzpomeňme, že ve starých svatyních na oltářích vznášela se holubice a v ní — *Eucharistie* . . . Ano ten, který se jindy vyobrazuje ptákem pelikánem, *vznášel se a vznáší se nad námi*, jest ochoten snésti se, slétnouti ve sv. přijímání pod krov našeho srdce, vymýtiti z něho jakoukoli neurovnanost, naplniti je vnitřným krásným mírem. Chce působiti k to-

mu, by mohlo býti řečeno také o našem nitru: „Viděl Bůh všecko, co byl učinil, a bylo *to velmi dobré*“ (Gn. 1, 31).

b) Dříve než Bůh tvoří člověka samého, stará se o všechny podmínky jeho života. Pro člověkovu oko tvoří *světlo* (den první), pro člověkovy plíce odděluje vody od vod a tvoří *ovzduší* (den druhý), pro člověkovu nohu dává rozkaz, by se vodstvo pod oblohou slilo na jedno místo a ukázala se souš (den třetí), kterou pak pro člověka pokrývá nádherným kobercem, jakého utkati ruka lidská nedovede — kobercem rostlin, keřů a stromů... Pro člověka velí čtvrtého dne, by na obloze zazářilo slunce a měsíc, by na modrém blankytu se zastkvěly řady třpytivých hvězd... Pro toho, ježž chce stvořiti k svému obrazu a k své podobě, naplňuje živočišstvem vody, vzduch i pevninu (den pátý a šestý). Vše odevzdává Bůh člověku v majetek (v. 28), zejména však mu dává *rostlinstvo* za pokrm: „*Hle dávám vám semenonosné rostliny, cokoliv jich na zemi jest a všechny stromy, které chovají v sobě semena svých druhů, abyste je měli k potravě*“ (v. 29). Tím končí se řetěz důkazů lásky a péče *Stvořitelovy* o člověka (neboť po v. 30. následuje hned obvyklý závěrek a pak se již líčí posvěcení dne sedmého). — Vzpomeňme však, jakým způsobem zakončil *Spasitel* řetěz svých důkazů lásky, svých dobrodiní! Který je v něm článek poslední? Je to *Eucharistie*, v níž nám dává za pokrm ne rostlinstvo celé zeměkoule, ne pšenici, ne víno, ale *sebe sama* v rostlinném rouchu zahaleného!

c) Tehdy upevnil *Tvůrce* svým všemohoucím slovem na blankytné obloze obrovský kotouč ohnivý, aby člověka osvěcoval a zahříval. Jakým dobrodiním je slunce pro celou živou přírodu! Čím by byla bez slunce? Ledovou pouští. — Také *Spasitel* však velí, by vycházelo nám den co den v *Eucharistii* slunce milosti, které svými paprsky naši duši

oslňuje, mile zahřívá, vnáší do ní život a s ním radost, dodává všech životních podmínek útlým květinám našich ctností, by mohly žít, růsti a mohutněti... Ano, Eucharistie je velké slunce milosti, které osvětluje celou zemi, panuje nade dnem i nad nocí, jehož lesku a tepla neubývá, protože je nevyčerpatelné, v němž není skvrn, protuberancí, v němž se neodehrávají žádné výbuchy, jež nikdy, nikdy nezapadá oddělujíc ustavičně světlo od tmy (Gn. 1, 17n.). Právě-li se v bibli, že Bůh stvořil slunce, aby bylo *znaméním*, možno i toto slovo obrátit na Eucharistii, která je skutečně *velkým znamením* Boží lásky, znamením Kristovy dobroty, spolu však také znamením katolické pravověrnosti. I Eucharistie je znamením, jemuž jest a bude odpíráno. (Lk. 2, 34.) Určuje-li podle Písma fysické slunce časy (v. 14), určuje i Eucharistie den zbožnému knězi, učí ho dělit den na dvě polovice, z nichž jednu věnuje přípravě a druhou díkůčinění za mši sv. Mše sv. je mu každého dne kulminačním bodem, jímž předcházející dobu končí a novou začíná!

III. Moudrost Boží.

Písmo výslovně poznamenává, že ovoce stromů, které Bůh stvořil, chovalo *semena*. Stvořitel postaral se tak, aby se mohlo rostlinstvo obnovovati, zachovávat, když jedna generace uschne, zhyne, by tu bylo postaráno o dorost; ustanovil tak, by se mohlo přiměřeným způsobem i rozšiřovati. Lze v tom viděti rys nejvyšší *Boží moudrosti*. — Eucharistie je však též vzácným ovocem našim duším! Jak se asi postarala Boží moudrost, by i toto ovoce stále čerstvé vyrůstalo, by každé pokolení ať v prvních dobách církve nebo tisíce let později mohlo je česati? Je někde takový strom, který nikdy ne-

vadne, stále jest obsypán nebeským, andělským ovocem? Budťež díky Ježíši Kristu vzdány nejserdečnější za to, že se jeho moudrost o takový strom postarala. Je to strom katolického kněžství. Pán jej zasadil slovy: „To činite na mou památku.“ (Lk. 22, 19.) Kmenem stromu zůstal on sám, ratolesti jeho pak jsou biskupové a kněží. Také sice umírá jedna generace biskupů a kněží za druhou, avšak v den svěcení na kněžství, vypučí na obrovském stromě, zastiňujícím celý svět, vždy nové haluze, které přinášejí den co den vzácné plody eucharistické, v nichž ukryto símě nesmrtelnosti...

IV.

Když dozívají akordy biblické zprávy o stvoření, jest nám, jako bychom slyšeli velehymnus všeho tvorstva, kterým vzdává hold slávy a díky svému Pánu. Každý sebemenší i nerozumný tvor nějakým způsobem přispívá k té velké ódě, monstrekoncertu. Zejména člověk, bytost rozumná se svobodnou vůlí, vědomě a dobrovolně vzdává chválu a dík a činí tak jménem všeho viditelného tvorstva, jehož k tomu cíli také přiměřeně používá.

Podobně však činí „král přírody“ vzdávaje hold *Eucharistii*. Celou skorem přírodu najímá do služeb krále eucharistického a příroda dává se ochotně do služby tak vzácné najmouti.

Mám tvrzení své dokázati? — Začnu pšenicí a révou. Jak rády poskytují rostliny ty sebe samy své plody Pánu, by jich použil k tajemství lásky. Obilí však i réva potřebují k svému bytí a vývoji součinnosti jiných činitelů. Vizme, jak slunce poslušně a ochotně upírá své zlaté paprsky na pšenici a révu od té chvíle, kdy prorazí kůru země až do okamžiku, kdy stojí na poli vysoké klasy, sklánějící se pod bohatou úrodou, kdy visí s révy vel-

ké zlaté hrozny. Jak rádo posílá na ně *slunce* své světlo a teplo, by jich mohl svým časem Pán použítí! S radostí ne menší padá rosa na ně, zavlažuje *děšť* tyto šťastné byliny, ano i *vzduch* jim poskytuje potřebné potravu... A kolik jiných činitelů se účastní pěstění pšenice a révy, by jich bylo lze užítí ve službách eucharistických!...

Když již nás zavedla pšenice a réva do říše rostlinné, všimněme si jiných příslušníků této říše, kteří rovněž s největší ochotou a radostí přispívají v ruce člověkově ke cti Eucharistie. — Jak plesá *cedr*, *lípa* neb jiný strom, že může dodati svému Pánu dřevo, by z něho byly zbudovány stěny stánku, v němž bude sám přebývati! — Jak šťastným cítí se *len*, že může poskytnouti vlákna, z nichž se tkána budou bělostná plátna, která se rozprostírají na oltáři a do nichž a na něž dává se klásti Pán! — Jak hrdá jest *oliva*, že může svému Králi dodávati to, co má nejlepšího, svůj tuk, olej, by před jeho tváří ve dne v noci hořel! — Jakou radost mají všelijaké rostliny, že mohou vypocovati *pryskyřici* rozmanité vůně, která se pak klade před Eucharistií na řeřavé uhlí a zahaluje mrakem vonného dýmu Lásku Boží v ní utajenou! — Ba i *dřevěné uhlí*, které udržuje v kadidelnici oheň, rádo přispívá aspoň tímto způsobem k velebnému holdu všeho tvorstva Eucharistií vzdávanému. — A co říci o nejrozmanitějších družích rostlin, kterými se ozdobuje oltář, které buď svou svěží zelení neb svými pestrými květy obepínají, zastíňují svato stánek a vydychují naň proudy líbezné vůně!? Když hledím na zelené koruny vavřínu a palem, které oltář zastírají, když patřím na bílé, rudě hořící, žluté, modré květy všech odstínů, zdá se mi, že se všechny tulí o závod ke Kristu, že se nevýslovně radují z toho, že jim dopřáno dlíti u krále života tak blízko, že kladou takorůžka své barevné hlavy oddaně na srdce Kristovo...

Podobně vzdávají tribut chvály Eucharistii také *zástupci říše živočišné*. Jmenován budiž jen *bourec*, který snová niti, by je mohl podati Pánu na plášťík na ciborium, jakož i na roucha, v nichž kněz stává u oltáře. Připomínám *včelku*, která neúnavně pracuje, by mohla poskytnouti dostatek vosku na výrobu svíček, by plápolaly ke cti Boha svátostného...

A což *říše bytostí nemajících života*, neúčastní se neustálého triumfu Eucharistie? I ona přispívá k němu svým bohatstvím. Ano, země s radostí otvírá své lůno a podává *zlato, stříbro, drahokamy*, aby z nich vyroben a přiměřeně okrášlen býti mohl kalich, monstrance a jiné nádoby potřebné ke službě eucharistické. *Mramor* nabízí své služby při stavbě svatostánku, oltáře, ba i poslední *hrubý kámen* je rád, že může odpočívat hluboko v základech chrámu, kde ho sice nikdo nevidí, kde však přece svým způsobem přispívá ke cti Eucharistie...

Vzduch rád se dává do služeb varhaníkových, vyluzuje v píšťálách ladné zvuky, kterými doprovází eucharistické zpěvy, rád se plní *zvukovými vlnami* a roznáší je v šír i dál... Ano, dnes i obrovská síla *elektriny* dává se ráda z centrál voditi do svatyní, by zde svého Pána na oltáři trůnícího ozařovala světlem, které jí udělil, když ji stvořil.

Toť velký triumf, hold, který vzdává příroda v rukou člověkových Eucharistii. Němý a přece jen hlučný a pronikavý hymnus tvorstva...

Člověk má býti zástupcem, vůdcem a tlumočnickem při obrovském koncertu přírody. Má mu dávat směr a ne snad dáti se nerozumným tvorstvem zahanbiti, zastíniti!

Budeme tedy i my častými návštěvami kupiti se kolem svatostánku, budeme se v duchu tuliti k jeho božskému obyvateli, k němu své hlavy skláněti, na něho dýchatí zbožnými vzdechy, jako činí

rostliny kolem něho rozestavené... Budeme opět a opět přinášeti sem před oltář kadidelnu svého srdce plného posvátného ohně a vroucími modlitbami budeme tu Pána zahalovati jakoby vonným dýmem vzácné pryskyřice... Poskytuje-li oliva látku na věčné světlo, poskytneme i my Pánu sebe samy, bychom ustavičně hořeli láskou k němu.

Nabízí-li i kámen a dřevo Pánu své služby, by si z nich dal vybudovati stěny, podlahu i strop svého stánku, nabízeti budeme častým sv. přijímáním i my Pánu své srdce, by si je upravil za své bydliště a v něm trvale sídlil.

II.

EDEN A RÁJ.

V rušných dobách světové války, kdy smrt neúprosně kosila celé čety mužů plných zdraví a života, kdy krev potoky tekla, kdy slzy stékaly mocnými proudy po lících vdov a sirot, kdy nesly se k nebesům tisíce hlasů srdcervoucích, tisíce vzdechů umírajících, raněných hrdinů, v hrozných dobách zla i bídy tanula mi na mysli častěji než kdy jindy otázka: „Byl to původní účel lidstva, ke kterému bylo stvořeno?“ „Nikoliv,“ odpovídalo a odpovídá nám rozhodně Písmo řkouc: „*Hospodin Bůh štípl rozkošný ráj a do toho postavil člověka, jehož byl utvořil!*“ Ano, těšiti se z ráje, býti šťastným, to byl původní cíl člověka. Jak se však bývalé štěstí zvrhlo v nynější bídu? Také o tom nás poučuje Písmo. Hřích ztratil nám ráj a hřích přivedl všechno neštěstí! Krveprolití od krve Abelovy až do potoků krve, která ještě na evropských bojištích nevychladla, to vše je následek hříchu.

Dnes chápeme jasněji než kdy dříve dosah slov

nejvýš spravedlivého soudce, pronesených nad hříšným praotcem lidstva a spolu nad námi:

„*Poněvadž jsi poslechl hlasu své ženy a jedl se stromu, s něhož jísti jsem ti zakázal — pro tento tvůj čin zlořečená budiž země . . . V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš.*“ (Gn. 3, 17 nn.)

Učíme se dnes názorněji než kdy jindy znáti zlobu hříchu: jak hrozné zlo je hřích před okem Božím, když jej tak trestá.

Spolu však bouří se v nás *touha po ztraceném ráji*, ohlížíme se kolem sebe, hledáme a tážeme se: Je ten ráj navždy ztracen? Není nám ničím nahrazen? Jsme vyhnaní synové Evy bez jakéhokoli ráje? Nikoliv! I my a *to již zde na zemi máme Eden a ráj* a tím jest náš katolický oltář *se svatostánkem*, v němž ukryta *Eucharistie* . . .

1. Co činilo místo, na kterém sídlili naši prarodiče rozkošným rájem, byl *důvěrný, něžný styk s Bohem*. Hospodin Bůh nepovažoval je jen za své tvory, ale za své *milované děti*, zjevoval se jim, mluvil s nimi jako dobrotivý, laskavý otec, vychovával si je sám . . . Jaké štěstí! Bez hrůzy, se sladkou, s dětinnou důvěrou mohli také oni odvážiti se s ním rozmlouvati, tázati se ho, odpověď očekávati.

Avšak hle, týž velký Bůh, který stvořil vesmír a v něm člověka, sídlí s námi zde na oltáři — to náš Eden — přebývá s námi ve svatostánku! Je to *otec* náš, my jeho děti! Je to *vychovatel* náš, my jeho chovanci! Ba více, naším druhem se stal, bychom s tím větší důvěrou k němu se utíkali a s ním na modlitbách rozmlouvali. Písmo (Gn. 3, 8) nám vypravuje, že se Hospodin procházel *v ráji za podvečerního vánku*, a tu že lidi oslovil. Jak často i mimo tuto dobu je denně navštěvoval, jak často se k nim s nebe snášel, nevíme; ale tolik je jisto,

že při každé mši sv. sestupuje týž Bůh s nebes, aby se stal naším druhem, společníkem, a že s námi a u nás tu dlí ve dne i v noci, že není chvíle, kdy by nás nepřijal, nepotěšil, neposílil. *Jaké to štěstí pro nás, jaký to ráj!*

Zmiňuje-li se svatopisec o podvečerním vánku, má na mysli nej příjemnější okamžik dne na Východě, kdy je již denní vedro zmírněno slabým větrem, pohybem vzduchu. Kdo tento vánek stvořil, kdo mu dal a dává rozkaz, aby vál, byl zase veliký Tvůrce, který přijal první lidi za své děti; také pro ně byl ten vánek stvořen, také jim prospíval, také je blažil! Ve svatostánku však dlí týž velký Bůh, pán a vládce mocných větrů, vichorů, orkánů, ale také jemných, příjemných větérků, které lahodí našim plicím, našemu tělu; ze svatostánku však věje také vánek, který blaží naše duše! Když je (naše duše) žárem denního vedra, paprsky utrpení, námahou prací unavena, zeslabena, může utéci se sem na srdce Kristovo, ke svatostánku, ze kterého věje jemný duch Kristův, a ten nás osvěží, mile ochladí, potěší, uvede rajský klid a spokojenost do našeho nitra! Jak šťastni jsme, že máme na oltáři Eden a ve svatostánku ráj! Uznejme to a hledejme tu své štěstí, kde lze je vpravdě nalézt!

2. Pravil jsem, že Spasitel, ustanoviv Eucharistii, vstoupil s námi v *nejněžnější, nejdůvěrnější poměr*. Kde najdeme nějaký obraz, který by nám ten vztah znázornil? Není třeba dlouho a daleko hledati. V biblickém ráji jej nalezneme. Vizme poměr Adama k Evě! Adam, jak známo, byl předobrazem Kristovým, *Kristus* byl druhým, neskonale vznešenějším *Adamem*. *Evou* byla předobrazena, jak víme, *církev*, a že církev se skládá z věřících lidí, možno také viděti v Evě obraz každé křesťanské duše, věrné dcery církve, *duše*, která lne ke Kristu. Ano, srovnáme-li poměr Adama

k Evě s poměrem Krista svátostného k věřící dobré duši, nalezneme ne jednu podobnost. Z *boku* Adama byla utvořena žena, z boku jeho vzešel jí život. A co naše duše? Odkud vzešel té život, život nadpřirozený? Z *boku*, ze srdce Kristova! A kde nalézá dosud duše naše rozhojnění, upevnění, utužení, rozmnožení toho života? V srdci Kristově, které tu v Edenu oltáře, v ráji svatostánku bije! Kdykoli přijímáme Eucharistii, vždycky nabíráme nového života z *boku*, ze *srdce Kristova*!

Když spatřil náš praotec družku svého života, zvolal: „*To je konečně kost z mých kostí a maso z mého masa!*“ Kdykoli přijímáme tělo a krev Páně, mění se tělo naše v tělo Kristovo a krev naše v jeho krev. Čím častěji tak činíme, tím rychleji pokračuje svatá proměna, tím rychleji stává se krev naše krví Kristovou a tělo naše tělem jeho! Také o takové duši může říci svátostný Spasitel: „*To je kost z mých kostí a maso z mého masa!*“ A jak rád by to řekl o každé duši! Vždyť proto Eucharistii ustanovil!

„*Bude slouti mužice, nebo z muže je vzata*“ (Gn. 2, 23b), pravil dále první člověk o své choti. Choť naší duše je *Kristus*. Jsme podle něho pojmenováni zovouce se *křesťany*. Krásný název bude nám příslušetí tím větším právem, čím více budeme my z *Krista svátostného vzati*, z Krista utvoření — *častým hodným sv. přijímáním!* Tajemství lásky Kristovy, zhuštěné ve Svátosti oltářní sluje *Eucharistie*. Kéž by byly naše duše tak blízko tomu tajemství, s ním spojeny, spřízněny, aby se mohly nazývati „*eucharistickými*“! Kéž by naše rodiny ctily to tajemství, by se mohly rovněž zváti „*eucharistickými*“!

„*Protož opustí člověk otce svého i matku a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním*“ (v. 24), pravil konečně Adam. Právem může říci podobně Spasitel o každém svém příchodu na oltář.

Nemůže sice opustiti svého Otce ani své matky v nebesích, vymyslí si však způsob, kterým může lnouti stále k nám na zemi; *opouští* takořka nebesa, kdykoliv kněz při mši sv. proměňuje, sestupuje na oltář, zahaluje se v rouchu posvátných způsob, *aby přilnul* ve sv. přijímání *k nesmrtelné duši*, kterou si vyvolil za svou choť, aby se s ní spojil tak, že jsme pak *dva*, *Ježíš Kristus* a my jedním tělem takořka, jednou duší s ním. Jaké to štěstí! Kéž bychom *přetrhali všechny pozemské svazky*, které nás vzdalují od Ježíše Krista, třeba byly tak pevné, jako je pouto vízící děti k rodičům, a kéž bychom co nejčastěji upřímně *přilnuli* sv. přijímáním k svému nebeskému choti, Ježíši Kristu a tak stávali se *s ním jedním tělem!*

V. 3. „Stvořiv tedy z hlíny všechny pozemské živočichy a všechny nebeské ptáky, Hospodin Bůh přivedl je k Adamovi, by viděl, jak by je nazval; jméno pak každého živočicha mělo býti takové, jaké mu Adam dá. Dal tedy Adam všem krotkým živočichům, všem nebeským ptákům a všem divokým zvířatům jejich jména.“ (Gn. 2, 19n.) Měl dávat zvířatům jména s rozvahou, měl hleděti na jejich vlastnosti a povahu, a podle toho přiměřeně a výstižně je pojmenovati. K tomu však bylo třeba rozumové britkosti, dokonalé poznávavosti a daru řeči... To světlo rozumové člověk hříchem ztratil, sobě i nám. Jaké neštěstí!

Nenalezneme nikde náhrady? *Ježíš Kristus*, nejvyšší *světlo světa*, které osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět, *je nám sám vzácnou náhradou*. Osvětluje nás svou naukou, kterou jménem jeho církve hlásá, *osvětluje nás také svou milostí*, která se line do našich temných niter z *ráje svatostánku*, z Eucharistie. Jak nádherně zalévalo slunce svým jasným v biblickém ráji veškeré stromy! Jaké zelené, krásné listy, jak rozličné barvy květů na nich zlatými paprsky vykouzlilo! Jak jas-

né bylo světlo, které na ně v noci lila luna a řady hvězd tehdy, kdy nebyla země ještě stížena Boží kletbou! Avšak — vzácnější je světlo, které rozlévá Pán ze svatostánku do našich útrob! Na nás je, bychom nechřadli ve tmě, ale opět a opět chodili sem na výsluní do *ráje eucharistického!*

4. Četli jsme, že první člověk *dával zvířatům jména*. To má také jiný význam. V první hlavě Gn. vypravováno, že Bůh dával svým tvorům jména — na znamení, že jest jejich *vládce*, že jsou mu *poddáni*. Dává-li (Gn. 2, 19n.) Adam zvířatům jména, znamená to rovněž *jeho nadvládu nad nimi*.

Písmo však připomíná, že byly prvním lidem v ráji také *poddány* jejich nižší, *živočišné síly*. „Byli pak oba — Adam totiž a žena jeho — *nazí a nestyděli se*“ (Gn. 2, 25). Nestyděli se, ježto v jejich těle nebylo ještě zlé žádostivosti. Výstižně tím vysloven jejich prvotný stav nevinnosti. Ačkoliv byli tělesně i duševně vyspělí, ač byli manželé, přece byli jako *nevinné děti*. Pokud byla jejich vůle poddána vyšší vůli Boží, byly v nich všechny síly poddány jejich vůli a z tohoto lадného podřízení nižšího vyššímu vyplývala královna lidského štěstí — *svatá spokojenost!*

Hříchem všeho toho člověk pozbyl! V Edenu oltáře však možno nám zase ztracenou rajskou blaženost najíti! Pán tlumí v nás sv. přijímáním zlou žádostivost, sílí nás do boje s ní, podrobuje naše nižší schopnosti vůli a vůli naši podřizuje vůli Boží, vrací nám ztracený vnitřní rajský soulad, *spokojenost*. Jak šťastní jsme! Jakým díkem jsme zavázáni Pánu za jeho dobrotu!

5. Písmo nám vypravuje, že „*vyvedl Hospodin Bůh ze země všeliké stromy, oku krásné a na chuť příjemné*“, zejména pak jmenuje dva stromy: „*také strom života uprostřed ráje, jakož i strom poznání dobrého i zlého*“ (Gn. 2, 9).

a) „*Stromem života*“ sluje prvý strom, že ovo-

ce jeho poskytovalo člověku *možnost neumřít*; požíváním ovoce byl by pořád obnovoval síly tělesné a byl by tak dlouho beze smrti, až by byl od Boha přenesen do šťastnějšího stavu blažené nesmrtelnosti. Strom ten byl takořka *králem nádherné květeny rajské*...

Vizme, koho tu máme v Eucharistii! Král pravý a tvůrce všech stromů stal se takořka sám stromem! Stromem, jehož listí nevadne, jehož haluze zastiňují všecku zeměkouli, stromem, jehož vrchol sahá až daleko nad hvězdy, do věčného ráje, stromem, který nestárne, který je stále obalen pestrými květy, jehož ovoce uchovává a posiluje v nás nadpřirozený život *milosti* a dává nám *záruku*, že *budeme po smrti žítí bez konce, na věky!* A tím ovocem života je — *sv. přijímání!* Máme tedy na oltáři ve svatostánku *strom života*, vzácnější než byl onen v ráji biblickém, máme tu svůj ráj. Pravím „*vzácnější než byl strom onen v ráji*“. Bylť toliko tvorem, náš strom a naše ovoce, které máme v Eucharistii je sám Tvůrce, ten, který ráj štípil, božský zahradník, štěpař, *strom i ovoce v jedné osobě!* Jak šťastni jsme, že nám dovoleno často, často s tohoto stromu česati a jísti! Jak nešťastni, kdo nedbají toho stromu, hledají svůj ráj všude tam, kde ho naléztí nelze!

b) Druhý rajský strom sluje „*strom vědění dobrého i zlého*“.

Jmenuje se tak, ne že by svou přirozenou povahou obsahoval něco zlého, ani že byl s to, by skutečně zvýšil rozumové vědění člověka; slul tak proto, že ďábel sliboval člověku, požije-li jeho ovoce, vyšší osvětlení rozumu, vševědoucnost, že se vyrovná Bohu. Pravitel: „*Ví totiž Bůh, že toho dne, kterého z něho požijete, otevrou se oči vaše a budete jako bohové, poznávající dobré i zlé.*“ (Gn. 3, 5.) Jest velký rozdíl mezi tímto stromem a stromem eucharistickým a přece také *podobnost*. S onoho

stromu požívati zakázal Bůh trestem smrti: „*Z ovoce stromu*“ — pravila Eva — „*který jest uprostřed ráje, zakázal nám Bůh jísti, ano i dotýkati se ho, abychom nezemřeli.*“ Se stromu eucharistického však přikazuje nám Pán jísti a hrozí smrtí tomu, kdo by toho ovoce požívati nechtěl: „*Amen, amen, pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete mítí v sobě života.*“ (Jan 6, 54.) Co pravil ďábel o účinku ovoce se „*stromu vědění dobrého a zlého*“, byl klam a mam! V plné pravdě však a plným právem lze říci slova ta o tom, co působí strom eucharistický! Když se před svatostánkem upřímně modlíme, zejména pak ve sv. přijímání „*otvírají se nám oči,*“ že poznáváme, co je pro naši spásu *dobré a co zlé*, co užitečné a co škodlivé, ano sv. přijímáním stáváme se účastnými *božské přirozenosti* a tak opravdu se splňuje, co klamně sliboval ďábel řka: „*Budete jako bohové.*“

Strom vědění dobrého a zlého sluje také proto tak, že lidé, poživše jeho ovoce, poznali z trpké zkušenosti, jak veliký je *rozdíl mezi dobrem*, štěstím, jež přináší poslušnost, a mezi *zlem*, neštěstím, jaké má v zápětí hřích. Rozdíl ten zakouší lidstvo trpící ustavičně; zejména v dobách válečných poznáváme, jak veliký je rozdíl mezi *dobrem míru a zlem války*, která je také následkem hříchu! Kdo *nejvíce zakusil* ten rozdíl na svém těle, ne za sebe ale za jiného, byl sám Spasitel, *Ukřížovaný*. Proto právem nazývá se kříž Kristův stromem poznání dobrého i zlého. Živou pak památkou, vzpomínkou na kříž, jest opět *Eucharistie*. Při každé mši sv. staví nám Pán takřka před oči svůj sv. kříž, vzácný strom vědění dobrého i zlého.

Také s jiného stanoviska bychom mohli právem nazvati Eucharistii stromem poznání dobrého i zlého. Podle toho, jak často a s jakou přípravou křesťan z toho ovoce jí nebo nejí, jemu se vyhybá,

možno poznati, je-li křesťanem nejen podle jména, tedy *křesťanem dobrým*, nebo *křesťanem nedobrým*.

6. Písmo vypravuje, že „*vycházela z místa rozkoše řeka, aby zavlažovala ráj, načež se dělí ve čtyři ramena.*“ (Gn. 2, 10.) Byla tedy v ráji hojnost vody. Rostliny měly dostatek *vláhy*, zvířata i lidé měli co *pít*, ano mohli se i *koupeli* osvěžiti.

Vzácnější a silnější pramen máme v Eucharistii. Nezalévá jen jednu krajinu (Eden) nebo několik zemí, zalévá celou, celičkou zeměkouli a tak ji proměňuje ve veliký Eden . . . Je to pramen, který vyvěrá z nejsvětějšího srdce Kristova, pramen jeho krve, jsou to proudy jeho milosti, vlny jeho lásky. Jak šťastni jsme, že nám dovoleno zde hasiti duševní žízeň, zde se koupati, omývati duši od prachu všedních hříchů, nalézati občerstvení, bychom dále mohli nésti břímě dne i horka. Rajský pramen se dělil ve *čtyři ramena*; pramen krve Kristovy se dělí v tolik ramen, kolik je duší ho přijímajících. Jak vděční byli naši prarodičové před hříchem Bohu za to, že se o ně tak královsky postaral! Jak vděční máme býti i my Spasiteli, že při poslední večeři otevřel v Eucharistii zdroj, proud, kterým rozvádí den co den vyšší vláhu, očistu a osvěžení do tisíců a tisíců duší!

7. Když první člověk zhřešil, „*vykázal ho Hospodin Bůh z rozkošného ráje, aby vzdělával zemi, ze které byl vzat. Vyhnał Adama a postavil před rozkošným rájem cheruby, jakož i plamený a blýskavý meč, by hlídali cestu ke stromu života.*“ (Gn. 3, 23n.) Ten plamen semtam kmitající byl podle vykladačů Písma *blesk*. Hromem tedy a bleskem zamezil Bůh prvním lidem návrat do ráje.

V eucharistickém ráji máme Boha, který je tvůrce a nejvyšší vládce hromu i blesku; nezahání nás však tímto strašným způsobem od sebe, nikoliv,

všecku hrůzu skryl za způsoby chleba a vína; nezapuzuje nás, nezamezuje nám sem vstup, ale naopak volá nás k sobě sladkými slovy, zve nás opět a opět říká: „*Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.*“ Nestaví před eucharistický ráj *cherubů*, kteří by nám hrozili, naopak posílá naše *anděly strážné*, posílá své služebníky, *kněze*, a ti opět a opět mluví věřícím do duše, ustavičně je zvou, by do tohoto Edenu vstupovali a zde trhali ovoce života, plody nesmrtelnosti.

Gn. 2, 15, poučuje nás bohoduchý spisovatel, že „*pojal Hospodin Bůh člověka a postavil ho v rozkošném ráji, aby jej vzdělával a hleděl si ho*“.

Také od nás, které postavil Spasitel do církve svaté a kterým podává svůj eucharistický ráj, přeje si, *bychom si toho ráje hleděli*. Budeme si ho *hleděti*, budeme-li si ho na výsost *vážiti*, budeme-li často a často do něho choditi, často a často ve vlnách jeho, t. j. ve vlnách krve Kristovy duše své napájeti, koupati, občerstvovati. Budeme si ho *hleděti*, budeme-li ovoce s tohoto rajského stromu česati a požívati, budeme-li ten ráj takřka ze svatostánku přenášeti do svých duší, budeme-li ráj Kristův ctnostným životem v sobě *vzdělávati*, a budeme-li napínati všechny síly, bychom toho vniterného ráje nepozbyli, bychom hříchem Krista, Pána a Dárce vši rozkoše neztratili.

III.

KAIN A ABEL.

Pohlédneme-li na první stránky knihy své paměti, které byly popsány v našem útlém mládí,

nalézáme tam dvě postavy, nakreslené nesmazatelným písmem, které nás nevýslovně poutaly — *Kaina a Abela*. Jméno prvního naplňovalo nás odporem, jméno druhého živou láskou a soustrastí. Bylo nám řečeno, že dobrý Abel byl krásný předobraz budoucího Spasitele ubohého lidstva. Právem. Nalézámeť na Abelovi nejen rys, matný sice, ale přece jen nastiňující *Syna člověkova*.

1. Ano, *Syna člověkova*! Všimněme si jména „*Abel*“. Co znamená? Z několika pokusů vyložití je zamlouvá se nejlépe výklad, že Abel znamená „*Syn*“. Jako totiž první člověk sluje v bibli „*Člověk*“ (to znamená slovo *Adam*), a jako se jmenuje první žena „*Matka*“ (to znamená slovo *Eva* podle Gn. 3, 20), tak sluje jeden ze synů prvních rodičů *Abel, t. j. Syn*. Také Ježíš Kristus je *Syn* a to *Syn Otce nebeského* podle své přirozenosti božské a *syn člověka*, Marie Panny podle své přirozenosti lidské. *Syn Boží a syn člověka* . . . Syn Boží jest od věčnosti, synem pak člověka stal se v čase, když se počal a když se narodil. Jakožto *Syn Boží* patří popředně *nebi*; jakožto *syn člověka* patří však také nám *lidem*. Nebe i země chce ho mít. Pán splnil přání obou tím, že po svém vzkříšení vznesl se na nebesa, ale již dříve ustanovil Eucharistii na zemi a v té dlí s námi, u nás a mezi námi, Syn Boží i syn člověka v jedné (božské) osobě. A přeje si, by nás *syny lidské* přetvořil v *syny Boží*. To přání plníme přijímajíce eucharistický chléb, který nás připodobňuje víc a více *Synu Božímu* . . . Svou přirozeností jsme sice jen *synové lidští*, ale milostí Kristovou jsme *adoptovanými syny Božími*; a toto synovství častým sv. přijímáním se v nás víc a více posvěcuje, zdokonaluje, upevňuje. Stáváme se svému Otci podobnějšími a podobnějšími, spolu pak také *milejšími a milejšími*! Jaké to štěstí!

2. „*Abel byl pastýřem bravu*“, poučuje nás Písmo. (Gn. 4, 2.) Oč *dokonalejším* pastýřem byl však

Ten, který se tak rád připodobňoval *k dobrému pastýři!* Kolik měl *Abel* ovec nevíme, ježto nám Písmo počtu jeho stád neudává. Víme však aspoň přibližně, jak velké množství ovec má *Pastýř nejlepší*... Co lidí je nyní na světě? Dvě miliardy... Hle, toť stádce Syna Božího. A kolik pokolení se již před tím na zeměkouli vystřídalo? Kolik to miliard? A hle, ti všichni byli jeho stádcem. Ano i nesčetné zástupy nebešťanů a andělů jsou jeho ovce, On jejich pastýřem... „My pak jsme lid, který on vodí, a ovce, které on pase.“ (Ž. 94.)

3. Z dobré povahy Abelovy můžeme právem vyvozovati, že měl své beránky a ovce rád, zejména choré a slabé, že o ně pečoval, že je vodil na pastvu, k vodě, aby je nasýtil a napojil, je hladil, jim pomáhal, na ramenou nosil, k srdci vinul a tiskl, že jim byl otcem. Jistě však ho nenapadlo, ba napadnouti ani nemohlo, by se stal sám z lásky k nim jejich druhem, by se stal *sám beránkem*, by je sytil svým vlastním *masem*, aby je napájel *svou krví!* To vše vykonal Syn Boží. Stal se sám beránkem, nám svým ovečkám ve všem podobným, vyjímajíc hřích, a při mši sv. každodenně sklání se k nám tento Pastýř a Beránek v jedné osobě, nasycuje nás v Eucharistii svým vlastním tělem a napájí svou vlastní krví. „*Hospodin mne vodí, a netrpím nedostatku; na tučných pastvinách mne usazuje.*“ (Ž. 22.) Co je *Abel*, „*syn*“ Adama a Evy proti Synu Božímu?! Nedokonalý předobraz, stín!

4. „*Abel obětoval, a to nejtučnější části prvorozenců svého stáda.*“ Těmi slovy líčí nám Písmo Abelovu oběť. (Gn. 4, 4.) Podal Bohu to, co měl nejlepšího. Také Ten, kterého *Abel* předobrazoval, podal jednou krvavou a podává denně na celém světě nekrvavou oběť, podává v ní také co nejvzácnějšího, nejcennějšího má — *Prvorozence a Jednorozence Otce nebeského*, sebe sama, a to ne snad jen některé části, ale sebe *celého*. Počí-

tejme, oč větší má tato světová oběť Syna Božího cenu, než měla oběť syna Adamova! Ne zvířecí tuk, ne zvířecí krev, ale *celé své tělo a všechnu svou krev*, tělo a krev, Boha-člověka podává!...

5. Nejvyšší přijal se zálibou Abelovu oběť. „*I shlédł Hospodin na Abela a na jeho dary.*“ (Gn. 4, 4b.) Proč? Protože byl všecek jeho život spravedlivý, že nepodal jen tuto zvířecí žertvu, ale že považoval sebe sama za obětní dar, že opět a opět přinášel sebe Bohu, zejména rozum svůj živou věrou a vůli pevnou důvěrou v Boha. (Žid. 11, 4.)

Církev prosí při každé mši sv. hned po pozdvihování Otce nebeského, by shlédł se zálibou na nekrvavou oběť novozákonní, jako shlédł na oběť Abelovu. Zajisté, že Otec rád vyslýchá tu prosbu! Zajisté, že hledí se zálibou nekonečně větší na katolický oltář, nežli hleděl na dary Abelovy! Vždyť zde obětuje sám *Nejsvětější*, který hříchu míti nemůže, obětuje sebe jakožto beránka, na kterém není poskvrny, vady nejmenší! Opět a opět podává tu nekonečnou řadu obětí svého třicetiletého života. Oltář, na kterém se podává Pastýř a Beránek v jedné osobě, není jen z kamene, není toliko z prsti, jako byl oltář Abelův; oltář Kristův, toť nejsvětější srdce jeho! O krvi, kterou prohla bratrovražedná ruka Kainova, prohlásil Hospodin: „*Hlas krve tvého bratra ze země volá ke mně*“ (o pomstu). (Gn. 4, 10), a dodal: „*Bud' tedy nyní zlořečený na zemi, která otevřela ústa, by pila z tvé ruky krev tvého bratra!*“ (v. 11.)

Také na našem oltáři rdí se krev prolitá *bratry*, t. j. soukmenovci Ježíše Krista na Kalvarii, která otevřela kdysi svá ústa, by dychtivě ji pila. Také tato krev volá ze země k Otci nebeskému hlasem nesrovnatelně pronikavějším než volala krev Abelova. Nevolá však za pomstu, ale za odpuštění, za smíření. Všecka země otvírá takoruka dosud dychtivě svá ústa, by pila z této krve, která nepři-

naší zlořečení, kletbu, ale nezměrné požehnání...

6. Písmo výslovně nepraví, jakým způsobem dal na jevo Hospodin, že se mu líbí Abelova oběť. Někteří otcové se domnívali, že snad seslal Pán s nebes oheň na žertvu Abelovu, jak učinil později, kdy synové Áronovi byli svěceni na kněze (Lv. 9, 24); jiní praví, že ukázal Bůh Abelovi svou zálibu tím, že mu žehnal na majetku, na stádech, že jej učinil boháčem, kdežto Kainovi to požehnání odepřel, takže zchudl. Ať však projevena byla Boží záliba tak či jinak, tolik je jisto, že na oltář katolické církve nesesílá snad při mši sv. Bůh jen nějaký oheň fysický, stvořený, ale sestupuje naň Oheň nestvořený věčné lásky, aby rozničil všecek svět; tolik je jisto, že přináší s sebou nevyčerpatelné *požehnání*, aby jím *obohatil* nás všechny!

*

Nejsvětější oběť podává Otci nebeskému sám Ježíš Kristus, popřední obětník, velekněz, je to tedy *oběť Ježíše Krista*. Dovoluje však také nám, abychom se k němu přidružili, k němu se připojili a s ním tu velikou oběť podávali; činíme-li tak, stává se mše sv. také *naší obětí*. Zajisté, že si přejeme, aby mše sv., pokud je obětí *naší*, skutkem *naším*, byla milostivě, se zálibou přijata. To přání se splní, budeme-li také my smýšleti a jednati jako Abel a nikoli jako Kain.

O Abelovi praví Písmo (Žid. 11, 4): „*Věřou Abel přinesl Bohu lepší oběť nežli Kain a pro ni obdržel svědectví, že je spravedlivý, neboť Bůh sám vydal svědectví nad jeho dary.*“

Dlužno, abychom při každé mši sv. *obětovali také sebe samy*, ba více: by všecek náš život, každý náš den, byla nepřetržitá řada sebeobětování, sebezapírání... *Co chvilka* v našem životě, to má býti také oběť... Obětavosti, sebezáporu neměl Kain: nepřemohl závisti, která se mu vtírala do

duše, závidí, že je bratr jeho šťastnější, nepřemohl hněvu, až se ho Hospodin táže: „*Proč se hněváš a proč klopíš hlavu? Budeš-li dobře činiti, zda se ti nedostane odměny; pakli zle, nebude hřích hned ve dveřích? Nepoddávej se hříšné žádosti, spíše ji ovládni!*“ (Gn. 4, 7—8.)

Jaké je povšechné mé smýšlení, můj všeobecný stav mravní? Jak smýšlím zejména o sebeobětování? Obětuji se Bohu při každé mši sv., obětuji se mu však i mimo chrám, doma, každý okamžik? Podobám se Abelovi či Kainovi? Nechodím se svěšenou hlavou? Dobře je sklopiti hlavu a oči v pocitu hluboké pokory a hříšnosti, nesmíme však dopustiti, aby to bylo znamení, že se nedovedeme opanovati, že hlodá nám na srdci nějaká vášeň, které nechceme přemáhati, jako bylo u Kaina! Kdybychom nechtěli sebe obětovati, nepodobali bychom se novozákonnému Abelovi, Ježíši Kristu, nemohli bychom okoušeti jeho sladké spokojenosti, kterou dává duším, podobným Abelovi; naopak byli bychom zmítáni vniterným nepokojem, byli bychom snadno v duchovním životě svém „*tuláky a poběhlíky*“ (Gn. 4, 12), snadno by se nás mohla zmocniti zoufalost a z ní plynoucí neštěstí...

Zasluguje povšimnutí, že Písmo nezmiňuje se ani slovem o Abelově manželce, ani dětech, ani vzdálenějších potomcích. Z toho někteří vykladatelé vyvozovali, že jich Abel neměl, že tedy byl *panicem*. Pro ten výklad možno také uvést, že Eva, když se jí narodil jiný syn, — *nazvala ho Set, řkouc: „Nahradil mi Bůh jiným potomkem Abela, jehož zavraždil Kain.“* (Gn. 4, 25.) Jiní však namítají, že panictví a panenství dobrovolné a doživotní byla ctnost ve Starém zákoně ne dosti známá a ceněná, a že Písmo nikde tuto ctnost Abelovu nevynáší. Ať se má věc tak či jinak, víme nade vší pochybnost, že na našem oltáři obětuje se Ten, který může i krásnou *andělskou* ctnost podati Otci nebes, a že

ten, kdo chce s Ježíšem i tuto velkou životní obět denně podávati, nabývá mší sv. a sv. přijímáním veliké podpory a síly, by tuhé povinnosti dostál až do smrti.

IV.

NAVŠTĚVOU U ABRAHAMA.

Dne 20. února 1905 v 7 hodin ráno vydal jsem se koňmo na cestu z Jerusalema do Hebrona. Dech jara ovíval příjemně naše líce. Příroda hlásila se k novému životu. Olivy halily se v čerstvou zeleň, kterou byl déšť předešlého dne dokonale očistil. Pod olivami usmíval se nesčíslný počet drobných žlutých, červených i modrých kvítků; bylo jich snad více nežli svěží, panenské trávy. Za Bětlemem, kam jsme přibyli k 9. hod., kvetly již první fíkovníky. V rozkošném vzduchu přijeli jsme ke druhé hodině s poledne nad Hebron, na výšinu, která sluje *Rámet el-Chalíl*, t. j. Výšina Přítelova. Ten „*přítel*“ jest Abraham. Mohli bychom proto nazývati výšinu „*Abrahamovou*“. Asi 300 kroků od cesty vozní na východ jsou základy obrovské svatyně 65 m zděli a 49½ m zšíři. Kvádry 3—6 m dlouhé položeny jsou bez malty na sebe ve dvou nebo třech vrstvách. Svatyně byla tu postavena v dobách prastarých, ježto podle židovského podání bývala v těchto místech „*dubina Mambreova*“, u které praotec tábořival. Dne 7. října 1930 viděl jsem dubinu po druhé.

V těch místech odehrála se událost, kterou líčí osmnáctá hlava první knihy Mojžíšovy, událost, která nám byla v útlém již mládí vypravována a zobrazována, a která velmi malebně kreslí Abrahamovu *hostinnost*. Svatí Otcové rádi prodlévali

u té kapitoly, a vykládající ji doporučovali svým posluchačům i čtenářům ctnost, která překrásně kvetla a kvete dosud na Východě, které se znamenitě daří i v pustině, v poušti. Přečtěme si tu hlavu . . .

I. Ježíš naším hostem.

Abraham, přítel Boží, domníval se, že hostí tři cizince, a shledal samého Boha, provázeného dvěma anděly . . . Můžeme se z příběhu Abrahamova učit, kterak hostit bližního, lačného, žíznivého, pocestného. Možno však také vážiti ze šlechtnosti Abrahamovy poučení, *jak dlužno hostit Boha?* Nabízí se také nám Bůh za hosta? Zajisté! V Eucharistii je Bůh-člověk a ten touží po tom, by navštívil nás; rád se dává hostit od nás ve sv. přijímání . . . Co učiníme? Necháme se zastínit hostinností muže *starozákonného* my, synové zákona *nového*? Necháme se zahanbiti my, synové zákona lásky a svobody, necháme se zahanbiti skvělým příkladem člověka zákona poroby a bázně?

Pozorujme bedlivě Abrahama, stopujme každý jeho krok, nahlédějme do jeho nitra . . .

a) Kočovní Arabové, kteří dosud na výsost váží si pohostinství a také skutky je pěstují, rádi staví si stany vedle cesty, kudy pocestní chodí a jezdí, aby je již z daleka viděli a jim útulek nabídli. Činí tak zejména jejich šejkové, kteří mají ve své povaze mnoho velkodušného, rytířského. Kočovníci, u kterých tato šlechtnost vymřela, staví si stany v zákoutí, kudy nikdo necestuje, aby nebyli hostmi obtěžováni. Abraham, šlechtic duchem, postavil si stan blízko cesty, která od nepamětných dob spojovala prastaré město Hebron s Jerusalemem, a co více — sedl si u vchodu do svého stanu a patřil v dál, kam až jeho bystrý zrak sahal, hleděl na sever k Jerusalemu i na jih k Hebronu, zda spatří

kterého cizince, jemuž by mohl nabídnout své služby. „*Seděl u vchodu do stanu v údolí Mambre*“, t. j. v dubině, v doubravě Mambreově. (Gn. 18, 1.) Bylo kolem poledne, „*za největšího denního žáru*“, kdy bývá pocestnému nejmilejší odpočinouti v chladivém stínu.

b) Abraham neupíral svých zraků — nomádé mívají neobyčejně zbystřený zrak — dlouho a nadarmo. Zočiltě náhle, „*když pozvedl oči, tři muže stáli nedaleko sebe*“ (v. 2). Neznal jich, netušil, jak vzácní to cizinci, nemohl se nedomnívat, že jsou to pouzí lidé, jakých už na sta hostil pod svým stanem. Hned však „*uzřev je běžel jim vstříc od vchodu svého stanu, a pokloniv se až k zemi řekl: Pane, nalezl-li jsem milost ve tvých očích, nepomíjej svého služebníka...*“

Pozdvihneme-li my doma nebo na poli zrak, ihned vidíme věž, kostelík a v něm na oltáři Boha-člověka v rouchu *viditelných* způsob chleba, a ten chce býti naším hostem, chce zavítati do stínu našeho srdce! Jaká čest pro nás, jaká radost! Toužíme však i my po nebeském hostu, jako po něm prahl Abraham? Vycházíme také my jemu ochotně vstříc a zveme ho aspoň v duchu duchovním přijímáním, aby zavítal do našeho nitra? Nabízíme a otvíráme mu denně radostně stánek svého srdce, bychom jej opravdu přijali?

A když Pána nebe i země hodláme skutečně již hostit, když se blížíme ke „*stolu Páně*“, ke „*svaté večeři*“, chováme se s takovou uctivostí a pozorností, jakou jevil Abraham, který „*naklonil se až k zemi*“, který mluví o sobě ve třetí osobě, nazývá se služebníkem, prosí, aby ho nepomíjel host a bude viděti v tom milost, přijme-li nabídku. Abraham, pravím, nevěděl ještě, před kým se sklání, my však víme, že k nám blíží se jednorozený syn Boha Otce!

c) Vznešený praotec národa israelského podle

tehdejšího mravu se nabízí: „*Přinesu vody — dejte si umýti nohy*“. Sám se nabízí, že prokáže hostům službu, kterou konával obyčejně služebník, otrok — že přinese vody, rozváže řeménky opánek, umyje jim zaprášené nohy . . . Jaká pokora, jaká úslužnost! Když zavítá ve sv. hosti k nám Host náš, Host nebeský, nepotřebuje sice vody, aby si umyl zaprášené nohy, ale přece cosi podobného můžeme mu poskytnouti. Můžeme v duchu omývati jeho svaté nohy slzami vřelé bolesti nad hříchy, jako činila kdysi Magdalena . . .

d) Písmo líčí velmi podrobně starost Abrahamu, aby neznámým hostům opatřil hojný výběr nejlepších pokrmů. Podává máslo, mléko, podpo-pelné chleby z nejjemnější mouky, a vybírá ze stáda tučného býčka . . . Čím uctíme my svého nejvzácnějšího návštěvníka, který k nám zavítává? Nepotřebuje hmotných pokrmů a nápojů. Jeho pokrm, jak sám pravil, byl a jest dosud — činiti vůli Boží. Ano pevná vůle činiti vždy a všude rozhodně jen a jen dobro — toť pokrm, kterým rád hostit se nechává Pán náš nejvyšší! „*Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, jenž mne poslal, a dokonil dílo jeho*“ pravil sám. (Jan 4, 34.) Ta dobrá, pevná, vytrvalá vůle vyrůstá z víry, vyvěrá z naděje a žije z lásky a proto možno říci, že těmito ctnostmi nejlépe uctíme svého Hosta!

Láska, která je Hostu tak milá, zahrnuje také *bližního*. Pravil jsem, že Pán od nás nežádá hmotných pokrmů, ale přece můžeme i těmi pohostit ho v jeho nuzných bratrích a sestrách podle slova jeho: „Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili“ (Mt. 25, 40), a podle známého pravidla našich předků: „*Host do domu, Bůh do domu*.“

e) Abraham, když byl předložil hostům jídlo, sám neosmělil se k nim přisednouti, ale zůstal státi „*vedle nich pod stromem*“ (v. 8). Jaká uctivost,

pozornost, starostlivost, a — *pokora!* Stkví se také naše duše těmi ctnostmi, když Pán stoluje v naší duši?

f) Povinnost hostinství Východňanovi ukládá, by svého hosta *chránil* proti možným útokům. Jsou případy, že velkodušní rytíři pouště přinesli v obět i život, by této povinnosti dostáli. Též Abraham byl ochoten ujmouti se svých hostí, kdyby je někdo napadl, jako kdysi byl se ujal Lota (Gn. 14). Z lásky k Bohu byl by přinesl každou, i nejtěžší obět, jak ukázal později, když byl hotov nejmilějšího syna se vzdáti (Gn. 22). — V dějinách církve nalézáme množství zářivých příkladů, kterak hájili křesťané božského Hosta, který dlí mezi námi ve svatostánku. Hájili pravé nauky o svátostném Kristu *slovem*, hájili nejsvětější Eucharistie, by nebyla zneuctěna, by nebyla sv. Hostie potupena, *skutkem*. Mnohé stála ta snaha krev i život! Vzpomeňme na př. sv. Tarsicia. — Co činíme my? Chráníme též sv. Hostie? Snažíme se všemi silami, by nebyla nikým a žádným způsobem zneuctěna, zejména svatokrádežným přijímáním?

g) Hostitel hosta, když odchází, provází. Též rytířský předek národa israelského tak učinil. „*Když pak oni mužové odtud se zvedli, Abraham kráčel s nimi doprovázeje jich*“ (v. 16). Také my můžeme nebeského Hosta provázeti, kdykoliv ubírá se v průvodu, na př. na Boží tělo, na Vzkříšení, zejména však modlitbami máme provázeti ho, když jsme jej ve sv. přijímání byli přijali, a když svátostné způsoby v našem nitru se stravují a tak jeho přítomnost svátostná přestává.

h) Bývá zvykem hosta *zdržovati*, by pobyl u nás déle. O Abrahamovi sice výslovně nečteme, že tak činil, ale nalézáme na jiných místech Písma příklady toho, zejména v Sde 19, 1nn, kde Betléman opět a opět zdržuje svého zetě nechtěje ho propustit domů. Není to pokyn, bychom také po sv. přijímání,

kdy hostíme Ježíše Krista opět a opět ho prosili, by aspoň svou milostí u nás *zůstal*?

i) Vznešený host Abrahamův před odchodem slíbil svému hostiteli i manželce jeho, že mu splní nejvroucnější přání... *Když byli pojedli, pravil mu: „Navrátím se k tobě touto dobou — budete-li živi — a Sára, tvá manželka, bude mít syna.“* Také eucharistický Host činí vzácné sliby: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den... Kdo jí chléb tento, živ bude na věky“ (Jan 6, 25, 59). Jaké štěstí, že smíme hostit Pána života, který přichází, aby nám dal ne toliko slib, ale i *záruku, závdavek* života věčného!

j) Vzácný host slibuje zakladateli národa israelského, že ho navštíví za rok zase: „*Uvratím se k tobě touto dobou*“ (v. 9) a opět „*Uvratím se k tobě o těchto dobách*“ (v. 14). I náš Host po sv. přijímání šeptá nám, že rád přijde k nám zase, brzy, že jest ochoten přijít každý den! Naší věcí je, jak často chceme hostit jej, svého Mistra, Pána, Boha... Máme opravdovou snahu otevřít mu vchod do svého srdce každý den?

k) Na důkaz přátelství svého *zjevuje* ten, který poctil Abrahama návštěvou, *zjevuje* svému ochotnému *hostiteli tajemství svá, záměry své*: „*Zdaž budu moci tajiti před Abrahamem, co hodlám učiniti...?*“ (v. 17.) Neméně důvěrně mluví k nám Ten, ježž hostíme ve svatostánku a v duších svých!

l) V. 23.—32. jmenované hlavy líčí, kterak Abraham prosí hosta, ve kterém poznal samého Boha, aby ušetřil Sodomy. Abraham prosí s důvěrou tak velikou, že by ji mohl někdo pokládati za dotěrnost, nezbednost, nepřístojnost. Host však trpělivě vyslýchá prosby, slibuje, že nezahubí Sodomy, bude-li v ní nalezeno 50 spravedlivých, a v neskonale dobrotě a shovívavosti snižuje počet spravedlivců na 45, na 40, 30, 20 a konečně na

10. Proč as jeví Hospodin tak velikou blahovůli Abrahamovi? Pro jeho vytrvalost a pokoru, která vyplývá z jeho slov: „*Poněvadž jsem (již) jednou začal. budu mluviti dále k svému Pánu, ačkoli jsem prach a popel*“ (v. 27.). Co bychom nevyprosili na svém Hostu, kdybychom s podobnou pokorou a vytrvalostí mu předkládali své prosby, když byl zavítal při své večeři pod náš krov?

II. Ježíš Kristus naším hostitelem, ba pokrmem.

Abraham, bohatý majitel stád, mohl snést svým hostům veliké množství pokrmů; ze tří měr jemné mouky, t. j. ze 36 našich litrů dal napéci čerstvých podpopelných pšeničných chlebů, přinesl máslo, mléko a tučného býčka . . . Na Východě však bývá zvykem, že pocestný nese nebo veze si s sebou zásobu potřebných pokrmů i nápojů, ano i stany. Když pak přijde na místo, kde chce nocovati, rozbije stan svůj a do něho pozve váženého kočovníka nebo fellaha, rolníka, rozbil-li stan svůj na humně vesnice některé. *Tu z hosta stává se hostitel.*

Tak činí také náš eucharistický host. a) Když přichází k nám, přináší nám s sebou vše, zejména nejvzácnější *pokrm a nápoj*. Není to pokrm toliko z nejjemnější mouky pšeničné, je to pokrm, který připravil sám Duch svatý z panenského těla Marie Panny! Je to tělo Kristovo, živé panenským jejím mlékem! Není to býček, jakého vybral Abraham, je to *beránek*, *Beránek Boží*, který dává těm, kteří ho požívají, zvláštní tuk ducha, náplň, vzácný nadbytek sil duchovních „*qui se manducantibus dat spiritus pinguedinem*“. *Není to chléb čerstvě pečený* řeřavým uhlím pod horkým popelem, toť chléb, který připraven byl ve výhni lásky na Golgotě a který připravuje se v témž ohni božské lásky každodenně při mši sv. na oltáři! To není pokrm

připravený, by jednou toliko pohostění byli tři cizinci, to pokrm, který poskytuje nejvyšší hostitel milionům po staletí, tisíciletí! A co říci o nápoji, který nám přináší? Krev Kristova, toť nápoj, o kterém nemohl Abraham a nikdo z pouhých lidí ani snít! Nápoj, který mohl vymyslet, připravit a dát toliko Všemohoucí, Nejvyšší moudrý!

b) Řekli jsme, že Abraham postavil si stan u samé cesty, by jej z daleka mohl pocestný vidět, že sám sedl si u vchodu, aby kolemjdoucí viděl a mohl jim občerstvení nabídnouti, že jim vyšel vstříc a uctivě je pozval. Podobně, ovšem neskonale dokonaleji činí náš eucharistický hostitel... Staví si své stánky, chrámy, kostely a kaple při cestách, na náměstích, ve středu osad, aby každý již z daleka mohl vidět věž těch stánků a byl tak pozván, aby se u něho zastavil, aby jej navštívil... On sám je vzácný strom, který poskytuje každému chodci životem „za největšího denního žáru“ (v. 1) příjemný chladivý stín. On sám opět a opět volá k nám: „Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím.“ (Mat. 11., 28.) Vysílá sluhy své, kněze, a ti s největší uctivostí zvou jeho miláčky, by přišli a dali se hostit ne toliko andělským, ale *božským hostitelem!*...

c) Běžel-li Abraham vstříc cizincům, přichází Pán vstříc nám každodenně s nebes na oltář! Poklonil-li se hluboce Abraham k zemi, oč hlouběji sklání se ne otec národa jednoho, ale Otec národů všech k nám v Eucharistii?! — Obyčej hostinnosti ukládá, *by se netázal hostitel na jméno a stav hostův*, ale bez ohledu na jeho společenský vliv a zámožnost jej přijal. Tak činil též Abraham. A co svátostný náš hostitel? Stejně hostí bohatce i chudáka, učence i člověka prostého, krále i poddaného. Ba nedbá ni minulých hříchů, jen jsou-li slzami kajícího smyty!

d) Abraham podle všeobecného zvyku praví:

„Přinesu vody, dejte si umýti nohy . . .“ (v. 4). Také Ježíš Kristus, dříve nežli po prvé hostil při poslední večeři apoštoly tělem a krví svou, *sám osobně a vlastnoručně* jim nohy umýval. Umývá s nekonečnou shovívavostí a milosrdenstvím i naše duše ve svátosti pokání, prve nežli nás hostí u stolu svého; když pak nám již skutečně předkládá svůj nebeský chléb, stírá i nejmenší prach hříchů s duší našich . . .

e) Abraham stál podál hostů, sám nejedl, a nečteme ani, že ho vybídli hosté, by k nim si přisedl. Náš hostitel však nepřeje si, bychom třebas i pokorně zůstávali státí daleko jeho oltáře a stolu, nikoliv, volá nás k sobě: „*Dezmete a jezte z toho všichni . . . Dezmete a pijte z toho všichni . . .*“ Ta slova řečena jsou všem bez rozdílu, bez výjimky, ta slova platí také nám.

f) Shledali jsme, že hostitel *zdržuje* své hosty, a když konečně přece jen dlužno jim vzdáliti se, že je *vyprovází* . . . Také Pán opět a opět *zdržuje* nás, bychom před svatostánkem prodlévali, odtud se nevzdalovali, a když přece jiné povinnosti nás odtud odvolávají, jde s námi, provází nás *milostí*

Hle tedy: Ježíš Kristus v Eucharistii je *Host náš* nejvzácnější, *Hostitel* náš nejvznešenější a *Pokrm* i *Nápoj* náš nejsladší a nejsilnější! Host, hostitel, pokrm a nápoj v jedné osobě! Je-li On hostem naším, jsme my jeho hostiteli! Jaké štěstí! Je-li On hostitelem naším, jsme my jeho hostmi! Jsme jeho hostmi, které sytí svým tělem, napájí svou krví. Jaké blaho! Jaká radost! Plňme pečlivě všechny povinnosti hostitele i hosta, otevírejme denně dokořán stánek svého srdce, skrápějme slzami upřímné lítosti nohy Kristovy, silme se pokrmem eucharistickým na dalekou cestu k věčnosti, bychom došli až tam, kde nekonečně trvá a trvati bude hostina, kterou předobrazovala a které nám okoušeti dovolovala nejsvětější Eucharistie!

V.

»VÁLEČNÁ.« *

Železná pěst, která dopadla za světové války mocně na pozeňnanou kdysi Evropu, dotkla se také země srdci křesťanskému milé, země jindy tak tiché a klidné — *Palestiny*... Kdyby byly vstaly tehdy z hrobů staletých ano tisíciletých ctihodné postavy, které nám líčí Písmo sv., jak by se polekaly, vidouce, že se všechna země vojskem jen hemží; jak by se divily, kterak železné, jim neznámé stroje bez velbloudů a bez jakýchkoli jiných soumarů dopravují obrovské kovové roury, které chrlí smrt a smrt; jak by žasly, kdyby spatřily, kterak letadla jako velicí ptáci se vznášejí nad zemí a krouží ve vzduchu! Co by říkaly tomu, že na hoře Olivetské jest ubytován generální turecký štáb, že Karmel, Nazaret, Jerusalemy, Hebron, Bersabe, všechno že je plno pušek, kulometů a šavlí, jak nikdy před tím nebývalo... A co teprve, kdyby vstal z neznámého hrobu Mojžíš a s ním Israelité, které vedl po poušti z Egypta do Palestiny, a kdyby viděli, kterak poušť oživila nespočetnými četami a drahami železnými, které jim dopravují válečné potřeby!

Než není mým úkolem popisovati vliv veliké války na sv. Zemi. Chtěl jsem toliko čtenáře (posluchače) své v duchu tam zavést; pozornost svou však upoutáme *na předmět jiný!*

I.

Asi 4 hodiny na jih od Nazareta na severozápadním výběžku hor gelboeských leží nepatrná vesnice arabská jménem *Zer'in*. Jméno tají v sobě svých zlých následcích dosud trvá.

* Napsáno a předneseno za světové války, která ve

název města, které v těch místech za starých časů stávalo a slulo: *Jezrael*. Tu měl král israelský svou druhou residenci, v té přebýval kdysi také hrdý Achab se svou manželkou a velitelkou — Jezabelou.

Kdybychom byli pozorovali r. 856 před Kristem cestu, která vedla z druhého královského sídelního města na jih, byli bychom na ní uzřeli zajímavého chodce. Stařec v dlouhé říze v půli opásaný, s hlavou ovinutou jakýmsi turbanem a s velikou holí v ruce. Možná, že bychom byli postřehli na čele zvláštní znamení a snad i na hlavě, pokud byla oku přístupna, byli bychom viděli, že je krátce ostríhán. Ze starcova oka šlehá oheň mladistvého zápalu a z vráscité, dnes jaksi zachmuřené tváře sálá vážnost, přísnost, rozhodnost a neobyčejná duševní síla. Podle hrubého pláště ze srsti (kozí nebo velbloudí) poznáváme v něm — *proroka*. A jméno jeho? *Elijáhu*, t. j. Bůh můj je Hospodin — My jej nazýváme *Eliáš*.

Jméno dokonale přiléhalo k jeho náboženskému smýšlení a přesvědčení. Z té duše ctil Hospodina, horlil, by úcta jeho, náboženství, které On dal předkům národa israelského, tedy náboženství otců všady panovalo, vše pronikalo; proto vypověděl neúprosný boj náboženství cizáckému, které zavedla do země a šířila fenická (tyrská) princezna, královna Jezabela, její manžel a poslušný korunovaný sluha Achab. Pro to právě náboženství Eliášovo srdce jedině bilo, pro ně žil, pracoval, trpěl a trádal, bojoval a vše obětoval. Byl to hrdina IX. století před Kristem, byl to jeden z nejvýznačnějších charakterů starozákonných. Byl to muž mravů, jaké přiléhaly k jeho poslání a úřadu — býti největším prorokem své doby. Zaslужuje tím většího podivu, že žil v době, kdy nezářil mu ještě jasný vzor vyšší charakternosti, který svítil na cestu života rekům křesťanským, že žil ještě půl deváta století před Kristem.

Z Jezraele, odkud prorok, provázen jsa jedním svým žákem a spolu sluhou, vyšel, ubíral se do Bersabe, města, které bylo na nejjižnější hranici království judského. Cesta na starce daleká, asi 134 km, tedy přibližně jako je z Prahy do Chocně (139 km). Bylo mu jíti nejméně *pět* dní. Prorok nechtěl tam zůstat. Z Bersabe chtěl dále jíti až na posvátnou horu Horeb na poloostrově Sinajském. Byla to cesta asi 480 km,* tedy více nežli je z Děčína přes Jihlavu do Vídně (457 km).

Co pohnulo starce k tomu, že se vydává na cestu tak dalekou na podzim, kdy se blížila doba dešťů a chladna? Proč v tomto věku konati chce obtížnou pout? Kdybychom nahlédli mu do duše, shledali bychom, že se v jeho nitru odehrává tuhý zápas. Tolik horlil pro čest a slávu pravého Boha, tolik se namáhal, aby ctěn byl toliko ten, jemuž zvláštním způsobem všecek lid israelský byl zasvěcen . . . A výsledek všech snah? — Potíral modlářství, které z duše nenáviděl . . . A úspěch? — Předpověděl sucho tří let, dostavilo se, mocně dolehlo na říši israelskou, a užitek z té metly Boží? Zázraky činil jménem pravého Boha, a zdar toho působení? — Ještě včera podnikl duchovní zápas se 450 proroky Baalovými, vítězně jej dobojoval, než co byl platný? S Eliášem pracovalo více osvěcených a nadšených mužů, proroků a ovoce, které sklídili? — Modláři největší — Jezabel a Achab žijí v přepychu dále, dále svádějí lid, by rušil posvátnou smlouvu před lety na Horebu za hromů a blesků slavnostně učiněnou, oltáře pravého Boho boří a za to stavějí obětiště bůžkům fenickým, cizím, kterých otcové Israelitů neznali. Jezabela po-

* Srv. Š a n d a, Die Bücher der Könige I. Münster i. W. 1911 446n, Eliáš nejspíše šel po cestě, po které se tehdy chodívalo všeobecně z Judska do Akaby (z Bersabee do Akaby 280 km) a z Akaby přes 'Ain en-nu'ébe a 'Ain hudara k Horeb. (Z Akaby k Horebu je 200 km).

volává proroky Baalovy, živí je z královských důchodů, proroky Boha pravého pronásleduje, policejně stíhá, zatýká a dává zabíjeti. Též Eliáš zakusil osud jejich. Nedávno bylo mu skrývati se v údolí potoka karitského, chtěl-li zachrániti život a právě dnes ráno Jezabela, uslyševši, co byl učinil Eliáš jejím královským dvorním a komorním prorokům u řeky Kison, vzkázala mu, že ho dá zítra touto dobou popraviti. Co mu zbývalo, než aby utekl a skryl se. Útěk z vlasti — údělem jeho za všechny nadlidské námahy . . .

„Jak se to všechno srovnává s prozřetelností Boží? Proč to Hospodin, pravý, všemohoucí Bůh vše trpí? Proč se neujímá svých proroků? Proč nehájí jejich životů ten, který slibuje zvláštní ochranu svým ctitelům? Proč nemetá hromy na modlářství? Proč blesky nesrážejí bůžků modláři postavených? Proč zemětřesením nesesouvají se jejich oltáře? Proč oheň neničí veškero modlářství?“ Tyto a podobné myšlenky víří hlavou prorokovou, opět a opět se vracejí, znepokojují ho, ježto nemůže si jich uspokojivě zodpověděti. Nejlépe učiní — myslí si prorok — půjde-li na posvátné místo, kde se kdysi Israelité za hromů a blesků tak slavnostně byli Hospodinu zasvětili a zavázali, že budou ctíti a poslouchati toliko Hospodina a žádného jiného boha kromě a vedle něho. Tam se odebere, tam se na tu věc Hospodina zeptá, tam Hospodin mu odpoví a tak uklidní rozbouřenou hladinu duše jeho. Chápeme, že nebylo Eliášovi v tomto duševním stavu do smíchu, ale spíše do pláče, že nebyl naladěn radostně, ale spíše rozladěn, roztrpčen, že cítil v duši vypráhlost, únavu, opuštěnost, bezútěšnost . . .

S těmi myšlenkami a s těmi pocity putoval prorok asi pět dní, až dorazil unaven do Bersabe. Tam zanechal svého žáka, který ho byl provázel, a sám a sám vydal se na cestu další. Uraziv pouště cestu

jednoho dne, posadil se pod kručinkovým keřem všecek hladov, utrmácen a vysílen. Byl tak duševně i tělesně skleslý, zdrcený, že si přál, aby raději zemřel. „*Dosti je mi, Hospodine*“ — volá k nebesům — „*vezmi si život můj, neboť nejsem lepší* (t. j. silnější), *než otcové moji*“ (3. Král. 19, 5). Nedivno, že klesl na zem a slabostí usnul pod keřem, který mu skýtal jakýs takýs útulek. Tu však však *hle* — vypravuje Písmo, *anděl Hospodinův dotekl se ho a řekl mu: „Vstaň a pojez. I pohleděl a hle, u hlavy jeho podpopelný chléb a džbán vody. Pojedl tedy, napil se a zase — usnul“* (tamže v. 6). Pozoruhodno, že se andělu Hospodinovu ani nepoklonil, jak bývalo zvykem. (Jos. 5, 15). Byl patrně tak zesláblý, že nemohl již ani vstáti a padnouti na tvář před nebeským poslem. *Anděl Hospodinův* — vypravuje dále Písmo — *přišel však opět, po druhé, dotekl se ho a řekl mu: „Vstaň a pojez; nebo dlouhou cestu máš ještě před sebou. Vstal tedy, pojedl a napil se, a šel v síle pokrmu toho čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až k hoře Boží Horeb* (v. 7n). *Když tam přišel, zůstal v jeskyni; tu hle, Hospodin oslovil jej a řekl mu: Co zde děláš Eliáš?*“ Pán se táže, co tu dělá, ne proto, že by toho nevěděl. Vždyť zpytuje ledví a srdce, ví, co se děje v duši Eliášově, co jí zmítá, co v ní víří, ale tou otázkou snižuje se ve své dobrotě k prorokovi, poskytuje mu příležitost, by otevřel své srdce, by si postěžoval, hořkost všecku z duše takorůzka vylil, tak, aby se mu polevilo a pak aby byl názorným způsobem poučen. „*Horlím,*“ odpovídá prorok — „*horlím pro Hospodina, Boha zástupů, že opustili smlouvu tvou synové Israelovi, oltáře tvé pobořili, proroky tvé pobili mečem; já jediný jsem zůstal, a hledají života mého, by mi jej vzali.*“ *I řekl mu: „Vyjdiž a stůj na hoře před Hospodinem; Hospodin právě jde tudy, a vítr veliký a silný, podvracující hory a rozrážející skály*

před Hospodinem! Ale není v tom větru Hospodin. A po větru zemětřesení; ale není v tom zemětřesení Hospodin. A po zemětřesení oheň; ale není v ohni Hospodin. A po ohni šelest tichého věterku.“ Když to Eliáš uslyšel, přikryl si tvář pláštěm, a vyšel, stál u vchodu do jeskyně (v. 10—13). Pozoroval, co se děje...

Byl to zvláštní způsob, kterým se tu Bůh prorokovi zjevil. Velikolepé divadlo, které by nám přibližně mohl vylíčiti ten, kdo zažil obrovskou bouři ve vysokých horách nebo dokonce na samém Horebu. Nejprve zahučel vichor drtící skály, pak se začala země trásti, pak šlehaly ohnivé plameny blesku, tedy podobné zjevy, které se tu sběhly tehdy, kdy Bůh dával svému lidu *Desatero*. Kdož by nepostřehl, že jsou to znaky hrozné Boží velebnosti, všemohoucnosti a spravedlnosti?

Po strašných výjevech teprve, které byly takorůzka předchůdci Božími, počal váti jemný, libý, člověka občerstvující *vánek*.

Bůh, který oznamoval prorokovi, že není ani ve vichru, ani v zemětřesení, ani v ohni, ale v příjemném vánku, chtěl tím naznačiti, že není toliko Bohem hromů a blesků, ale že je také Bohem dobroty a milosrdenství, že je nejvyšš shovívavý, a trpělivý a tyto vlastnosti, shovívavost a trpělivost že nyní v Israeli osvědčoval.

V dalším poučení (v. 15n) upozorňuje Bůh Eliáše, že nadejde také doba, ale později, až Prozřetelnost za dobré uzná, doba, kdy přísná spravedlnost Nejvyššího bude účtovat s těmi, kteří vyháňeli, ano vraždili jeho proroky. Eliáš byl tím názorným Božím poučením dokonale vyléčen, uklidněn a posílněn, že mohl konati další zpáteční cestu, kterou mu Bůh uložil...

II.

Nahlédli jsme do srdce proroka Eliáše, putu-

jícího z Jezraele, přes Bersabe k hoře Horeb, a viděli jsme, jaký nepokoj lomcoval jeho duší... Popatříme-li do srdce ne jednoho křesťana dnů našich, shledáme v něm podobnou krizi, podobný vnitřní zápas.

Jako Eliáš s bolestí pozoroval, že *oltáře* Hospodinovy byly v troskách, svatá *smlouva* Israele s Bohem že byla pošlapána, *proroci* že byli vykazováni, ano zabíjeni, s takovou bolestí pozorovali jsme i my *hrůzy válečné*: kolikrát byly již v té válce *smlouvy* mezinárodní porušeny, kolik *svatyní* křesťanských rozstříleno, kolik nešťastníků bylo nuceno v jamách a skrýších se ukrývati jako se skrýval v jeskyni Eliáš, kolika uprchlíkům bylo z vlasti utíkat jako Eliášovi, kolik lidských životů si vyžádala světová válka!... A jak dlouho to vše trvalo!... Potoky krve, které prolilo lidstvo v bratrovražedných zápasech, ožebračilo a vysílilo na duchu i na těle tisíce a tisíce lidí, ano i celé národy. Miliony nevinných dětí a tisíce jejich matek volalo k nebesům za smilování, celá církev ustavičně se modlila, avšak nebe, zdálo se, že je zavřeno, jako bylo v dobách Eliášových, kdy se neotevřelo tři léta, by vydalo vláhu. Jest sice po válce, *avšak její následky na nás tíživě doléhají*... A co nás teprve čeká?... Nejsme také my tělesně i duševně sklíčení, vysílení, vyprahlí, malátní jako byl Eliáš?

Co učiníme? Kam, na kterou svatou horu půjdeme? Na vzdálený Horeb? Na poloostrov sinajský? Není třeba, bychom konali tak dalekou cestu! Stačí, půjdeme-li a budeme-li choditi co nejčastěji sem před katolický oltář, na kterém jednorozený Syn Boží při každé mši svaté svou vlastní krví pečeti onu velikou, novou *smlouvu*, kterou učinil mezi svým Otcem i lidstvem *na svaté hoře Kalvarii*. Sem ke svatostánku budeme opět a opět putovati...

a) Na bojišti, kde zuřil vichor, *bouře válečná*,

podvracující skály a drtící hory, kde *ohně* chrlily tisíce jícnu pušek, karabin, kulometů a děl, kde *země* duněla a se *třásla*, tam ukázal sice rozhněvaný Bůh svou hroznou spravedlnost a přísnost, ukázal, že je nejvyšším pánem života a smrti . . .

Ale ve *svatostánku* nic takového nelze pozorovati, zde *vane* toliko příjemný, blažící, osvěžující *vánek*. Je to duch Ježíše Krista zde skutečně a podstatně přítomného, duch trpělivosti, duch shovívavosti, útěchy, lásky a tiché radosti. Ten *vánek* prýští ze srdce Kristova a ovívá nás dechem *víry*, dechem *naděje a lásky*, ctností, kterých na výsost potřebujeme, ježto zlé časy je ohrožují.

Potřebujeme ducha, smýšlení, které nedopouští, by se viklala naše *živá víra* v prozřetelnost Boží, ani tu ne, kdy rozum náš nechápe, že a proč dopouští sociální bídu a bouře v rozsahu, jak snad nikdy nebývalo, co svět světem stojí. Třeba nám *živé víry*, která je si vědoma, že je nesmírný Bůh našemu obmezenému a hříchem zatemnělému rozumu nepochopitelný, a že tedy ani jeho prozřetelnosti nelze nám postřehnouti, proniknouti . . .

Potřebujeme více nežli kdykoli jindy ducha *skálopevné naděje*, která neklesá, která je pevně přesvědčena, že jednou nadejde přece doba, kdy se Bůh smiluje nad ubohým Ruskem, nad sklíčenou Evropou, nad lidstvem na výsost ohroženým. Třeba nám *naděje*, která čeká, až se dočeka, a *ta vane k nám ze srdce Kristova, ze svatostánku, z Eucharistie* . . .

Třeba nám *lásky*, která nedá se másti ničím, která ví, že Bůh jest a zůstává vždycky naším *otcem*, třeba že někdy své děti dlouho a přísně zkouší.

b) Třeba nám obrovské, *rekovné síly* nadpřirozené. Kde ji najdeme, odkud ji budeme čerpati?

Když byl Eliáš hladem a útrapami cesty nejvíce zmořen, když byl obzor jeho duše zastřen myšlenkami černými jako mraky, slyšel anděla Hospodi-

nova, který volal: „*Vstaň a jez, nebo máš ještě dalekou cestu před sebou.*“ Podobně volá k nám náš anděl strážný: „*Vstaň a jez.*“ Poslechneme-li toho hlasu, vstaneme-li ze spánku duševní ospalosti, a rozhlédneme-li se, shledáme, že tu máme takorůzka u hlavy jako Eliáš připravený chléb — nejsvětější Eucharistii, tělo Kristovo, a v něm jeho nejsvětější krev! Není to podpopelný chléb upečený pod řeřavým popelem a uhlím, které bylo naň nahrnuto, ale jest upečený, možno-li tak říci, ve výhni lásky nejčistší, nehasnoucí, ve výhni lásky srdce Ježíšova.

Písmo sv. zejména zdůrazňuje *sílu*, které dodal prorokovi ten pokrm . . . Šel v síle jeho až ke svaté hoře. Oč větší je však síla, kterou nám dává eucharistický chléb!

c) Eliáš budiž nám také vzorem prostoty, jednoduchosti, *uskrovněnosti a soběstačnosti*, kterou nám naše doba ukládá. Jde sám a sám, nedává si sloužiti jiným, nesklání své hlavy na měkké lůžko, ale lehá na holou zemi, buď v jeskyni nebo pod keřem kručinkovým . . . Nemá peřin, nemá pokrývek. Hrubý plášť mu nahrazuje všechno . . . Neměl před sebou ještě jasného vzoru Toho, který si stěžoval, že nemá, kam by hlavy sklonil, a přece jeví takovou uskrovněnost! Oč snáze bude uskrovnovati se nám, kteří máme v Ježíši Kristu na Kalvarii i ve svatostánku tak zářivý a živý vzor té ctnosti, nám, kteří můžeme ze srdce Kristova zde bijícího čerpati *sílu lásky* (výše pod *a*), *b*),) která všechno, všechno překonává, a která nám i nejtrpčí hořkosti oslazuje, jakýkoli nedostatek nahrazuje.

VI.

TOBJÁŠ.

(Z řeči na Strahově dne 12. II. 1914.)

Rozkošný spisek, z něhož jest vzata antifona přípravy kněze na Beránkovy hody: „Ne reminiscaris . . .“ Je to knížečka, jejíž literární krásy uznává i protestantská kritika, ačkoli jednomyslně popírá její historický ráz. Je to utěšených 14 hlav, jejichž výtah neodolatelně poutal naši mladou duši, když jsme po prvé jej slyšeli. Je to děj, jenž uvádí v maximální napětí naši pozornost, děj ze života a přece z vyšších oblastí Prozřetelnosti, děj, do něhož zasahuje Nejvyšší rukou zázračnou.

I.

a) Předním hrdinou příběhu jest *Rafael*.

Víme, že staří Semité ve jménech neviděli jenom nahodilé seskupení hlásek, pouhý zvuk vyvozený mluvidly; měli za to, že *jméno* a *podstata* jím označená jest jedno a totéž. Vzpomeňme, s jakou pečlivostí bylo uvažováno, jaké jméno má býti dáno synu Zachariáše a Alžběty (Luk. 1, 59 nn.), připomeňme si, že jméno Spasiteli bylo přineseno andělem s nebes. (Luk. 1, 31.)

Všimněme si tedy poněkud blíže jména *Ráfá'él*. Znamená: „*Bůh léčí*.“ Právem bylo dáno andělovi, který přinesl zdraví do rodiny Raguelovy v Ekbatanách, právem sluje tak ten, jenž vrátil zrak Tobjášovi otci. I my od dob svatých otců upíráme zraky své k tomu andělu a pokládáme ho za ochránce nemocných a nemocnic, lékařů a lékáren . . .

Rafael jest však pouhým vykonavatelem vůle Boží, pouhým nástrojem, — byť i vznešeným —

Boží prozřetelnosti. Kdo léčil, byl sám nejvyšší pramen všeho zdraví a života — Bůh. Anděl neslul „Anděl léčí“, nýbrž „*Bůh léčí*“. *Andělem* léčil ve S. z., v N. z. však léčil *sám*, bezprostředně, přímo. V katolické svatyni máme ordinální síň, ve svato-stánku, tamť jest nejvzácnější lékárna pro naše choré duše. Není duševní nemoci, která by nebyla eucharistickému Lékaři známa, není nemoci, proti které by neměl léku. Ať krvácí duše ze sterých ran, ať jsou rány sebe hlubší, Lékař zde přítomný může je všechny vyhojiti. Tato ordinální síň není obmezena jen na určité hodiny — Pán v Eucharistii ordinuje stále ve dne i v noci! Není třeba dlouho čekati, až bude přiměřený lék vyhotoven, v Srdci Kristově jsou všechny duševní léky pro naše choroby stále připraveny! Kolik miliard duší již vyhojil od té doby, co po prvé v kruhu apoštolů se ubytoval ve způsobách bělostného chleba a zlatých neb rubínových krupějí vína! Který jiný lékař může se vykáhati tak rozsáhlou praksí? Který léčí tak nezištně, zdarma, bez jakéhokoliv honoráře? Jakou *tisíciletou zkušenost* má tento náš Lékař!

Vizme, *jakým způsobem léčí!* Ne jen allopatií, ne jen homöopatií, nýbrž zvláštní metodou: auto-patií! On sám vzal nemoci a neduhy svých pacientů na sebe. Vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit Is. 53, 4.

Ba více! božský Rafael, nejdokonalejší, neomylný Lékař stal se v Eucharistii sám *naším lékem!* Rafael poradil Tobjášovi, by vložil na řeřavé uhlí rybí srdce a játra a by pomazal žlučí osleplé oči otcovy. Oč více činí Ten, jenž býval v katakombách rybou znázorňován, oč více činí Lékař — Bůh! *Ne žlučí*, ale svou vlastní *krví* potírá celou naši duši! Sebe, celé své tělo, tedy i *své srdce* klade ve sv. přijímání do našeho nitra. Kde jest vzácnější lék, kde dražší, kde účinnější, působivější, než jest Kristova krev a Kristovo srdce?

Jak mnoho může býti a bývá všelijakých bolestí, které svírají dnes horlivého kněze! Nebudu jich vypočítávat! Jen tolik povím, že rybí srdce a játra, jichž mladý Tobjáš z návodu andělova užil, položil na řěravé, živé uhlí. (8, 2.) Chceme-li my býti vyléčení ze svých neduhů od svátostného Rafaela, dlužno, bychom měli své nitro plné ohně, života, živé víry a lásky. Položíme-li srdce božského Rafaela samého na takovéto uhlí, není možno, by nebeský lék nepůsobil, nehojil!

b) Mladý Tobjáš hledal spolehlivého vůdce na neznámou, 1000 km dlouhou cestu z Ninive do Rág. Spatřiv neznámého sličného jinocha opásaného a připraveného na cestu, tázal se ho: „*Znáš cestu, která vede do Medie?*“ Mládenec mu odpověděl: „*Znám; po všech cestách krajiny té jsem často chodil a býval jsem u našeho bratra Gabela, jenž bydlí v médkém městě Rages.*“ (5; 8.)

Také kněz má před sebou dalekou, obtížnou cestu — cestu kněžských ideálů vedoucí do závratných výší, směřující ke vzdáleným metám kněžského úřadu, ústící až v nadhvězdném Jerusalemě. Jak snadno lze zblouditi! Jak velmi tu potřebuje spolehlivého vůdce! Zdaž a kde ho najde? — Ve svatostánku. Ano, Pán eucharistický jest ochoten provázeti ho po všech stezkách temného života, jest přichystán doprovoditi ho cestou nejnebezpečnější, vedoucí do hrozné věčnosti. Nebeský průvodce ukázal se Tobjášovi v podobě jinocha kypícího životem; oč více má života a věčného mládí náš Průvodce! Neskvěje se sice jako onen jinoch v Ninive, poněvadž všecek svůj lesk v Eucharistii skryl, aby nás neoslnil, neoslepil, neodstrašil, na cestu však přichystán, opásan přece jen je: *svátostné způsoby — toť roucho, toť cestovní pás, ve kterém Pán již po 2000 roků s lidstvem cestuje*, ve kterém každý den vodí i nás! A jak *zná cesty* lidského života! Může právem jako svého času Rafael

řící, že po nich chodil... Ano za doby svého pozemského života prošel všechny cesty lidské bídy, krácel po všech stezkách slzavého údolí, ví z autopsie, jak se kráčí cestou kříže...

Rafaelovi, průvodci Tobjášovu bylo smlouvou zaručeno zaopatření a nad to i denní plat a prémie, tedy přede vším *strava* (podle řeckého znění 5, 14). *Jinak* činí náš eucharistický Průvodce! Nejen, že nás vodí, nýbrž i denně všechny potřeby cestovní, zejména pokrm a nápoj sám poskytuje. Jest jím jeho krev a jeho tělo, jest jím On sám — Průvodce a „*viaticum*“ v jedné osobě!...

c) Když se mladý Tobjáš neznámého jinocha tázal: „*Odkud tě máme, dobrý jinochu?*“ dostalo se mu v odpověď: „*Ze synů Israelových jsem*“ (5, 6). Jméno to „*Boží bojovník*“ (Gn. 32, 28) přísluší právem Rafaelovi, protože bojoval proti Asmodajovi, zapudil ho a spoutal, že nemohl více v rodině Raguelově rádit.

Kdybychom osmělili se tázati podobně toho, který se nám nabízí za průvodce: „*Odkud tě máme? Kdo jsi ty?*“, mohl by nám Pán vším právem odpovědět: „*Jsem ze synů Israelových.*“ Ano v *Eucharistii přítomný jest Boží bojovník*, jenž sám vyvrátil světovou říši Asmodajů, Ničitelů, Zhoubců. Je Boží bojovník, jenž slavil a slaviti bude věčné triumfy nad branami pekelnými, nad miliardami mohyl, nad smrtí neúprosně kosící. Kristus, božský Israel založil říši novou, seskupil pod svůj prapor nesčetné legiony šlechtných duší; on sám, nejvyšší velitel je opatřuje zbraní, jež nás činí nepřemožitelnými a *tou zbraní jest* — opět *Eucharistie*. Toť nejpevnější *přilba*, „*galea salutis ad expugnandos diabolicos incursus*“. *Eucharistie*, toť *brnění*, kterým nemohou nepřátelské střely vnikati do knězova srdce; *Eucharistie*, toť *plamenný meč*, kterým možno s úspěchem hájiti ano i podnikati ofensivu! Hle, *bojovník Boží*, nejvyšší hlava všech

Božích válečníků a naše zbraň zase v jedné osobě!

Bylo-li kdy v dějinách sluhům Kristovým bojovati, je to zajisté v době naší. Stojíme všichni v obrovském zápasu o světový názor; v bitvě, jejíž fronta je tak dlouhá jako rovník obepínající celou zeměkouli. Proti našemu křesťanskému názoru stojí tu obrovské massy nepřátel.

Vedle těchto mas, které se valí jako obrovská lavina, máme nepřítel mnohem bližšího, své Ego, nepřítel, který jako had velmi snadno a nepozorovaně se nám ovine kolem srdce. Jak šťastni jsme, že víme, kde jest naše zbrojnice, že víme kde lze nalézt zbraň tak vydatnou, spolehlivou, jakou jest Eucharistie! Čím více budeme jí užívat, čím více budeme před svatostánkem zbrojiti se, tím *světější* bude *naše svatá válka*, kterou vedeme, tím více zůstaneme ušetření nebezpečí zajíti ve svých bojích dále než spravedlivě, neb užívat zbraní, jichž Kristův bojovník užívat nemá!

d) (Azarjáš.) — Když byl Tobjáš syn ujistěn, že neznámý jinoch zná cestu, dovedl ho k svému otci; ten chtěje věděti, zda mladý muž, kterému hodlá svěřiti největší svůj poklad — svého jediného syna, jest člověk spolehlivý, tázal se ho: „*Prosím tě, pověz mi, z jaké jsi ty rodiny a z kterého kmeny?*“ (5, 15.) Rafael se mu představuje: „*Já jsem Azarjáš, syn velkého Ananjáše,*“ načež Tobjáš doložil: „*Ze vznešeného rodu (tedy) jsi ty*“ (15, 18n).

Řízením Božím vzal si Rafael jméno „*Azarjáš*“, což znamená: „*Jahve (Hospodin) pomáhá.*“ Přišelť proto, by skutečně jménem Božím pomohl všem; zvláště slepému, strádajícímu, tupenému, smrt již si přejícímu Tobjášovi a nešťastné, hanbou se rdící, zoufalství blízké Sáře . . . Oč větší však jest pomoc, kterou nám poskytuje sám Král andělů, ten, jemuž v plném, překypujícím slova smyslu přísluší jméno „*Hospodin pomáhá*“, poněvadž jest on sám pravý všemohoucí Bůh! Již S. z., zejména žalmy

dýchají přesvědčením, že Bůh, když se k němu v jakýchkoli potřebách utíkáme, skutečně pomáhá. Tolikrát a tolikrát strádajícímu, trpícímu, utiskovanému, sužovanému pomoc slibuje, zaručuje! Aby nás pak o své blahověli ještě více ujistil, aby nám dodal důvěry, proto Všemohoucí pomocník chce nám býti v E. tak blízko! Proto nás k sobě zve, volaje: „*Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.*“

Co potřeb má dnes církev! Co tísní! To vše jsou potřeby a tísně kněze! Nad to kolik mívá kněz potřeb svých, osobních, individuálních!

Co jest mu činiti? Padati opět a opět před svatostánkem na kolena a prositi tak dlouho, až Pán ukáže, že jest skutečně Azarjá(hu), že jest Bůh, který podle daných slibů *pomáhá*.

e) Rafael vydávaje se za Azarjáše, jmenoval též svého otce *Ananjáše*, který byl (podle řeckého znění) Tobjášovi osobně znám. Kdybychom si dovolili otázku, kdo jest a jak sluje otec našeho svátostného Azarjáše, jaké odpovědi by se nám dostalo? Odpověděti by nám mohl slovy svého apoštola: „*Kterému kdy z andělů řekl Bůh: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe? A opět: Já budu jemu Otcem a on mi bude Synem?*“ (Žid. 1, 5). *A ku kterému kdy z andělů řekl: Sed na pravici mé dokud nepoložím nepřátele tvých za podnoží nohou tvých?* (Žid. 1, 13.) Konstatoval-li Tobjáš, že ze vznešeného rodu jest ten, jenž sliboval: „*Já ve zdraví povedu tvého syna a ve zdraví ti ho zase přivedu*“ (5, 20), oč více jest nám diviti se vznešenosti rodu *Toho*, jenž se nám ze svatostánku nabízí za průvodce života!

Rafael-Azarjáš, ačkoli jest vznešený duch, přece byl a jest pouhý tvor v čase stvořený; byly doby, kdy žádného Rafaela nebylo. Jen z milosti stal se synem Božím, adoptivním, z milosti za vlastního přijatým, a Bůh má takových synů veliké množství,

tisíce a tisíce! *Náš božský Azarjáš* však ve svato-
stánku přítomný jest *jediný*, jednorozený syn Boží,
Otcí ve všem rovný, není od něho stvořen, jest
věčný právě tak jako jeho Otec; takových synů
Otec nebeský nemá více! Jest sám pravý Bůh jako
jeho Otec, jest Bůh nejvyšší milostivý, jako Otec,
jest Bůh nejvyšší dobrotivý jako jeho Otec, jest Bůh
nejvyšší milosrdný jako jeho Otec. Proto přísluší
v plném slova smyslu i jemu jméno *Ananjáš*
(*Chananjáhu*), t. j. Hospodin jest nejvyšší milosti-
vý, dobrotivý, milosrdný.

Jaká útěcha pro moji duši, hříchy poskvrněnou,
hříchy shrbenou, ve hříších sestárlou, hříchy roz-
brážděnou jako čelo stařeny! Jaká útěcha pro mne,
když zoufalost, malomyslnost, rozčeří bouřlivě, ne-
bezpečně hladinu mé duše! Jaká útěcha pro mne,
že mám zde pod nepatrnou způsobou chleba svého
velikého Ananjáše, který je skutečně velký, ne-
smírný ve svém milosrdenství!

f) „*Neníť jiného jména pod nebem*“ — pravil
slavně sv. Petr o jménu Ježíše Krista před soudem
(Sk. 4, 12) — „*skrze které bychom měli spasení
býti*“ a Církev užívá o něm výroku Písma (Pís. Šal.
1, 2) kterým jest oslavován ženich: „*Vylitý olej je
tvé jméno*.“ Skutečně, není jména, které by bylo
tak obsažné, jako jméno Ježíš. Je-li srdce Kristovo
králem a ústředím všech srdcí — jak je nazýváme
v litanii — jest jméno Ježíš králem a ústředím
všech jmen. Je-li a nebo jsou-li na světě jiná krás-
ná, významná jména, jsou všechna ukryta, obsah
všech jest soustředěn ve jménu Ježíš, zároveň však
též — můžeme dodati — ve jménu „*Eucharistia*“!

V knize Tobjášově vyskytují se kromě Rafaela
ještě jiná jména významná; vizme zdaž a jak jsou
všecka zhuštěna — v *Eucharistii*.

α) Začneme jménem *Tobjáš*. Je to zkratka z del-
šího tvaru *Tóbijá(hú)*, což znamená: „*Dobro mé,
štěstí mé, jest Hospodin*.“ Bylo u Israelitů velmi

oblíbeno a rozšířeno. První, kdo tohoto jména užil, chtěl jím asi projevit, že novorozené dítě jest dar Boží, důkaz Boží dobroty, která člověka blaží a obšťastňuje. Je to výbuch vděčného otcovského, mateřského srdce. — Ostatně i v životě obou Tobjášů se ukázalo, že Bůh byl jim nejvýš dobrotivý, že byl jim pramenem štěstí. Jest sice pravda, že bylo oběma trpěti, avšak ta utrpení byla jen zkouškou, byla prostředkem, kterým Bůh svou přízeň jim projevoval, jak patrně z výroku Rafaelova: „*A že jsi byl Bohu milý, bylo třeba, bys byl zkoušen*“ (12, 13). Tomu-li tak, máme mnohem více příčin my, bychom zejména o vánocích, vidouce novorozené dítě v jesličkách, jedním srdcem a jedněmi ústy volali: „*Tóbíjáhú*“. Či lze si mysliti větší projev dobroty Boží, větší dar než jest novorozený Spasitel? Když pohlédneme na rty Rodičky Boží stojící u jeslí, zdá se nám, že i její panenské rty šepotají vděčné „*Tóbíjáhú*. Mým dobrem, mým svrchovaným štěstím jest Hospodin, který mi udělil tak vzácného syna!“ A na oltáři podává nám Pán další důkaz té dobroty. Vždyť sestupuje s nebe, rodí se takřka při každé proměně znova tajemným způsobem betlemské dítě. Nemělo by v této chvíli propukati — řekl bych elementární, živelní silou srdce knězovo: *Tóbí Jáh, Tóbí Jahve*?

Ta slova by měla býti zlatými písmeny napsána v našem srdci a každodenně měla by býti obnovena, by zazářila novým leskem. Sotva najdeme *kratší, a obsažnější projev vděčnosti než jest jméno Tóbíjá(hú)*.

β) Raguel znamená buď „*Přítel Boží*“ nebo „*Bůh jest příbuzným, přítelem, druhem*“. Otec neb matka, která dala to jméno po prvé svému dítěti, učinila tak proto, že viděla v novorozenci projev Boží přízně a jistě netušila, jak dalekosáhle Bůh svým časem rozvine význam toho jména. Teprv my stojíce u betlemských jeslí žasneme, jakým způsobem

ukázal Syn Boží, že chce býti naším přítelem, druhem, člověkem nám příbuzným a podobným ve všem vyjímaje hřích. Teprve nás, když klečíme v matném světle věčné lampy, unášejí vlny obdivu, že Bůh věčný, kterého dělí od bídneho člověka, tvora nekonečná propast, překlenul ji svou láskou tak, že ve sv. přijímání přetvořuje tělo naše v tělo své, proměňuje krev naši v krev svou, takže se stáváme jeho *pokrevnými přáteli*, že může o sobě každý říci, že je v nejušlechtilejším, v nejvyšším slova smyslu *Raguel*, t. j. přítel, druh Boží! Jak šťasten je kněz, který každodenně se dostává do úzkého svazku pokrevenství se svým Stvořitelem, se svým Bohem!

γ) Mezi osobami, které nám spisovatel Tob vykreslil, vystupuje též manželka Tobjášova, *Anna*. Co znamená to slovo, jest všeobecně známo. „*Milost*.“ „*Láska*.“ Matka mladšího Tobjáše neměla toho jména nadarmo, dýchat z každého jejího slova a z každého kroku, o němž se v knížečce dočítáme, něžná láska, která ženu nejvíce šlechtí — *láska mateřská*.

Když Tobjáš syn, odešel, rozbouřilo se její starostlivé srdce a se slzami v očích stěžovala si svému manželu: „*Oporu našeho stáří jsi vzal a odešlal od nás. Kéž by nikdy nebylo těch peněz, pro které jsi ho poslal! Byli jsme spokojeni ve své chudobě, tak že jsme považovali za bohatství viděti svého syna.*“ (5, 23—25.)

Když pak nadešel očekávaný den, kterého podle jejích výpočtů měl se miláček vrátit, avšak nevracel se, zakusila, jak mučivá bývá mateřská láska. „*Plakala usedavým pláčem*“ — dí Písmo — a „*říkala: Běda, běda mně, synu můj! Proč jsme tě pustili na cestu, světlo našich očí, oporu našeho stáří, potěchu našeho života, naději našeho potomstva? Majíce všechno v tobě jediném, neměli jsme tě od sebe pustit*“ (10, 4—6). Manžel ji sice těšival,

„ona však nemohla se žádným způsobem upokojiti, ale každodenně vybíhala, rozhlédala se kolkolem a obcházela všechny cesty, kterými se domnívala, že by mohl přijíti, aby možno-li z daleka ho uzřela, až bude zase vraceti se.“ (10, 7). Jaká to vřelá láska, jaká horoucí touha po jediném synu! — Než co je všechna ta láska proti lásce, která plane v božském Srdci Ježíšově zde bijícím! Pouhá jiskřička proti obrovskému slunci. Touha matky Tobjášovy byla jen nepatrný, matný záblesk proti ohni, který nemá stínů, proti horoucí, neustále prahnoucí touze Ježíšově po spojení s nesmrtelnými dušemi našimi. Neuhasitelnou žízni prahne po tom, bychom se zde kolem něho kupili, v jeho bezprostřední přítomnosti trvali. Souží se touhou žíti sv. přijímáním se svými miláčky ustavičně v nejužším spojení.

Velikou radost pocítilo srdce matčino, když konečně dlouho očekávaného z dálky spatřila přicházeti. Oč větší je však radost Kristova, když pozoruje, že se mu jeho vřelá přání plní. Plesá, kdykoliv vidí ve své vševědoucnosti, kterak již z dálky opouštíme svůj příbytek, bychom jej navštívili, sleduje pozorně takřka každý náš krok, a jak se raduje, když již skláníme před ním své koleno! A co jest mi říci o knězi, který zbloudil, který od srdce Kristova se odloučil, je opustil? Jak po tom touží, ohlédá se, rozhlíží se vůkol, brzy-li již zase přijde a s které strany, aby jej na své srdce přivinul!

Čím splatíme tu touhu a lásku? Především zase touhou a láskou. Opět a opět i když fysicky budeme od svatostánku vzdáleni, budeme prahnouti po Spasiteli, a duchovním přijímáním svou tužbu vyplňovati. Když snad i vystoupíme na cestách na horu, rozhlédneme se s ní na všechny strany, ke čtyřem úhlům světa, budeme počítati k nebesům trčící věže a vížky — hlasatele to, ukazatele, kdeže bije srdce Kristovo, zalétneme aspoň v duchu tam,

kde hoří věčné světlo a budeme volati slovy Anny: „*Bud zdrav, Pane, světlo mých očí, oporo mého stáří, potěcho mého života! V Tobě jediném mám všecko. Tys jediným bohatstvím v chudobě mé.*“ Ta touha bude naší duší prouditi, i když budeme cestovati jiným způsobem, i když se budou kolem oken vagonu, v němž sedíme, kmitati bílé kostely a kostelíky, vždy vyletíme na perutech lásky a touhy oknem jako svého času Noemova holubice a vrátíme se se svěží, znova se zelenající ratolestí duševní útěchy, posily a naděje v lepší budoucnost. Budeme však touhu Kristovu splňovati též tím, že mu budeme přiváděti duše, jeho miláčky, po kterých tolik prahne...

II.

Dosud jsme pozorovali *jen jména* osob vystupujících v knížěčce o Tobjášovi a našli jsme v nich tolik zápalu, tolik ohně rozechřívajícího srdce! Plamen lásky k Ježíši Kristu dojde nové potrawy, přihlédneme-li *ke skutkům aspoň hlavního hrdiny* — Rafaela. Co dobrého vykonal Rafael, vypočítává Tobjáš syn: „*Vedl mne a zase ve zdraví přivedl, on vybral peníze od Gabela, on mi obstaral manželku, on zapudil od ní zlého ducha, jejím rodičům způsobil radost, mne samého od pohlcení rybou vysvobodil, také tobě zjednal zrak, bys viděl nebeské světlo a zahrnutí jsme od něho vším štěstím.*“ (12, 3.)

Je to celá řada dobrodiní, z nichž mnohá nám též prokazují naši andělé strážní. Než co je to všecko proti míře dobrodiní, jež nám prokázal a prokazuje náš božský Rafael, sám Král andělů i archandělů!

a) Aby mohl Rafael, *anděl*, pouhý duch působiti ve prospěch obou rodin jmenovaných, bylo přede

vším třeba, aby se objevil v *lidském těle*. Tak se k lidem snížil, že s nimi mohl obcovati. Jaké to bylo však tělo? Svatý Tomáš Aquinský ve své *Summē theol.* 1 a. qu. LI (rozdělené na 3 články) podrobně se obírá všeobecnou otázkou, jaká jsou či byla těla, ve kterých se objevovali andělé, na př. ti, kteří navštívili Abrahama, zachránili, vyvedli Lota ze Sodomy. Světec se domnívá, že to byla těla skutečná, že však postrádala životních úkonů: „Angelus, qui apparuit Tobiae, ab omnibus videbatur. Ex quo manifestum fit huiusmodi contigisse secundum corpoream visionem, qua videtur id, quod positum est extra videntem... (a. 2). Nullo modo est dicendum, quod angeli per organa assumptorum corporum sentiant... Quantum ergo ad id, quod est commune utrisque operibus, possunt opera vitae fieri ab angelis per corpora assumpta, non autem quantum ad id, quod est proprium viventium-“ (a. 3). Měla tedy zrak, avšak zrak ten nepracoval, měla ucho, ústrojí sluchové, avšak anděl jím zvuků nevnímal, mělo zažívací ústroje, avšak nepocíťovalo hladu, vůbec necítilo, nepocíťovalo tedy potřeby spánku, únavy, ba ani nevyluzovalo zvuků mluvidly, nýbrž jiným způsobem, andělu vlastním. Nechci se šířiti o námitkách, které by se daly proti této *domněnce* uvést. Raději poznamenám, že spojení andělů s lidským tělem byla podle téhož světce *předobraz* *hypostatického spojení Krále andělů, Syna Božího s lidskou přirozeností, s lidským tělem*. Oč výše stojí však skutečnost sama, než obraz, nástin starozákonný! Kterého anděla tělo bylo skutečně tak často unaveno, hladovo, snášelo břímě dne i horka jako tělo Kristovo? Kterého anděla tělo bylo vytvořeno v lůně ženy, v lůně ženy noseno, z ženy zrozeno, prodělalo skutečně celý vývoj vzrůstu jako Tělo Krále andělů? Který anděl se potil krví a zakusil skutečně hrůzy smrtelné úzkosti? Který Rafael se dal bi-

čovati, trním korunovati, který anděl dal se ukřižovati? Který nebeský duch skonal v přijatém těle tak jako Král andělů? Andělé, když vykonali svůj úkol, za kterým přijali lidské tělo, odloučili se od něho, tělo vrátilo se zase v nicotu, z níž bylo vzato, anděl vrátil se do svého sídla zase bez těla jako pouhý duch. Ne tak Pán. Nejen že vzal lidské tělo, on se s ním spojil nerozlučně a vznesl je do nebeských výšin, by tak oslavil všecku lidskou přirozenost, *by mohl toto tělo na zemi opět a opět zahalovati do svátostných způsob!*

b) Rafael vymohl u Gabela pro Tobjáše peníze. Byl to čin sice, který zavázal Tobjáše k vděčnosti vůči andělovi, vizme však, oč více pro nás učinil Král andělů! Oč větší poklad je slovo Boží a milost, usmíření rozněvaného Boha! A ten poklad, nesmírný kapitál, tyto fondy nám získal J. K.! Rafael dopomohl Tobjášovi jen ku právu, sám nic neplatil, odevzdal jen peníze, které od Gabela obdržel. *Pán však z lásky k nám stal se sám největším dlužníkem* vzav na svou šíji hříchy všeho lidstva a Pán sám stal se naším *výkupným*; on sám výkupné, svoji nejsvětější krev našemu věřiteli, Otci nebeskému za nás vyplatil a *vyplácí dosud na oltáři* — při mši sv. Vyzískal nám poklad nesmírné ceny — milost Boží a *soustředil*, uložil ji *pod způsobou chleba!* Rafaelovi, aby zjednal svému klientovi peníze, stačilo vykonati z Ekbatan do Rág cestu 300 km. Co je to pro pohyblivost andělovu? Vizme však, jak dlouhé, potem a krví ztropené cesty konal Pán, aby nám ztracené poklady zase získal a v E. nakupil!

Hřích prvotný a pak hříchy osobní vtiskly našemu úhlavnímu nepříteli do rukou zápis, který ho opravňoval k panství a vládě nad námi. Kruté, hrozné právo zaručoval pekelným branám! Pán však zápis ten svou krví smyl, roztrhal jej a na kříž svůj přibil! Oč větší dobrodiní, oč větší to

projev lásky, než byl čin Rafaela, který jen dlužní úpis Gabelovi odevzdal! Mnoholi námahy, práce, strádání a bolu stálo Mistra zničení dalekosáhlého úpisu, jak ukrutný zápas bylo mu s nepřítelem vybojovati, než mu jej vytrhl!

V 8, 24, se vypravuje, že Raguel dal napsati listinu, kterou odevzdal Tobjášovi právo zděditi po jeho smrti druhou polovici majetku. Písmo se nezmiňuje, jakou účast měl Rafael na té smlouvě. Jisto je však, že učinil Ježíš Kristus nový úpis, novou smlouvu, kterou se nám zaručil, že se nám dostane po jeho smrti v dědictví ne poloviny, ale všeho jeho majetku, kterého tak pracně dobyl, že budeme po něm děditi všecku jeho pravdu, milost a slávu. Vzácné to dědictví! Vzácnější než bylo Tobjášovo! A na jakém materiálu, na jaké kůži a čím byla ta smlouva, ten zápis napsán? — Dal si jej napsati svou vlastní krví na své vlastní tělo! Vizme, kolik tu písmen! Každá krůpěj krve jeho, každý por jeho těla krvácejícího jest jedno písmě. Rány způsobené trnovou korunou jsou nadpis smlouvy té a jizvy způsobené hřeby jsou její velké iniciálky! — A ještě jiný zápis bych mohl připomenouti. Jsou to slova, která byla již tisíc a tisíc-krát napsána na nejrozmanitější psací hmoty — slova, kterými se zaručuje, že ustanoví Eucharistii, slova, kterými ustanovuje novozákonní kněžství, slova, kterými připovídá, že s námi v E. nepřetržitě bude.*) Čím se odměníme Pánu za to vše? Zapišeme se každodenně na stupních oltáře při oběti znova doživotně jeho službě, zapišeme se mu se vším, co jsme a co máme, zapišeme se mu s krví, životem i duší svou. I když přijímáme n. př. svátost pokání, činíme s Pánem smlouvu,

* Jan 6, 22—72; Mt. 26—29; Mk. 14. 22—25; Lk. 22, 17—21; 1 Kor. 11, 23—25. Toť smlouva, která není psána jen ve dvou kopiích („duplikát“, „paria“). Tolikrát jest opakována, by tím více bylo zajištěno její trvání.

kterou pak při sv. přijímání potvrzuje, podpisuje svou krví, pečetí! Eucharistie, toť v pravdě pečeť lásky, zlatá bulla, která nemá snad jen otisklý erb, monogram, pouhý obraz, nýbrž samého Pána, toho, který nám zvláštní výsady uděluje!

c) V 6, 2. se dočítáme, že Tobjáš vyšel, aby si umyl nohy, nečteme však, že Rafael umýval svému klientu nohy. Umývati nohy svým svěřencům, vyhradil si sám Král andělů, o němž čteme, že před svou smrtí skutečně apoštolům tuto službu, kterou konávali pánům otroci, prokázal (Jan 13, 1—19). A přece ještě ani tu nebyla jeho pokora vyčerpána, i toto umývání nohou bylo jen *stupněm k hlubší pokoře*, která se ukázala hned poté ustanovením Eucharistie... Zde teprv pokora a láska z ní šlehající vrcholila.

d) Asmodej, kterého Rafael zapudil a upoutal, byl podle talmudských pramenů běsem smilstva. Nečiní podobně, ba mnohem více než Rafael Pán? Ss. Eucharistie, toť ono svaté pouto, jež v našem těle svazuje pohlavní vášeň, že se podřizuje zákonu, který jsme si sami z lásky k Bohu dali, že nám pomáhá věrně přinášeti velikou životní obět celibátu...

e) Rafael *obstaral Tobjášovi nevěstu a Sáře ženicha*. Také naše duše jest milostí Boží nevěstou. A čím? Jakého ženicha se jí dostalo? Jako byla Sára již sedmi ženichům zadána, tak snad i naše duše koketovala svého času více méně s různými světskými ženichy. Nicméně *Pán* jí nepohrdnul, *obstaral jí ženicha* a tím není nikdo jiný než *on sám*! Oč větší jest láska Spasitelova, která činí z něho samého ženicha naší duše! Čteme, že Raguel vložil ruku Tobjášovu do ruky Sářiny a že jim oběma žehnal, na znamení jejich úzkého spojení. Oč něžněji se však spojuje náš nebeský *ženich* s námi v každém sv. přijímání! Nevkládá jen ruku svou do ruky naší, ale vkládá své srdce do srdce našeho!

Jak hojně požehnání můžeme očekávat z tohoto svazku, jemuž žehná ten, jenž jest první a poslední příčina požehnání všeho...! V naší knížečce, která nám poskytla již tolik látky k rozjímání, látky, která živí v našem nitru plamen lásky, čteme též, že *svatební hostina* trvala v domě nevěstině čtrnácte dní (8, 23), tedy dvakrát tak dlouho, než jak bylo v obyčeji ve S. Z., čteme, že bylo v domě ženichově později nových sedm dní hodováno (11, 21). *Oč déle však trvají naše svatební hody*, které vystrojuje božský *Ženich*! Trvají celý náš život; pro toho, kdo denně se blíží ke stolu Páně, není dne, v němž by s Beránkem nehodoval, ano tato hostina ještě dokonaleji začne kdysi v životě posmrtném, aby nikdy, nikdy již se neskončila! Písmo nás blíže nepoučuje, jaké hody byly, co, jaké maso bylo předloženo svatebčanům, můžeme však právem míti za to podle obyčeje východního, že nescházelo též skopové maso, beránek. Tento beránek však nesnese žádného přirovnání k Beránku Božímu, který se nám podává v E. a který jest nám chystán *post transitum maris rubri ad regias Agni dapes*. Tedy *ten, jenž obstaral* nám milostný *sňatek*, je spolu naším *ženichem* a ten, jenž s námi se snoubí, podává se nám za *pokrm* při své svatební hostině!

f) Tobjáš vypočítáváje služby Rafaelovy výslovně připomíná, že „*rodičům způsobil radost*“. Nepůsobí podobně dosud Pán svátostný? Jaká to radost dětí, ale též *rodičů*, když ubíraje se v monstranci průvodem po ulici vede též maličké, jaká radost pro děti i *rodiče*, když přinesou domů ze školy zprávu, že již brzy půjdou ke stolu Páně? A což teprv, když očekávaný den se rozbřeskne, když nadejde, kdy vede si knězem — Rafaelem maličké k sobě a pak je *plné štěstí a blaha* propouští zase domů a odevzdává rodičům!

Pravil jsem „*plné štěstí a blaha*“. Také Tobjáš

výslovně poznamenává, že jsou Rafaelem „*všim dobrým naplnění*“. Podle řeckého znění slula manželka Raguelova a matka Sářina „*Edna*“, t. j. Rozkoš. Jméno to hodí se velmi pěkně do rámce celého příběhu, který končí proudy rozkoše, štěstí, spokojenosti a blaha. Oč větší však, oč čistší duchovní rozkoš rozlévá se v hojných proudech do našich duší z novozákonné manny, o které pějeme s církví sv. tak často: „*omne delectamentum in se habentem!*“

— — — — —

1. Rozradostnění, dobročinností Rafaelovou přemožení Tobjášové uvažovali, jakým způsobem bude jim lze velkému dobrodíteli se odměniti. Konečně se rozhodli, že mu nabídnou *polovici* všeho, co s sebou z domu Raguelova přivedli: ovce, velbloudy, soumary, otroky a otrokyně.

Také my jsouce zasypáni nespočty projevů lásky Spasitelovy jsme povinni tázati se: Čím se odměním Pánu za vše, co mi udělal? Co mu dám? Ničím se mu nezavdčím tolik, jako dám-li mu své srdce! Srdce za srdce. Ne však *polovičku* snad, nýbrž srdce *celé*, každou jeho žilku, každou krupěj krve, která jím prochází. Lásku za lásku, lásku nad všechno, lásku dokonalou! Z té lásky budu každodenně klásti své srdce při obětování na zlatou patenu, každodenně budu je ponořovati do mešního kalicha!

2. A jak jinak ještě projevím svou lásku? Tím, že budu svému bližnímu každému, zejména však svým svěřencům — andělem, pokud možno Rafaelem, *ba více: druhým svátostným Kristem!*

Jak často a často naskýtá se mi k takové činnosti příležitost! Voditi jiné po cestách osvědčených, jdoucích do nebeského města, voditi ty, kteří cesty neznají, voditi je slovem a zejména skutkem,

dobrým příkladem, kráčet jim v čele, chrániti jich, když vkládají nohy do různých časových proudů, doufajíce, že se v nich očistí a osvěží, chrániti jich, by nebyli pohlceni, neb strženi do víru moderních bludů, které odnášejí duše od cíle dál a dál! Dávati rady čerpané z duchovní medicíny obsažené v Písmě, popředně v evangeliích, předpisovati odtud, z tohoto vzácného receptáře léky, zbavovati nesmrtelné duše slepoty, strhovati jim bělmo s očí, do nichž napadalo množství svědivého trusu, dráždícího ke mnutí zhoubnému, vzdalovati vliv zlého ducha, poutati jeho moc, bdíti nad čistotou, svatostí a jednotou manželství, poklady Boží opatřovati a jimi všechny činiti spokojenými a blaženými, rodičům vraceti zbloudilé děti, dětem získávati dobré rodiče, všechny vším dobrem a štěstím naplňovati — toť jsou služby, které když kněz svým klientům prokazuje, stává se podobným svátostnému, *božskému Rafaelovi*.

Shledali jsme, že svátostný Pán je *lékařem a lékem* v jedné osobě, že je naším *vůdcem* na cestě životem a zároveň též souhrnem všech cestovních potřeb, *zejména* pokrmu, že je naším velitelem, prvním velitelem v říši Boží, spolu však i naši zbraní. Toť pokyn pro *kněze*, by šel i v tom směru za svátostným Pánem. Bude *lékařem, vůdcem i bojovníkem*, když bude pilným, bedlivým v oboru své samostatné působnosti, bude *lékem*, čímsi neživým a přece působícím, bude *chlebem*, čímsi mrtvým a přece životodárným, bude *zbraní*, čímsi nehybným a přece život beroucím, bude *lékem, chlebem, zbraní v ruce* svých vyšších lékařů, vůdců a bojovníků, v rukou svých *arcipastýřů*.

3. Krásně pěje Tobjáš ve svém chvalozpěvu o Jerusalemu:

*„Jerusalemské brány budou zbudovány ze safiru
a ze smaragdu,*

*a z drahokamů všechny zdi jeho kolkolem.
Všecky ulice jeho budou dlážděny bílým a čistým
kamenem.
a v jeho třídách budou zpívati Alleluja.“ (13, 21 n.)*

Do Jerusalema *nadhvězdného* vzlétl Rafael, když byl skončil svůj úkol na zemi. Také Ten, jenž byl Rafaelem předobrazován, vznesl se později, když byl skončil na zemi své obrovské dílo, *do tohoto města*, opravdu *věčného*. Budeme-li napodobovati věrně Pána v činnosti, kterou jsme si byli právě v duchu rozvinuli, nadejde doba, kdy vzlétnou i naše duše v tyto výšiny, dojdeme konečně tohoto *svatého města*, hradeb stavěných z drahokamů, projdeme smaragdovými a safirovými branami, vkročíme na bílou, čistou dlažbu nadhvězdných ulic a vmísíme své hlasy v neutuchající Alleluja.

VII.

J O B.

Mezi osobami, jichžto jména zachovaly nám posvátné stránky bible, poutala od jakživa také ta, která sedí na místě nejméně příjemném — na smetišti, za lidskými příbytky jako vyvrhel, jehož kůže od paty do hlavy plna jest pupenců hnisajících — myslím *Joba*. Mnoho věcí nás vábilo, bychom v duchu na to smetiště zalétli, tam se do prachu posadili a velikého trpitele starozákonného pozorovali. Byla to popředně podobnost jeho Trpiteli nejvyššímu, Trpiteli novozákonnému — Ježíši Kristu. Kolik společných rysů najdeme na Kristu a na jeho předobrazu — na Jobovi!

Také Pán sestoupil s nebe — *na smetiště*. Či není celá zeměkoule se svou bídou proti kráse ne-

bes toliko smetiště? Co tu smetí, co tu prachu, špíny hmotné i mravní! Na to smetiště Syn Boží sestoupil, na něm všecek život lidský ztrávil, ba více — na tom smetišti sídlí již staletí — tu v chrámě, ve svatostánku. Ovšem, snažíme se, by v chrámě *smetí a prachu* nebylo, smýčíme, zametáme jej, svatostánek vytíráme, zlatem, stříbrem, čistým mramorem, bílým hedvábím snažíme se důstojně připravit a udržeti příbytek Bohu; ale co jsou všechny vzácné kovy a látky, co jsou všechny drahokamy před králem nebes? Jakou cenu mají? Ve světle nebeském je to všechno bohatství pozemské — *smetí a smetí*.

Job vynesen byl na smetiště, ježto podle obyčeje v severozápadní Arabii Skalnaté bývali nemocní vynášeni na vyvýšený kopec (který se byl učinil postupem času z vysypávaného popela), aby tam na čistém, poněkud více vlnícím se vzduchu pookřáli. Kromě toho byl Job, jak se zdá, malomocný a proto nesměl býti ve společnosti lidské. Odpočíval tedy na popelišti proto, že tam nalézal úlevy a že tam byl nuceně vyobcován. Dokonce jiné byly však důvody, které přiměly Pána, aby s nebes na toto smetiště světa sestoupil a na něm ustavičně prodléval. Nehledal na světě prospěchu, aby snad pookřál, a také nikdo ho nenutil, *zcela dobrovolně z lásky k nám* zvolil si smetiště světa za svůj příbytek!

Od hlavy do paty a od paty do hlavy ranil satan Joba velmi zlými nežity. (Job 2, 7.) Veliké byly zajisté bolesti jeho. Básník, který vlivem Božím napsal biblickou knihu o Jobovi, klade mu do úst úchvatné projevy toho, co trpěl. Až se třese, když srdcervoucí nářky Jobovy čteme nebo slyšíme. Až úzko jest nám. — Když se vmyslíme v první veliký pátek, když v duchu postavíme se na Kalvarii, vidíme také velikého „*muže bolesti*“, pokrytého od hlavy do paty, od paty do hlavy —

krví, která se řine — ještě je teplá — z nesčetných ran velikých i malých. Duše naše chvěje se v nejhlubších útrobách při tom pohledu. Job „*střepinou hnis ostruhoval*“ (2, 8.), nebo podle hebrejského znění střepinou se drbal, škrabal, ježto vředy ho nevýslovně svěděly, a hledal tak zase úlevy. Pán vise na kříži nemohl stíratí krev všady se prýšící a rozlévající — měltě ruce přibity. Nemohl tak ani činiti nikdo z přátel okolo stojících, ježto visel pod přísným dozorem katanů. Žádné úlevy se mu nedostalo a přece, *jak málo je slov*, která vyplývají z jeho úst, jak jsou *krátká, klidná* proti dlouhým, až do křiku stupňovaným nářkům Jobovým! Jak veliký to rozdíl, oč větší trpělivost Kristova, oč výše stojí tu ve svém královském klidu Ten, který byl Jobem předobrazem, oč vznešenější jest předobrazem nežli matný obraz! Ano, tam v Arabii na smetišti toliko stín trpělivosti a odevzanosti do vůle Boží, na Kalvarii však to vše ve světle nejjasnějším! A to světlo nezhaslo, stále svítí ve svatostánku, to světlo znova zaplácne při každé mši sv. . . .

„*Když uslyšeli tři přátelé Jobovi o všem neštěstí, které přišlo na něj, přišel každý z místa svého, Elifaz Temaňan, Baldad Suhan a Sofar Naamaťan. Když pozdvihli z daleka oči své, nepoznali ho.*“ (2., 11. n.) Tak byl zohaven! Vizme však, ne z daleka, ale z blízka Krista na Kalvarii. Poznali bychom v něm Nejsvětějšího? Právem může o sobě říci: Já pak červ jsem a ne člověk . . . (Ž. 21., 7.) A pohlédněme na Něho, an tu dlí mezi námi ve svatostánku. Poznali bychom ve způsobě chleba a vína Všemohoucího, nejvyššího Moudrého, kdyby nás o tom nepoučovala víra? Job byl proti své vůli nemocí zohaven, nezmučil se sám k nepoznání. Syn Boží však *dobrovolně* nechal své tělo posetí nesčetnými ranami; *dobrovolně* se snížil a zahalil do způsob chleba a vína k nepoznání —

z lásky k nám! Jaký rozdíl mezi Jobem a Kristem!

Ctnosti Jobově dává bohoduchý spisovatel svědectví: „*Muž ten byl upřímný (podle hebr. „dokonalý“), bál se Boha a vystříhal se zlého.*“ (1., 1. Také sám Hospodin před anděly nebeskými i před satanem dokazuje ryzost mravní Jobovu, když se táže zlého ducha (1., 8.):

*„Viděl jsi služebníka mého Joba,
že mu rovného na zemi není,
člověka upřímného a poctivého,
bohabojného, jenž se varuje zlého?“*

Když pak dopuštěním Božím byl Job zkoušen a ve zkoušce se znamenitě osvědčil, potvrzuje zase Hospodin poctivost Jobovu otázkou, danou satanovi (2., 3.):

*„Viděl jsi služebníka mého Joba,
že mu rovného na zemi není,
člověka upřímného a poctivého,
bohabojného, jenž se varuje zlého,
kterak dosud nevinu zachovává?“*

Taková byla spravedlnost Joba, sedícího na smetišti... Oč větší však je svatost Toho, nad jehož hlavou se otevřela nebesa a o němžto prohlásil Otec: *Tentoť jest můj milý syn, toho poslouvejte!*? (Mt. 3., 17.) A tento Syn Boží, jemuž sborové nebeští ustavičně své „Svatý, Svatý, Svatý“ prozpěvují, ten dlí mezi námi, které nazývá svými přáteli! Dlí tu pod způsobou chleba, který z prachu země, z popela, ze smetí vyrostl!

Spravedlnost Jobovu podezřívá satan tvrdě, že je zlá (1., 9.):

„Zdaliž darmo Job se bojí Boha?“

*Neohradils ty jej i dům jeho,
i vše, co mu patří, dokola kolem?
Dílům rukou jeho požehnal jsi
a jeho majetek po zemi se zmáhá.“*

Své podezření rozprádá satan po zkoušce, v níž Job obstál (2., 4. n.), opět:

*„Kůži za kůži! Všecky statky
dává člověk za sebe sama.
Ale vztáhna svoji ruku,
dotkni se jeho kosti a masa,
i uzříš, že bude ve tvář ti zlořečit!“*

Satanovo podezření Job důkladně vyvrátil. Také Jobem Předobrazem byl podezříván! Oč skvěleji však vyvrátil třiatřicetiletým životem každý stín podezření proti své svatosti, oč skvěleji vyvrací je dosud v Eucharistii! Také Jobem Nastíněný byl dopuštěním Božím pokoušen ďáblem. Oč skvěleji však vítězil Pán nad svým pokušelem, oč slavněji vítězí nad ním dosud, dávaje svým věrným mocnou zbraň proti pokušení, zbraň, která sluje — Eucharistie.

Ke cti Jobovy svatosti praví Písmo (1., 5.), že *posílal pro své děti, aby je posvětil; a vstáváje na úsvitě podával celopaly za každého. Říkal si totiž:*

*„Kdyby snad byli zhřešeli synové moji;
snad že nežehnali v srdcích svých Bohu.“
Tak činil Job vždycky.*

Také Pán chce upřímně, abychom my, jeho synové a dcery, byli stále svatí, proto posvětil a posvěcuje nás *ustavičně*. Proto podal na Kalvarii veliký světový celopal, proto též obnovuje a opakuje tu obět denně na oltáři...

Úchvatně líčí bible, kterak rána za ranou dopadala na Joba (1., 13, 19).

To byly *Jobovy zvěsti*, Job všeho pozbyl dopuštěním Boha, který pravil satanovi (1., 12.):

*„Hle, všechny věci, které má, v moci tvé jsou;
toliko na něj nevztahuj své ruky!“*

Jobovi bylo to vše vzato *násilím*. Golgotský trpitel však vzdal se veškerého majetku a v Eucharistii dosud se ho vzdává dokonale, *dobrovolně, z lásky* k nám.

Bůh po druhé dovolil více satanovi (2., 6.):

*„Nuže, budiž v moci tvoji;
avšak života jeho šetři!“*

Pán ani života svého nelitoval, nešetřil, ale podal jej Otci v obět a každodenně jest ochoten, kdyby třeba bylo, zase svůj život obětovati Otci ke cti a k našemu štěstí...

V Jobově rodině četné, požehnané, vládla bratrská a sesterská láska, svornost a pohostinnost. „*Synové jeho obyčejně strojivali hody — po domech, každý ve svůj den*, vypravuje Písmo (1., 4), *zvávali po poslech také své tři sestry, aby jedly a pily s nimi.*“ O Jobovi se nepraví, že stoloval s nimi. Tolik však víme, že náš Pán stoluje rád s námi, že hostí nás, častuje pokrmem a nápojem nejvzácnějším — sebou samým, svým tělem a krví. Chce tím také v nás upevňovati bratrskou lásku, svornost a hostinnost.

Když došly Joba truchlivé zprávy, „*tu se Job vzchopil, roztrhl roucho své, ostříhal hlavu svou, padl na zemi, klaněl se a řekl:*

*Nahý vyšel jsem z lůna své matky
a zase nahý se tam vrátím.*

*Hospodin dal a Hospodin vzal,
jak se mu líbilo, tak se stalo;
buď jménu Hospodinovu žehnáno!“*

Také Pán, když přiblížily se již hodiny jeho největších bolestí, v zahradě Getsemanské *padá na zemi*, klaní se svému Otci, *sklání hlavu* k matce zemi, ze které sám ráčil vzítí tělo své, dovoluje, by se *protrhal* neb aspoň otevřel povrch svatého toho těla, by mohl vyraziti smrtelný, krvavý pot, a modlí se: „*Otče, chceš-li, ať odstoupí tento kalich ode mne, ale ne má, ale Tvá vůle se staň!*“ (Luk. 22, 42.) Je to kratičkový výraz hrozných bolestí, nepoměrně umírněnější, nežli dlouhé a prudké nářky Jobovy; také však podrobuje slovy těmi Pán vůli svou Otci nebeskému způsobem neskonale dokonalejším, nežli byl učinil Job!

Když viděla manželka Jobova, že muž její sedí ochuzený a malomocný na smetišti, všechna zoufalá pravila mu:

*„Ještě ty trváš ve své upřímnosti?
Zlořeč Bohu a umři!“*

Joba bolela pochopitelně ta slova, nenechal se však ve své vytrvalosti másti, ale s klidem, který zasluhuje podivu, ji odbývá:

*„Jako jedna z šílených žen mluvíš!
Dobré-li věci jsme brali z ruky Boží,
proč bychom nechtěli přijímati zlých?“*

Také Pánu dostalo se podobných úšklebků, když visel na popravišti, úsměšků, které mu lidé velmi blízcí metali ve tvář. „Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže“ (Mk. 15, 31), volali jizlivě jeho soukmenovci. „Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám“ (Lk. 23, 39), rouhal se lotr na levici. A co Pán?

Neodpovídá, mlčí s královským klidem, který daleko převyšuje trpělivost Jobovu. Podobných slov „uznalosti“ dostává se dosud Pánu ve svatostánku i od lidí jemu velmi blízkých. A co činí svátostný novozákonný Job? Mlčí, trpí, snáší, shovívá, šetří.

Tři přátelé Jobovi, výše jmenovaní, když uslyšeli o všem neštěstí, které přišlo na něj, usnesli se, že spolu přijdou, Joba navštíví, aby mu projevili soucit a potěšili ho. Zočivše ho zkríkli hrůzou, plakali, roztrhli roucho své a sypali na hlavu svou prach. A seděli s ním na zemi sedm dní a sedm nocí; žádný nepromluvil k němu slova, neboť viděli, že bolest je náramná. (2., 11—13.) Snad se zdá někomu, že týdenní mlčení málo Joba potěšilo, že snad měli slovy vlévati balsám potěchy do jeho rozbolestněné duše. Tak bychom se domnívali podle našich názorů. Jobovi bylo však lépe, dokud mlčeli, dokud toliko soucitně na něho hleděli. Když totiž ticho přerušili a počali mluvit, byly jejich řeči takové, že Joba více podráždily, rozmrzely, roztrpčily, k netrpělivosti pokoušely, že nemohl Job na ně zůstat odpověď dlužen...

Víme, že Pán, který přítelem naším státi se ráčil, přebývá v Eucharistii, která jest živou památkou na jeho utrpení. Víme, že smrt Kristova tajuplným způsobem při mši sv. na oltáři se opakuje. Co učiníme svému příteli? Budeme choditi k němu soukromě i společně, bychom projevili mu soucit a podle slabých sil svých ho těšili... Nežádá, bychom hlasitě *křičeli* soucitem a bolestí jako přátelé Jobovi, stačí, budeme-li slova svá toliko *šepotati*. Neukládá nám, bychom popel na hlavu sypali, spokojí se, pokorně-li hlavu skloníme. Nepřikazuje, bychom *roucha* svá na znamení smutku trhali, přeje si toliko, bychom *srdce* svá rozedrali, rozdrásali upřímnou lítostí. Nežádá, bychom tu *sedm* dní a nocí mlčky vytrvali, dovoluje nám, bychom směli *mluviti* k němu a s ním *hned* slova

vroucích, kajících modliteb, dovoluje nám, bychom hleděli v duchu na jeho rány a přesvědčovali se, že byla *bolest jeho náramná*, dopouští, bychom na něho tu hleděli a rozjímalí tak *dlouho, jak nám sámým jest libo!*

Shledali jsme, že přebývá ve svatostánku Pán, kterého právem nazýváme *Jobem*, Trpítelem, na nějž odpůrci dobra soustředili všechny útoky, všechno nepřátelství. Vězme však, tím trpítelem stal se dobrovolně. Vždyť byl dříve, nežli se jím stal, *věčný Bůh*, který *anděly* stvořil, který *svrhl* některé z nich, když se mu zprotivili, do věčných temnot! Vězme, že náš Job novozákonný jest nejvyšší jejich *Pán*, kterému andělé dobří i zlí *vydávati musí počet ze svého vladařství, jehožto rozkazy neúnavně vykonávají*, a když je vykonali, nové dostávají, jak nám líčí názorně kniha Job: „*Jednoho dne, když přišli synové Boží, aby se postavili před Hospodina, byl mezi nimi také satan. Tomu řekl Hospodin: Odkud jdeš? On odpověděl: Obcházel jsem zemi, prošel jsem ji kříž na kříž.*“ (1., 6n., 2., 1n.) Vězme, že anděl temna, náš úhlavní nepřítel nemůže se k nám ani přiblížiti, nedopustí-li toho náš Job, ve svatostánku s námi přebývající. Ano, Ježíš Kristus *je král andělů* dobrých i zlých. Čím více budeme se k němu blížiti, tím více bude se vzdalovati od nás satan, čím více budeme se k Ježíši Kristu tuliti, tím více přitulí se také k nám náš anděl strážný.

Na konci knihy Job se vypravuje, kterak Bůh svého oddaného služebníka za to, co trpělivě snesl, odměnil.

a) Vrátil mu bývalé *zdraví* a z toho těšil se Job ještě dlouhá léta. Došel 140 roků života. (Job 42, 16.)

b) Vrátil mu dvojnásobně *majetek*, jehož pozbyl, takže měl Job nyní 14.000 ovec, 6000 velbloudů, 1000 spřežení hovězího dobytka a 1000 oslic. (42, 12.)

c) Vrátil mu ztracenou *čest*. Dokud byl na smetišti, byl pokládán za velikého hříšníka, za *zločince*, jehož tajné hříchy Bůh veřejně trestá. Nyní však jest Job slavným prostředníkem u Boha za ty, kteří ho kdysi byli snižovali. Bůh sám velí třem přátelům Jobovým, aby vzali sedm býků a sedm beranů, šli k Jobovi a podali to za sebe v obět; Job že bude za ně se modlit a Bůh že vyslyší jeho modlitbu a odpustí jim hříchy. (42, 8n.)

d) Dal mu jiných sedm synů a jiné tři dcery (42, 13—15), a těm žehnal dále, že se Job dočkal vnuků a pravnuků až do *čtvrtého* kolena. (42, 16.)

e) Všecko příbuzenstvo Jobovo, všichni známí jeho, muži i ženy, přišli k němu, blahopřáli mu, přinesli dary (po jedné ovci a zlaté náušnici) a jedli s ním, slavili hody lásky. (42, 11.)

Jaká to byla radost, že Job, bezmála již mrtvý, zase ožil, slavil takoruka své vzkříšení! Oč větší však jest naše radost, že Ten, kterého Job předobrazoval, vstal skutečně z mrtvých...

a) Vstal ne toliko v těle zdravém, ale změněném, oslaveném, pohyblivém, duchovém, které nepotřebuje již spánku, pokrmu, které nezná již únavy, které neumírá a umřítí nemůže... Co je 140 roků Jobova života proti staletím, po která oslavené tělo Kristovo září a zářiti bude na pravici Otce nebeského! To slavné tělo jest však také s námi v Eucharistii a přijímající je u stolu Páně, účastníme se jeho slávy!

b) d) Jobovi, pastýři, dostalo se v odměnu za trpělivost velikého množství stád a četné rodiny, potomstva. Oč větší je však odměna, kterou si svým utrpením a smrtí získal Trpítel golgotský! Tisíce, ba miliony nesmrtelných duší, které kdy byly zde na zemi živeny naukou Kristovou, které po celé zeměkouli byly syceny jeho tělem a napájeny jeho krví, tisíce, miliony duší nesmrtelných, které došly již nad hvězdami svého posledního cíle, jsou stáda

Kristova, jeho ovce, beránci, toť jeho synové i dcery... Kolik pokolení lidských se již v církvi, ve velikém ovčinci Kristově vystřídalo! Co jsou čtyři kolena, která viděl Job, proti pokolením, která vidí a viděti bude věčně Pán!

c) A jakou ctí a slávou korunoval Krista Otec nebeský! „*Ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Proto také Bůh povýšil ho a dal mu jméno, kteréž jest nade všechno jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno — nebešťanů, pozemčanů i těch, kteří jsou v podsvětí, a aby každý jazyk vyznal, že Pánem jest Ježíš Kristus ke slávě Boha Otce.*“ (Filip 2, 8—11.) To vše za to, že se ponížil, za to, že trpěl. „*Zdaliž nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?*“ (Luk. 24, 25.)

e) Co učiníme my, bratří a sestry, známí a přátelé Ježíši Kristu? Co učinili přátelé Jobovi. Budeme choditi do jeho domu, t. j. do chrámu, budeme zde jemu blahopřáti, děkovati, vzpomínati, co vytrpěl, budeme mu nositi dary, prositi, aby za nás obět přinesl Otci, a s ním ve sv. přijímání stolovati.

Budeme-li tak činiti, budeme-li s pravou zbožností zúčastňovati se té veliké oběti a při ní také v dar přináseti své srdce, sebe samy, bude nám možno doufati, že nadejde doba, kdy také my vstaneme v těle oslaveném, bychom na věky oslavovali s Kristem vzkříšení nad hvězdami.

VIII.

VELIKÁ HOSTINA.

Podle Ktesie a Deinona (u Atenaja s počátku III. století po Kristu) jídalo s králem perským

denně 15.000 osob; královská kuchyně stála denně 400 hřiven! Když hodlal Xerxes I. podniknouti výpravu proti Řekům, pozval si na radu velmože své obrovské říše a vystrojil jim velikou hostinu, o níž se dočítáme v první hlavě knihy Ester. Naskytá se nám vhodná příležitost srovnati hostinu Xerxovu s hostinou eucharistickou. Uvažujme:

1. Kdo ty hostiny dává? *Xerxes — Kristus.* — Onen panoval sice „od Indie až po Etiopii nad sto a dvaceti sedmi krajinami“ (Est. 1, 1); oč větší je však říše Kristova! Nad kolika provinciemi panuje! — Onen panoval od roku 485—465 před Kristem. Oč déle již panuje ten, „jehož říše nebude konce“... Onen byl světský výbojník, ukrutník, zlostný, mstivý — tento Hostitel jest tichý a pokorný, plný soucitu. Dobývá sice také, ale nesmrtelných duší, jež si podmaňuje pravdou a láskou.

2. Komu dával hostinu Xerxes? „*Všem knížatům a služebníkům svým, vojevůdcům perským, slovutným Medům a vladařům nad krajinami*“ (tamže v. 3). Sezval lid, který byl na susském hradě, to jest v královských palácových domech, tedy úřednictvo a služebnictvo a ne veškeré obyvatelstvo města (v. 5). Bylo to mnoho hodovníků, mnoho národů, k nimž příslušeli, bylo je však možno spočítati. Možno však sčítati všechny národy, které kdy hostil a hostí dodnes Kristus? Kolik miliard osob přistoupilo k jeho stolu!?

3. Kde pořádal Xerxes hostinu svou? V královských místnostech, nádherně vystavěných a vyšňořených (v. 5nn.), přece však jen v jednom jediném městě, v *Susách*. Na kolika místech, v kolika chrámech, do nichž zbožnost věřících snesla nepoměrně více, nežli mohl král perský shromáždit — v kolika katedrálách, dómech pořádá Pán náš večeri svou...

4. Xerxes pořádal svou hostinu, aby „*ukázal bo-*

hatství a slávu království svého a velikost i chloubu moci své“ (v. 4). Kristus naopak v prostické Hostii *zakrývá* bohatství a slávu království svého, hledaje oslavu Otce a blaho naše... Proč pozval Xerxes na hostinu i *královnu* (v. 11)? Jak daleko jsou takové pohnutky stolu Páně!

5. Xerxes pořádal své hody *třetího roku* své vlády (v. 3); pozvaní velmožové sjížděli se a čekali na velikou hostinu *180 dní* (v. 4), to jest půl roku; hostina sama trvala *sedm dní* (v. 5). Jak dlouho proti tomu již trvá a trvati bude eucharistická hostina. Kolik staletí již sjíždějí a scházejí se na ni hosté a hodují rok co rok, den co den!

6. „*Vino, jak slušelo na velmožnost královskou, výborné a v hojnosti předkládáno bylo“* (v. 7). Oč jest výbornější nápoj, který dává Pán svým hostům!? Jak hojná jest míra milostí, jež s ním stéká do jejich duší?! Vpravdě hojnost, přiměřená velmožnosti krále nebeského! Podle toho, jak se host připraví, mnoho-li chce, tolik vpíjí milostí ze srdce Kristova (v. 8).

7. Ženy hodovaly s královnou, Xerxovou manželkou, odděleny jsouce od hodujících mužů. Důvodů toho bylo více. Jeden tkvěl také v tom, že podle názorů starých Východňanů žena nebyla muži rovnocenná, nesměla tedy s ním zasedati u jednoho stolu. — Jinak u stolu Kristova. K tomu přistupují nesmrtelné duše v lidských tělech bez ohledu na jejich pohlaví; při této hostině není ženění, není vdávání, zde jsou obě pohlaví takoruka již jako andělé Boží... Muž i žena jsou před nejsvětější Eucharistií stejné ceny.

8. Hostina Xerxova vínem rozpalovala krále i hosty, zvláště když již trvala sedm dní (v. 10, 12). Proto také královna Vasti odepřela dostaviti se před rozjařeného krále (v. 12). Jinak, dokonce jinak působí hostina Kristova. Nerozněcuje smyslnosti, naopak tlumí ji; a čím častěji kdo pije z krve

Kristovy, tím více chladne v něm žár zlé žádostivosti. Rozjařuje-li přece, rozněcuje k sebezáporu, rozplaměňuje touhu po vyšší a vyšší mravnosti.

9. Hosté pili ze zlatých číší a jídla na jiných a jiných nádobách byla nošena (v. 7). Tak bylo na hodech Xerxových . . . Také Pán si žádá, aby jeho spolustolovníci pili číše čistými a zlatými, a ty číše — *to jsou jejich srdce.*

IX.

O EUCHARISTICKÉ ČETBĚ BIBLICKÝCH KNIH MUDROSLOVNÝCH.

1. *Benedikt XV.* vydal dne 15. září 1920 obšírný list okružní na památku 1500. výročí smrti svatého Jeronyma. V odstavci X. podává řadu výroků, vybraných ze spisů největšího exegety starověkého, kterými *doporučuje denní četbu Písma sv.* V odstavci dalším (XI.) uvádí sv. Otec důtklivá slova velikého Stridoňana, kterými ukládá četbu bible *duchovním.* V odstavci XV. připomíná rozkoš, jakou Jeronym z četby bible vážil. „Prosím tě,“ píše Pavlínovi, „prosím tě, nejmilejší bratře, v tom žítí, o tom rozjímati, nic jiného neznati, nic jiného nehledati, zdali nezdá se ti to býti již tu na zemi příbytkem království nebeského?“ (List 53, 10, 1.) „Své pak svěřenky“ — píše dále Benedikt XV. — „své pak svěřenky Pavly takto se táže: „Prosím tě, co jest tohoto tajemství posvátnější? Co této rozkoše příjemnější? Které pokrmy, které medy jsou sladší nežli znáti Boží moudrost, do jeho svatyní vstupovati, nahlédati do smyslu Stvořitelova, a ukazovati, že řeči Pána tvého, jimž moudří tohoto

světa se posmívají, jsou plné moudrosti duchovní. Mějtež si ostatní svoje statky, z křišťálů pijtež, potleskem lidu se kochejtež, nebudtež s to, aby všelikými rozkošemi bohatství své mohli rozplýtvati; našimi požitky budiž v zákoně Páně rozjímati ve dne v noci, tlouci na dveře neotvírající se, bráti chleby Trojice a po vlnách světa za Pánem šlapati“ (List. 30, 13). Též Pavle a dceři její Eustochiu ve výkladu listu Efezským: „Je-li co, Pavlo a Eustochium, co by v tomto životě moudrého drželo, a jej přimělo, by v tísních a bouřích světa zůstal klidné mysli, to jest to první, domnívám se, *rozjímání a znalost Písem*.“

2. V odstavci XVII. papež Benedikt XV. připomíná *úctu Jeronymovu k Svátosti oltární*. „Rovněž ustavičným žářem ducha“ — dí — „k nejvyšší Eucharistii byl unášen, ježto nic není bohatšího nežli ten, kdo tělo Páně v košíku pleteném, krev nosí ve skle“ (List 125, 20, 4).

3. „Ke Kristu,“ píše papež v témže odstavci (XVII.), „ke Kristu, jakožto středu všechny oběho Zákona stránky tíhnou; a Jeronym vykládáje slova Zjevení o řece a stromu života, mezi jiným také toto má: „Jedna řeka vychází od trůnu Božího, to jest milost Ducha svatého, a tato milost Ducha svatého ve svatých Písmech jest, to jest v této řece Písem. Ale ta řeka má dva břehy, Starý a Nový zákon, a na obou stranách štípený strom Kristus jest“ (Tract. de Ps. 1). Není tedy divu, odnáší-li obyčejně zbožným rozjímáním ke Kristu vše, co se v posvátné knize čte: „Já když čtu Evangelium, a vidím tam svědectví o zákoně, svědectví o proročích, samého Krista mám na mysli; tak jsem hleděl na Mojžíše, tak jsem hleděl na proroky, že jsem chápal o Kristu řeči jejich . . . Nesnižuji zákona ni proroků, ba spíše chválím je, ježto hlásají Krista. Ale tak čtu zákon a proroky, že nezůstávám v zákoně a v proročích, nýbrž zákonem a proroky ke

Kristu dospívám“ (Tract. in Marc. 9, 1—17). Takto vidíme, že ten, který všude zbožně hledal Krista, přemýšlením o Písmech ku podivu povznáší se k lásce a k znalosti Pána Ježíše . . .“

4. Sv. Jeronym je vzor, který má napodobovati každý kněz. Má 1. často a s náležitou náladou duše čítati bibli, má 2. hořeti vroucí láskou k Eucharistii a 3. má všude v bibli viděti Krista. Tři tyto myšlenky lze vysloviti stručně:

Kněz má bibli i Starého zákona čísti eucharisticky.

Když jsem o této věci povšechně mluvil na Strahově dne 12. února 1914, řekl jsem: Kněz, který eucharisticky bibli čte, hledí takoruka jedním okem do bible a druhé ustavičně upírá na Eucharistii. Výtvarný umělec znázornil by ho s biblí v ruce jedné a s monstrancí v ruce druhé. Kněz, čtoucí eucharisticky bibli, po přečtení každého úryvku, případně i každé věty zalétá v duchu ke svatostánku a hledá vztahy mezi slovem Božím psaným a Slovem Božím v Eucharistii přítomným, srovnává, zjišťuje podobnosti, rozdíly mezi Eucharistií a předmětem přečteným, kombinuje, noří se hluboko do těchto vztahů všimaje si při tom i nejmenších podrobností.

5. „*Mudroslovnými*“ nazýváme ony knihy biblické, které poučují čtenáře o *moudrosti* a povzbuzují ho ke snaze, aby si ji zjednal.

Co je ta *moudrost*, hebrejsky zvaná „*chochmá*“?

Na to odpovídají poznámky k „*Bibli České*“: „Není to plané, jalové mudrování, ale *praktický život podle zásad pravé moudrosti*; je to životní názor, založený na zjeveném náboženství (starozákonném), který proniká celého člověka: *rozum* poznává vztah člověka k Bohu a k jeho tvorům; *srdce* lne k zásadám věrouky a mravouky; *vůle* chce podle nich žíti; *všecky síly* lidské uplatňují se v tomto smyslu. Jinými slovy jest „moudrost“ upřímná,

horlivá, rozumem i zjevením podepřená snaha o náboženskomravní dokonalost s veškerým pozhnáním, které přináší životu člověkovu.“ (Přísl. 1, 7.) „Je to netoliko dovednost, v jakýchkoliv poměrech správně se rozhodovati (Moudr. 7, 16; 8, 6; 9, 7 n.), ale popředně je to *bázeň Boží* (Moudr. 1, 2 nn.) a z ní vyvěrající ctnosti (Moudr. 3, 11; 6, 17; 8, 7), svatý život (Moudr. 4, 7, 16; 9, 17). Tato spravedlnost života opírá se o moudrost rozjímavou, (teoretickou, spekulativní), t. j. o to, co člověk ví o věcech božských i světských, ježto i znalost věcí stvořených vede člověka k Bohu (Moudr. 7, 15nn; 8, 8 a jj.).“ (Úvod do knihy Moudr.)

Byl-li člověku starozákonnímu největší moudrostí život, usilující o náboženskomravní dokonalost, založenou na zjevení starém, nemůže býti křesťanu pravá moudrost nic jiného nežli snaha o dokonalost, založenou na evangeliu, a knězi katolickému nemůže býti moudrost nic jiného nežli život eucharistický, který dokonalost křesťanskou předpokládá, ji udržuje a posiluje. Nemůže býti nic rozumnějšího, nic moudřejšího nežli denně spojovati se při sv. přijímání s Bohem-člověkem způsobem nejnežnějším, na to spojení veškerým ostatním životem se připravovati a za to spojení děkovati. *Taková úcta nejsv. Eucharistie jest vrchol moudrosti novozákonné!*

6. Důsledně možno vše, co chvalitebného praví mudroslovné knihy starozákonné o moudrosti, obrátiti na dokonalou úctu eucharistickou.

Několik příkladů:

- Sir. 4, 14: *Kdo se jí pevně drží, dojdou života,
ať jdou, kam jdou, žehná jim Bůh.*
15 *Kteří jí slouží, slouží svatyni,
a ty, kteří ji milují, miluje Bůh.*

Denní spojování s Kristem eucharistickým uklá-

dá značnou *sebekázeň mravní*, kterou bychom mohli také nazvat *„kázeň eucharistická“*. O ní možno užití krásných slov Sir. 6, 18 nn:

- 18 *Synu, zvol si kázeň od svého mládí,
a až do šedin budeš míti zjednanou
moudrost.*
- 19 *Jako oráč a rozsévač dej se do ní,
a těš se na sladké plody její;*
- 20 *neboť pěstě ji maličko popracuješ,
a brzy budeš jísti z ovoce jejího*
- 21 *Trpká jest náramně moudrost lidem
nekázněným,
a nesnese jí člověk bez rozumu.*
- 24 *Slyš, synu, přijmi poučení,
a nezamítej rady mé:*
- 25 *Vlož svou nohu do pout jejích,
a do obojku jejího svou šíji;*
- 26 *podlož své rameno a nes ji,
aniž si stýskej ve vazbě její.*
- 27 *Celou svou duší přistupuj k ní,
a ze vši síly dbej cest jejích.*
- 28 *Stopuj ji a dá se ti poznat;
a zmocně se jí, neopouštěj ji.*
- 29 *Neboť posléze najdeš odpočinutí v ní,
a obrátí se tobě v rozkoš.*
- 30 *A budou tobě pouta její záštitou silnou,
a její obojky rouchem slávy;*
- 31 *má totiž ozdobu zlatou na sobě,
a provazy její jsou niti purpurové.*
- 32 *Jako v roucho slávy můžeš obléci se
do ní,
a jako korunu radosti si ji vstaviti na
sebe.*

Podle biblických knih mudroslovných všechna

moudrost lidská vyplývá z *moudrosti Boží*. Moudrost Boží bývá pokládána za *Boží vlastnost*, také však *bývá zosobněna* a mluveno o ní jako o bytosti, která samostatně žije, obcuje s Bohem, který ji miluje (Moudr. 8, 3), jest přisedící Božího trůnu (tamže 9, 4), jest zasvěcena do jeho tajemství (tamže 8, 4), účastní se tvoření světa, jakož i správy jeho, Bůh ji posílá na zemi, atd. Novozákonnému zjevení zůstalo vyhrazeno poučení nás, kdo je ta osobní moudrost, že je to „Slovo“, Syn Boží. Jak snadno lze tato místa rozuměti o Eucharistii, jak snadno jest eucharisticky je čísti!

Na příklad mohl bych uvéstí známé perikopy:

Přís. 8, 22: *Pán měl mne na počátku díla svého,
prve než byl co činil, od pradávna.*

23 *Od věčnosti ustanovena jsem,
od věků, prve nežli země byla.*
— — — — —

32 *Nyní tedy, děti, poslyšte mne!
Blahoslavení, kteří dbají cest mých!*
— — — — —

34 *Blaze člověku, který poslouchá mne,
který u dveří mých každý den bdí,
pozor dává u věřejí bran mých.*

35 *(Neboť) mne kdo najde, nalezne život
a dojde požehnání od Hospodina.*

Snadno si představití, že Pán mluví k nám ze svatostánku:

Sir. 24, 12: *Tehdy mi vykázal Tvůrce vesmíru
stánek,*

a můj Původce mne usadil v něm.

13 *Řekl mi totiž: „V Jakobovi přebývej,
v Israeli dědičný měj úděl!“*
— — — — —

14 c: *Ve svatostánku před ním službu jsem
konala,
a byla na Sionu tak ubytována.*

— — — — —

16 *V národ slavný jsem se vkořenila,
v úděl Boha mého, v dědictví jeho.*

— — — — —

24 *Já jako kmen vinný raším libovonně,
z květů mých plody jsou skvostné a
přebohaté.*

25 *Ve mně je všecka milost k životu
pravdy...*

26 *Přistupte ke mně všichni, kdož toužíte
po mně,
abyste plody mými se nasýtili.*

27 *Nebo na mne mysliti sladko jest nad
med,
a mít mne za podíl, plást medu pře-
vyšuje.*

A ne toliko slovy zosobněné Moudrosti mluví k nám Pán svátostný; i jiná slova, řečená o moudrosti stvořené možno vložit do úst jemu nebo vysloviti o NĚm, o úctě k NĚmu, o jeho ctiteli.

O ctiteli nejsv. Eucharistie, který ustavičně rozjímá o jejích tajemstvích, možno čísti slova Sir. 14, 22—27:

22 *Blaze člověku, který je do moudrosti
zabrán,
který o spravedlnosti její přemýšlí,
23 který myslí ve svém srdci na cesty její,
o jejích tajemstvích přemítá,
jde po ní jako slídl,
a stává tam, kudy chodí;*

- 24 *který hledí skrze okna její,
a u dveří jejích poslouchá;*
25 *který se usídlil vedle domu jejího,
a vetknuv do stěn jejích kolík
postavil si stan svůj po jejím boku:
štěstí usídlí se v stanu jeho...*
26 *Postavil děti své pod záštitu její,
a pod ratolestmi jejími se zdržuje;
chrání se pod záštitou její od vedra,
a v lesku jejím sídlí.*

Každou větu tohoto úryvku může si s radostí osvojiti, na každé slovo jeho může si nároky činiti kněz, který jest věrný ctitel nejsv. Eucharistie.

Co praví

- Sir. 4, 12: *Moudrost synům svým vdechuje život,
a přijímá ty, kteří ji vyhledávají.*
13 *A kdo ji miluje, miluje život,
a kteří ji dychtivě hledají, dojdou zá-
liby její.*

Co praví tuto Sirachovec o moudrosti, možno říci také o nejsv. Svátosti; stačí místo slova „Moudrost“ dáti slovo „Eucharistie“.

Kněz, vroucí ctitel nejsv. Svátosti může mluvit se spisovatelem knihy

- Moudr. (7, 7 nn): *Protož modlil jsem se, i byl mi
dán rozum,
vzýval jsem Boha, i všel do mne duch
moudrosti.*
8 *Dážíl jsem si ji nad žezla a trůny,
a bohatství za nic jsem pokládal pro-
ti ní.*
9 *Aniž jsem přirovnával k ní drahého
kamene;*

- neboť všeliké zlato u přirovnání k ní
je troška písku,
a za bláto dlužno pokládati stříbro
proti ní.
- 10 Nad zdraví a krásu zamiloval jsem
si ji,
a dal jsem jí přednost před světlem
(světa),
ježto neuhasitelné je světlo její.
- 14 Jeť nevyčerpatelným pokladem lidem,
kdož ho užívají, získávají si přátelství
Boží...
- 8, 2 Tu jsem si zamiloval, a zatoužil jsem
po ní od svého mládí,
toužil jsem, bych si ji odvedl domů
jako nevěstu;
stal jsem se milovníkem její krásy.
- 3 Urozenost svou hlásá slavně svým spo-
lužitím s Bohem,
a ze všech věcí Pán si ji zamiloval.
- 4 Jeť zasvěcena do vědění Božího,
a jest volitelkou skutků jeho.
- 9 Umínil jsem si tedy, že si tuto přivedu
domů, bych spolu s ní žil,
věda, že mi svou radou bude dobro-
ditelkou,
a těšitelkou v starostech a v tesknosti
mé.
- 11 Bude shledáno, že jsem ostrovtipný u
soudu,
v očích mocných budu podivuhodný.
- 16 Vráť se domů, u ní si odpočinu,
neboť nemá hořkosti styk s ní,
ani tesknosti obcování s ní,
ale veselost a radost...

Doufám, že několik těchto ukázek stačí, bychom se přesvědčili, *jak vítanou příležitostí k eucharistické četbě poskytují knihy mudroslovné*. Koho věc zajímá, rozpře si dále podané ukázky a najde ve knihách jmenovaných více podobných míst.

Závěr.

V XVI. odstavci okružního listu papeže Benedikta XV., výše uvedeného, poukazuje sv. Otec na to, jak *lásku k církvi* katolické vpíjel sv. Jeronym z četby bible a jakou neohroženost bojovati a obětovati se za církev ta láska v něm budila.

Žijeme v dobách, ve kterých třeba oddané, horoucí *lásky k církvi* více nežli kdy jindy; prožíváme časy, ve kterých dlužno napnouti všechny síly, bychom odráželi útoky nepřátel na ni. Kde nabere té lásky a síly? Tam, kde ji vážil sv. Jeronym! V bibli, v *eucharistické četbě bible*. Kdo by nemiloval církev, která má tak veliké dva poklady? Kdo by necítil posily ze styku nejbližšího se *slovy* Boží Moudrosti, ba z obcování nejněžnějšího se Slovem vtěleným, s *Moudrostí osobnou*, sídlící ve svatostánku?*

* Jiné ukázky eucharistické četby bible viz v kníž. „P. S. v životě knězově“. Olomouc 1932, na str. 101. (Z. 129 na rtech kněze přede mší sv.), str. 110. (Jaké díky klade církev knězi na jazyk po mši sv?), str. 152 (Ztracená drachma).

I. Dodatek.

DUMESSET REX IN ACCUBITU SUO, NARDUS MEA DEDIT ODOREM SUAVITATIS.

*Pokud král u stola odpočívá,
nard můj vydává vůni svou.*

(Pís. 1, 11.)

Slova tato pronáší nevěsta v Písni k ženichu svému, církve pak užívá jich v hodinkách o svátcích světic, které se nestkví lilií doživotního panenství (první antifona ke chválám a nešporám); klade je též do úst Rodičky Boží o některých jejích svátcích: kdo se modlí mariánské hodinky podle římského (nebo františkánského obřadu) vyslovuje slova ta před prvním žalmem při chválách, jakož i před prvním žalmem při nešporách . . .

Aby nám krása, kterou vydychuje výrok ten, vysvitla jasněji, vzpomeňme na světici, nám dobře známou, a na okamžik z jejího života, nám rovněž dobře známý, ve kterém mohla a o kterém může dosud říci: *Když král stoloval, nard můj vydával vůni líbeznou . . .*

Sv. Lukáš v 7. hlavě svého evangelia vede nás do Galileje, do domu Šimona Farisea. Král věčný, z jehož milosti všichni králové pozemští třímají žezlo, *stoluje* v domě jeho a podle tehdejšího zvyku odpočívá při stole na levém boku tak, že hlava jeho obrácena jest ke stolu, k bosým nohám pak jeho jest volný přístup. Tu vstupuje do jídelny žena, v jejíž duši se odehrával v době právě minulé a odehrává dosud těžký psychologický proces a boj. Byla notorickou hříšnicí . . . Všeobecně se vědělo a mluvilo o jejích známostech ne zcela nevinných, o její lásce, ne zcela čisté . . . Nahlédla však, že po

šikmé kráčí ploše, rozhodla se dáti jiný směr svému životu . . . Stopy duševního zápasu, který toto předsevzetí vzbudil, dosud jsou v rysech jejího vlnadného obličejce patrný . . . V ruce své třímá jakýsi bělavý předmět. Je to nádoba, jakási láhev s úzkým hrdlem, nádoba z úbělu. Když vstoupila, urazila těsné hrdlo své nádoby, aby ve větších, širších proudech olej tekla a v té chvíli rozlila se po celé místnosti sladká vůně, vycházející z obsahu rozbité a tak otevřené nádoby, vůně vzácného oleje, pravého nardu, snad až z daleké Indie do Palestiny karavanami dopraveného. Již blíží se v pocitu živé víry, pokory, kajícnosti, úcty, důvěry a lásky k nohám Ježíšovým, vylévá na ně vzácnou tekutinu, tře je měkkými, hebkými prsty, a při tom je hluboce dojata, že až slzí (7, 38) a slzy s nardovým olejem mísí . . . Úchvatný zjev! *Zdrčená žena*, pod tíhou dojmu vrávorající může o sobě říci: *Když stoloval král, nard můj vydával vůni* . . . Spasitel, král králů přijal s uznáním oddaný, obětavý projev kajícnice; dýchal též se zálibou vůni jejího nardu, avšak s radostí mnohem větší dýchal vůni jiného nardu, která vycházela ne z nádoby alabastrové, nýbrž ze živé, tlukoucí nádoby srdce jejího, dýchal se zálibou mnohem větší vůni její víry, její úcty, její lásky. Jak příjemný mu byl nard víry vyslovil, když pravil ke skroušené ženě: „*Víra tvá tebe spasenu učinila*.“ (7, 50.) Jak vysoko cenil a odměnil Pán olej její lásky, patrně ze slov, jež rovněž jako olej, balsám stékala s jeho rtů zpět do živé nádoby ženy lítostí vznícené: „*Odpouštějí se jí hříškové mnozí, neboť milovala mnoho*“, (7, 47). Ano o tomto rozhodném okamžiku života svého může světice ještě dnes říci: *Když stoloval král, nard můj vydával vůni*“ . . .

Sv. Jan (11, 55—12, 11) a souhlasně s ním sv. Matouš (26, 6—13) a sv. Marek (14, 3—9) uvádějí nás do domu Šimona Malomocného a líčí nám po-

dobnou scénu, která se odehrávala šest dní před velikonoce, krátce před tím tedy, nežli zasedl Ježíš Nazaretský, král židovský na trůn kříže... Král zasedá, odpočívá zase na lehátku, u stolu. A zase přichází žena, jejíž srdce překypuje vděčností, padá na kolena k nohám Ježíšovým, snad jako v Galileji i tentokráte koupe je v slzách, láme alabastrovou nádobu (Mk. 14, 3), vylévá vzácnou masť na hlavu jeho i nohy (Jan 12, 3), takže, jak sv. Jan (12, 3) výslovně upozorňuje, celý dům byl plný vůně. Víme dosti určitě, jakou obět Maria přinesla, víme, že masť měla cenu větší než 300 denárů, t. j. asi 240 K předválečných. Sám zrádce Kristův ji ocenil, a nemáme příčiny pochybovati o tom, že snad při oceňování přeháněl. „Když stoloval král, nard můj vydával vůni“ — tak může opět o této scéně ze svého života volati sestra Lazarova. Jak líbezná byla vůně králi, pro něhož byla obstarána, vysvítá nade vši pochybnost ze slov, kterými vyslovuje svou vděčnost: „Dobrý skutek učinila na mně. Chudé máte vždycky s sebou, a když budete chtít, budete moci jim dobře činiti, mne však ne vždycky máte. Ona co mohla učinila; již předem tělo mé k pohřbení pomazala. Amen pravím vám, kdekoliv kázáno bude toto evangelium, po všem světě, i to, co ona učinila, bude vypravováno na památku její.“ (Mk. 14, 6—9.) Oběť však, kterou sestra Martina přinesla, nebyla by měla v očích toho, jenž zpytuje ledví a srdce valné ceny, kdyby nebyla provázena upřímnými pocity a výkony ctností, víry, úcty, vděčnosti, lásky, kdyby tyto ctnosti nebyly naplnily svojí kouzelnou vůní, která působí a získává srdce Kristovo, dům Šimona Malomocného, kdyby i o těchto ctnostech nebyla Maria mohla říci: „Když stoloval král, nard můj vydával vůni.“

1. Slova, která jsme si vypůjčili z Písně, klade

církev, jak řečeno již výše, též do úst Rodičky Boží v mariánských hodinkách. Činí tak vhodně a právem? Zajisté. Poslyšme!

Zaďte se mnou do Betléma, a vstupte v duchu do rodiště Kristova, do chléva, do jeskyně. Kdo je ten, který tu o vánocích soustřeďuje na sebe pozornost milionů? Je to král? Zajisté. A stoluje? Zajisté! Vždyť vzal na sebe podobu malého dítěte a potřebu pokrmu a nápoje. Nějakým způsobem tedy Novorozený stolovati bude. Než kde nalezneme lehátko, na kterém odpočívá, když potravou se sílí? Není to lůžko, na němž odpočíval později v domě Šimona Farisea a Šimona Malomocného, je to lůžko, kterému se nevyrovnají svou cenou nejnáděrnější trůny králův pozemských... Kde vidíme to lůžko? Je to hrud', jest to srdce Rodičky Boží. Na srdci milované své Matky zasedá a stoluje Král nebeský... A cítíte onu pronikající vůni, která naplňuje nejen celou jeskyni, která se šíří po celém světě, a která stoupá až na hvězdy, onu vůni, která vyvěrá z živé nádoby, nad alabastr čisté ze srdce přešťastné Matky, cítíte vůni nejrozmanitějších ctností, se kterými plní Maria mateřské povinnosti? Vizte hlubokou víru, dýchejte celou duší jmenovitě něžnou lásku, se kterou nebeský dar jí svěřený k srdci vine... Co zvláštní ceny, zvláštní vůně tomuto nardu dodává, jest nejčistší, neporušené, nedotknuté a nedotknutelné *panenství*, které svou vůni tu šíří, *panenství*, jehož jsme v domech Šimonů postrádali... Zda právem může Maria říci o sobě hledíc ke sladkým okamžikům, z prvních dob svého mateřství: „Když stoloval král, nard můj vydával vůni.“

Zamyslíme-li se poněkud hlouběji do života přešťastné Matky z dob prvního pozemského pobytu Ježíšova, shledáme, že ještě ve smyslu doslovnějším, více vlastním může Maria oněch slov užití. Jak to?

Vzpomeňme, že na Východě jest pomazání lidského těla z důvodů nejen estetických, nýbrž i hygienických skorem potřebou. Byl proto zvyk tělo olejem pomazávati, rozšířen i ve vrstvách nejnižších. Chudá, zadlužená žena, která podle 4. Král. 4, 2. ve své bídě stěžuje si proroku Eliseovi, praví, že nemá doma nic leč něco oleje, kterým by se pomazala. K zaopatření podle tehdejších názorů patřila nejen strava a šat, nýbrž také olej. Jmenovitě malá dítko bylo dlužno v prvních dnech jejich života koupati a též — mazati. Matky fellaů do dneška v Palestině prokazují tuto službu svým novorozeňátkům, službu, která patřila již ve starém Východě k povinnostem mateřským. Můžeme proto míti právem za to, že Matka, která je zářivým vzorem pro každou lidskou matku, konala i tuto povinnost, že i ona pomazávala něžné údy svého Miláčka olejem. A jakým olejem as? Nevíme, ale jedna zpráva evangelická, velmi dobře známa nás poučí snad i o tom, aspoň částečně. Víme, že mezi dary tří východních mágů byla též myrha. Co jest to myrha? Je to vzácný olej, masť, voňavka, parfum, právě tak jako byl nard a nardový olej... Co učinila asi Rodička Boží s tímto darem? Uschovala jej snad pro dobu, kdy její Syn zemře, by pak jím pomazala jeho mrtvolu? Sotva! Či snad rozdala vzácnou masť mezi chudé? Sotva! Vždyť jí potřebovala sama! Pomazávajíc své dítě drahou masťou, kterou jindy dítky královské bývaly pomazávány, mohla velice krásně s tímto vnějším úkolem spojovati svoji vnitřní víru, že ten, jehož královskou masťou nyní pomazává, králem a to králem nebes skutečně jest! Jestliže dospělý Pán později neodmítl podobnou službu Marie v Betanii, jestliže pokáral Šimona, který mu nepomazal hlavy a hlasy, které volaly, že drahý nard měl raději býti prodán a cena takto stržená, že měla býti dána chudým (Mk. 14, 6; Mt. 26, 10) Jan 12, 7, pak sotva

dar tří magů, jehož v Betlémě Pán skutečně potřeboval, byl prodán, neb jinému účelu věnován. Právem možno si tedy představit scénu, důstojnou štětce Rafaelova, kterak Maria Panna pomazává svého jedináčka vzácným, královským olejem myrhovým, takže mohla a může dosud o tomto krásném okamžiku říci: „Když odpočíval král, *myrha* má vydávala vůni“...

S jakými as myšlenkami, s jakými city konala snoubenka Josefova tuto povinnost? O Marii, sestře Lazarově čteme, že koupala v slzách nohy Kristovy (Luk. 7, 38, 44), v slzách bolesti a lítosti... Myslím, že si smíme představit, jak i z oka Rodičky Boží vyvěrají hojné slzy, ne ovšem bolesti a lítosti nad hříchy, kterých nemá, ale slzy nekonalé radosti a nevýslovné vděčnosti za to, že ona, jediná z milionů a milionů smí pomazávati údy těla Kristova. Ano, smíme si Matku Boží představit, kterak koupe novorozené své dítě v těchto slzách radosti, vděčnosti a lásky. Maria, sestra Lazarova polibky zahrnovala nohy Kristovy a Pán neodmítl této pozornosti (Luk. 7, 38, 45...) Směli bychom snad Matce Boží zazlívati, že do koupele svých slz a do této mateřské povinnosti mísila též vroucí polibky čisté lásky? Máme ještě v živé paměti, s jakou uznalostí a vděčností přijal Pán pomazání nardem od Martiny sestry, ano že Šimonovi Fariseovi dokonce vytýkal, že mu hlavy nepomazal, ač ho k sobě na hostinu pozval. (Luk. 7, 46.) S jakou zálibou teprve sledoval Pán službu prokazovanou mu panenskou rukou Matky nejnežnější! Jakou mocí působila vůně jejích ctností na jeho malé, něžné srdce? Jakými milostmi se jí as za to odměnil? Co by byl mohl v této chvíli jí odepříti? Jaké její přání byl by mohl v tomto okamžiku nechat nevyplněné?

2. A ještě dříve král, jehožto království nemá konce, dříve než stoloval na srdci požehnané mezi

ženami, odpočíval *pod jejím srdcem*, v panenském, netknutém lůně... Od té doby, co zašepotaly rty její v Nazaretě významné: „Staníš mi se podle slova tvého,“ odpočíval a v jistém smyslu i stoloval král v lůně jejím, z něhož ani nejmenší pel panenství nikdy nebyl setřen... Modlitby pak, kterými se plnilo celé její nitro, nesly se jako nebeská, na zemi dosud nebývalá vůně, naplňovala nejen do posledního místečka a koutka skromný domek nazaretský, ale vznášela se jak mohutný sloup vonného dýmu až k oblakům, jež pronikala, jež úžasem plnila, stoupala k zářivým hvězdám, šířila svou vůni až k odvěkému trůnu krále, jenž vládne v širém všemíru; a ani tento král vůní, která z těch modliteb vanula, nepohrdl... Již tehdy, kdy opustil ji archanděl Gabriel, kdy na cestu k příbuzné se chystala, když úmysl tento vykonala, když svou nezapomenutelnou píseň: „Velebí duše má Hospodina a plesá duch můj v Bohu, Spasiteli mém,“ pěla, již tehdy mohla s radostí volati: „*Nyní, kdy odpočívá král pod srdcem mým, nard můj vydává vůni...*“

3. Vizme jinou momentku ze života nejdokonalší služebnice Boží! Vizme, kterak spěchá chvatným krokem ke stupňům chrámu hlavního a sídelního města... Na svatých loktech nese vzácnou tíži... Nevybavuje se vám v mysli zase žena nesoící v náručí své nádobu z bílého alabastru, nádobu tající vzácnou masť? Jak vzácnou, oč vzácnější nádobu chová ve svých loktech nyní dcera Joachimova! Je to živá nádoba, ve které přebývá plnost božství tělesně!

Není to nádoba, jejíž obsah se dá odhadnouti na 300 denárů, cena daru, který nese v oběť Nejvyššímu jest nekonečná, vykoupenny budou jí miliony a miliony lidstva, celý svět, ano vyvážila by miliony a miliony světů... Již překročila něžná, panenská noha práh velechrámu a již přináší v o-

běť tento dar skutečně královský... V té chvíli vycházejí opět ze srdce jejího husté kotouče vzácné vůně její úcty, obětavosti, poslušnosti, pokory a odevzdanosti do vůle Boží, a tato nevídaná vůně naplňuje zase celou duši její, celé okolí, celý chrám, celou atmosféru a sálá zase jak mohutný sloup až ke prahům nebeským... Když hledíme na vznešenou dceru z královského domu Davidova, jest nám, jako bychom slyšeli z jejích úst opět volati: „Hle, král odpočívá v loktech mých a nard můj, nard srdce mého vydává vůni.“

4. Vzpomínám vděčně na chvíle, ve kterých mi bylo dopřáno stanouti na místech, na kterých zvedal do neveliké výše stěny své domek nazaretský, který po léta hostil bytosti nejsvětější; vzpomínám, kterak ve svatyni Zvěstování Panny Marie v Nazaretě jsem nejednou vstupoval za hlavní oltář do jakési jeskyně, která sluje kuchyni Rodičky Boží, jeskyně, která k domku sv. rodiny přilehala. Vstupme i my dnes v duchu na tuto půdu, zamysleme se do minulosti, a představme si chudičký, nízký stůl, u něhož stoluje Král, jenž sytí nejrůznějšími potravinami miliony svých tvorů, sytí, sytí je celá století a sytiti bude i na dále... Ano. Tento král tu stoluje... A kdo mu pokrm obstarává a připravuje? Kdo mu chudičkou stravu podává? Je to opět pečlivá ruka jeho Matky. Když jsem na těchto místech stál, zdálo se mi, že ještě dnes, po staletích duše má cítí a vdechuje silnou vůni, která tyto prostory plnila; zdá se mi, že dýchá vůni ochoty, pečlivosti, přičinlivosti, šetrnosti, radosti, se kterou Vyvolená pracovala v kuchyni; zdá se mi, že ještě dnes zbylé tu kameny a skála je prosycena nardem laskavosti, přívětivosti a vlídnosti, se kterou pokrmy panenská ruka předkládala a podávala... A co zvláštního významu a ceny této vůni dodávalo, byla opět vůně panenství ani dechem nejmenším neporušeného. Když na

tomto památném místě chvílečku postojíme, duchem svým do minulosti se ponoříme, jest nám, jako by do našeho sluchu doléhala silným a mocným hlasem slova Marie Panny: „*Když stoloval král, nard můj vydával vůni...*“

5. Domek nazaretský se na půl měsíce vyprázdňuje... Obyvatelé jeho vydávají se na pouť do města, které leželo v srdci země svaté... Putují na svátky velikonoční na místo, na němž zvláštním způsobem sídlí Jahve, ten, jenž jest, jenž byl a bude, sám od sebe, který k svému bytí nepotřebuje žádné jiné bytosti, žádné jiné příčiny... Na cestu třeba vzíti potravin, na cestě pak na zastávkách pokrmem se posilovati na kroky další. Tu opět stoloval král... A co činilo as srdce Rodičky Boží obstarávající a předkládající králi dvanařiletému pokrmy? Poutníkovi, který dnes kráčí po stopách sv. rodiny, poutníkovi věřícímu a zároveň myslícímu jest, jako by dosud cítil v nadnou vůni, kterou tu dýchá každá píď země, vůni podobných ctností, které jsme obdivovali v Nazaretě, vůni, kterou prodchnula Matka Páně celou sv. zemi. Každá hrouda nám připomíná slova: „*Když stoloval král nard můj vydával vůni...*“

6. Již hostí sv. rodinu brány památného města, které bylo svědkem slavných dnů dynastie Davidovy, ze které sv. rodina pocházela... Jak známo, ke slavnosti velikonoční patřilo též požívání velikonočního beránka. Byla to hostina rodinná, srdci každého Israelity tak milá, jako nám křesťanům jest večere štědrovečerní... Také sv. rodina ve společnosti jiných příbuzných slaví tento večer... Král zase stoluje, král, který z lásky k nám sám se stal beránkem obětním... Stoluje a zpívá duchovní písně, žalmy, jak bylo tehdy ve zvyku... A Rodička Boží? Š celou vroucností svého srdce zpívá žalmy též... Co jiného jsou zase tyto zpěvy, nežli vzácná vůně, cenu nardu i myrhy daleko

převyšující, která stoupá večerním temnem k modré obloze, a které se nemohou dosti vynadiviti ani měsíc ani hvězdy, které se nemohou dosti nadýchat andělové Boží... *Ano, král stoluje a nard modliteb a písní Matky Páně vydává vůni...* Tak máš i ty modliti se mariánské hodinky.

7. Než vraťme se zase do Galileje. Tentokráte budiž cílem naší cesty Kána. Co pozorujem? *Král stoluje zase...* A neschází tu ani Matka jeho... Již otvírá rty, na nichž rozlito bylo milosrdenství, a s nich stékají slova plná soustrasti: *Nemají vína.* A přímluva ta zase jak vůně drahého nardu se šíří, proniká až k srdci Ježíšovu a jaký vliv vykonává na jeho srdce? Za několik okamžiků velí naplniti štoudve a pomáhá snoubencům, plní přání své Matky tím, že mění vodu ve víno. Hle tedy i z této svatební síně zaznívá k sluchu našemu hlas z úst Požehnané: „*Když stoloval král, nard můj vydával vůni*“...

8. Uplynuly dny, týdny, měsíce... Král, který rozdává trůny svým tvorům, jehož jménem a v jehož zastoupení vládnou, odpočívá zase... Však vizme, kde, na čem... Na tvrdém lůžku potupného kříže... Jak ráda by Matka pomazala zející a krvácející rány jeho nardem nyní, jak ráda by nalila hojivého oleje do nich, avšak nemůže... Za několik hodin odpočívá již zase král, či tentokráte lépe řečeno mrtvola králova odpočívá — na mateřském klíně. Odpočívá, avšak nestoluje. Vždyť ze rtů jeho zírá skutečná smrt, která nedovoluje jim dotýkati se potravy... Teď nadešla doba, kdy podle všeobecného zvyku mohla a měla býti mrtvola Spasitelova zase pomazána vonnými látkami... Nevíme, v jaké míře se Matka Spasitelova této poslední povinnosti mrtvým prokazované účastnila, tolik však můžeme říci, že i v těchto bolestných okamžicích, z jejího srdce, které bylo bělejší než alabastr, vystupovala k nebesům zase vůně sil-

ná, vůně nezměrné *trpělivosti*, která se nedá ničím utlumiti, ničím obmeziti, *vůně naprosté odevzdání do vůle Nejvyššího*, která se nedá ničím a ničím rozptýliti . . . Vůně ta plnila již staletí celou zeměkouli a plní ji dosud . . . Vždyť vždycky, kdykoli hledíme na bolestnou Matku, vždycky silně vlny vůně této nesou se v mocných proudech až do duše naší a šepotají: „*Když odpočíval král po boji v lůně žalostné Matky své, nard její trpělivosti vydával vůni*“ . . .

9. Zůstaňme v Jerusalemě. Vyčkejme několik dní, vyčkejme asi dva měsíce . . . Vstupme do první křesťanské svatyně, do večeradla a pozorujme první křesťanskou bohoslužbu . . . Jan, apoštol a miláček Páně koná tutéž nekrvavou oběť, kterou před nedávnem přinášel tu sám Pán a se kterou spojena jest obětní hostina. Té účastní se nyní i Matka jeho. Ve sv. přijímání tu zase stoluje král a Matka. S jakými as myšlenkami, s jakými pocity, blíží se k této hostině? Necítíte zase vůni, které ani století nemohou zdolati, nedýcháte zase půvab nejvnitřnější víry, těšivé naděje, upřímné a hluboké pokory, nepozorujete zase libovonné modlitby, které prýští v její dokonale sebrané mysli? Zajisté, kdykoliv vzpomeneme na tyto chvíle z prvních roků vinice Kristovy, vždycky můžeme říci: *Když stoloval král, nard tvůj vydal vůni*“ . . .

10. Zase tedy nebesa prorážela vůně vlnící se ze srdce Marie Panny a stoupala až k trůnu Nejvyšší Trojice. Vstupme i my s touto vůní v duchu do nadhvězdných výšin a prostor, do kterých se odebrala nejen duše, nýbrž i tělo Matky Boží a vizme . . . U nebeské hostiny zasedají miliony duší ze všech dílů světa, ze všech věků, národů, stavů, pohlaví, zaměstnání, zasedá pak a stoluje v jejich čele zase král — Ježíš Kristus; a kdo tu opět naplňuje celé tyto prostory vůní v pravdě nebeskou již celá staletí? Je to opět Rodička Boží, která

i nyní v každém okamžiku může zase volati: *Král stoluje a nard můj přímlov vydává vůni*. A měl bych snad ještě šířiti se o tom, jak velikou moc má tato vůně na srdce Kristovo? Nesčetná vyslyšení přímlov Rodičky Boží, nesčetná vyplnění a vyplňování jejích přání po dvě tisíciletí již — toť důkazy, jak rád dýchá Král nebes tuto vůni...

Dvě Marie, Maria Magdalena, sestra Lazarova a zvláště Maria, matka Ježíšova, toť dva oslňující vzory pro nás...

a) Upřeme oko své na první Marii! Poutala nás a vábila její víra, její láska, vděčnost, lítost... Vezměme i my do dlaní nádobu srdce svého, předstupme s ní před Ježíše ve svatostánku přítomného, otevřme je před ním, ano, nestačí-li to anebo nebude-li se chtíti dáti otevřítí, zlomme násilím nepodajné hrdlo, jak učinila Magdalena, padněme na kolena u nohou Kristových, zlíbejme je v duchu polibky vroucí lásky, *uznalé, vděčné*, koupejme nebo zatopme je horkými slzami lítosti nad všemi poklesky, kterými jsme kdy nepříjemně se dotýkali srdce jeho a pomazávejme nohy svaté jeho nardem víry živé, úcty hluboké a proseb upřímných. Kéž nardu toho vůně proniká celé nitro každého z nás, kéž naplní jmenovitě svatyni, především svatostánek, a pak celý náš dům, celou obec nám svěřenou...

b) Shledali jsme, jak často za jak různých příležitostí mohla druhá Maria volati: „Když stoloval král, nard můj vydal vůni...“ Také my stolujeme tak často s Králem, jemuž jsme se zasnoubili...

Stolujeme s ním především při mši sv. Kéž bychom se k oltáři jeho blížili s podobnou sebraností myslí, vážností a opravdovostí, vírou, úctou, bázní Boží a láskou, jaké jsme se na Rodičce Boží obdivovali! Kéž by vůně těchto ctností, jak vzácný nard pronikal, abych tak řekl každý pór, každou

průlinku duše naší, kéž by opravdu a v pravdě mohl každý z nás říci: „Když stoluje král a já s ním ve sv. přijímání, nard můj vydává vůni“ . . . Kéž tato vůně sálá z duše naší vždycky, kdykoliv překročíme práh svatyně své, ve které Král odpočívá.

Denně býváme přítomni oběti nejsvětější nebo sami ji přinášíme! Kéž voní duše naše v této chvíli před nebem tak, jak vonělo srdce Panny Matky, kdy Syna svého přinášela v oběť!

Vůně ctností, vystupující ze srdce Královny naplňovala kuchyňku nazaretskou, nesla se i ke stolu, u něhož zasedal Král.

Pracujeme ve škole. Předkládáme též dítkám nám svěřeným duševní chléb, který jsme jim dříve přípravou jednak vzdálenou, jednak blízkou upravili. Stoluji naše dítky při vyučování. Můžeme právem míti za to, že s nimi a s námi stoluje i tu Ježíš Kristus. Vždyť před vyučováním se modlíme, tím zase Ježíše Krista mezi sebe, do svého středu svoláváme . . . Kéž by i duše naše voněly podobnými ctnostmi při ukájení duchovního hladu dítek, jakým jsme se obdivovali v domku nazaretském! Kéž by po každé hodině vydal nám Pán svědectví: V této hodině, po kterou jsem s dítkami stoloval, vydávalo srdce tvé vůni nardu líbeznější . .

K životu kněžskému patří bezpodmínečně *modlitba*. Jaká má býti tato práce, viděli jsme na Rodičce Boží v Nazaretě, ve chrámě, při večeři velikonoční, při které pěla duchovní písně; jak účinná byla tato modlitba, viděli jsme v Káni a nad hvězdami. Kéž by také naše modlitby vždy vonné jako veliké vlny se nesly a donesly až k srdci Ježíšovu a potkávaly se s mocným účinkem!

II. Dodatek.

ZNAKY EVANGELISTŮ.

„Jsou to ona zvířata (t. j. bytosti podobu zvířat mající), které jsem viděl pod Bohem israelským u řeky Chobar; a poznal jsem, že to byli cherubové. Každé mělo čtyřitváře (t. j. tvářnosti, podoby) a čtyři křídla.“ Ezech. 10, 20, n.

Úvod.

Když jsem před čtyřmi roky navštívil největší světové museum, pařížský Louvre, byl jsem překvapen dvěma podivnými, obrovskými postavami, které stojí v nadlidské velikosti u vchodu do velkého sálu, v němž jsou vyloženy různé památky babylonsko-assyrské. Stojí tu jakoby na stráži, by nikdo nepovolaný se neodvážil vkročit do podivné klenotnice starožitností. Každý návštěvník se mimovolně u těchto kolosů zastaví a věnuje jim zaslouženou pozornost a obdiv. Jsou to zvláštní postavy. Mají sice hlavu člověka, mají však tělo býčí a orlí křídla.

V Londýně, v Britském museu mají podobné strážce. Liší se však od svých pařížských druhů tím, že mají místo těla býčího tělo lví.

Náš zájem o tyto sochy zajisté stoupne, když připomenu, že byli tito velikáni vyrobeni rukou umělcovou již před půl třetím tisícem roků. Pozornost naši tito strážcové upoutají, když upozorním, že stáli kdysi u vchodu do paláce assyrského krále Sargona II. (722—705).

Babylonané a Assyrové totiž měli ve zvyku takové němé strážce stavěti ke branám svých chrámů a královských paláců podobně jako Egypťané

zdobívali tato místa svými sfyngami. Chtěli tím vysloviti přání, by vyšší bytosti, které rozumem, svou poznávací se podobají člověku, které však svou pohyblivostí člověka daleko převyšují, takže s nimi zápoliti může jen orel, do nedozírných výšin se vznášející, by tyto vyšší bytosti střežily svatyně a obydlí panovníků. Babyloňané a Assyrové chtěli tím projevit přání, by nadlidské bytosti, které převyšují svou silou, houževnatostí a vytrvalostí člověka podobně jako býk neb lev, vzdalovaly od prahů chrámů a paláců všeliké vlivy zlé, škodlivé, zhoubné.

I.

1. Když pohlédneme na některou kazatelnu, shledáme, že na čtyřech jejích plochách vystupují ze zlatých polí postavy čtyř mužů. Každý drží v ruce štítek. Co nás zvláště poutá, co naši zvědavost budí, jsou obrazy, které vidíme na štítcích. Na jednom z nich hledí na nás tvář člověka, na druhém podoba lva, na třetím býka a na čtvrtém orla. Podle těchto znaků poznáváme, že oni mužové jsou *čtyři evangelisté*.

Proč se takto spisovatelé evangelií vyobrazují, vykládá nám pěkně sv. Jeronym. Poslyšme ~~jeho~~ výklad!

a) Tvář *člověka* znamená sv. Matouše, poněvadž nám na počátku své knihy podává rodokmen Ježíše Krista a poněvadž tak začíná vypravovati o počátcích lidského života jeho. „Kniha rodu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova (Mt. I. 1.) ...“

b) Sv. Marek počíná hned v první kapitole svého díla vypravovati o kázání a křtu sv. Jana na poušti; připomíná výrok, týkající se Křtitele: „Hlas volajícího na poušti: Připravujte cestu Páně, přímé čiňte jeho stezky“ (Mk. 1., 3). Králem pouště však

jest *lev*. Proto se lvem bývá vyobrazován tento svatopisec.

c) A čím zahajuje sv. Lukáš své evangelické příběhy? Vypravuje o starozákonném knězi Zacharjášovi a o jeho oběti. (Lk. 1, 5nn.) Poněvadž pak nejprřednější obětí kněžstva starozákonného byl *býk*, proto mohl býti tento živočich velmi dobře znakem každého kněze-obětníka, také Zacharjáše. A že jím sv. Lukáš své blaho a štěstí věstící evangelické zprávy otvírá, dostalo se mu tohoto zvířete do štítu.

d) Poněkud jiný jest důvod, proč se dostal sv. Janu do erbu orel. Miláček Páně v prvních řádcích svých nevypravuje ani o orlu, ani nás nevede na místo, které by nám připomínalo orla, ani nám nepředvádí osoby, kterou by bylo lze vhodně orlem znázorniti. *On* sám vypůjčuje si takřka peruti orla a na nich vzlétá do závratných, nadhvězdňých výšin až k věčnému, nikdy nehasnoucímu slunci pravdy, dobra a krásna, vznáší se až do lůna nejsv. Trojice Boží! Na těchto perutích přelétá staletí, přenáší se přes tisíciletí a proniká až na *počátek* t. j. až do věčnosti. Známe velmi dobře počátek jeho svaté práce, víme, že prvá slova, která zvěčnila jeho ruka, jeho třtina, znějí: „*Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo.*“ (Jan 1, 1.)

2. Kromě toho však dlužno míti na paměti, že oni čtyři živočichové, o nichž jsme mluvili, jsou pro své vynikající vlastnosti králi čtyř velikých říší. *Orel* — král ptactva a tím vládce říše vzduchové. — *Býkovi* se nevyrovná co do síly, houževnatosti a vytrvalosti žádné jiné domácí zvíře a proto nelze mu upříti, že mu přísluší název krále mezi domácími zvířaty. — Podobně *lvovi* pro jeho sílu, energii, statečnost, přičítáme královskou korunu v říši dravců. — Konečně *člověk* vyniká rozumem a svobodnou vůlí tak nad celou přírodou, že mu

právem připisujeme královské žezlo nad celou říší nerozumné přírody. Sám bohoduchý pěvec pozoruje člověkovu výši volá pln úžasu k Hospodinu: „*Slávou a ctí jsi jej korunoval a nad díly rukou tvých jsi jej ustanovil.*“ (Ž. 8, 6. 7.)

Je-li však člověk obrazem intelligence, poznání a vědění, je-li *lev* odznakem neohroženosti, představuje-li nám *býk* sílu a nezdolnou vytrvalost, uvádí-li nám na mysl *orel* vzlet a nadšení pro vyšší zájmy, právem a vhodně zobrazují se evangelisté a jejich knihy člověkem, lvem, býkem a orlem. Neboť ve kterých jiných knihách nalezneme tolik pravdy, poznání, osvícení, poučení o nejzávažnějších záhadách života jako v evangeliích? Kde, ve kterých knihách, ve které světové knihovně nalezneme více popudu, více povzbuzení k vyvíjení mravní síly, k nejzazšímu napětí všech lidských sil ve službě dobra a ctnosti? Která kniha nás lépe poučuje o křesťanské neohroženosti, o statečnosti než sv. evangelium? Kde jinde nalezneme více popudů ke vzletu k nebi, která práce literární nás více odtrhuje od hroudy zemské a unáší k nadhvězdným výšinám? Kdo nás učí dokonaleji zalétati z tohoto časného, pomíjejícího života do života věčně trvajícího, do života nehasnouceho, než Pán, mluvící k nám ve sv. evangeliích?

II.

Slyšeli jsme sv. Jeronyma, proč se evangelistům dostaly do erbů obrazy člověka, lva, býka a orla. Podobný výklad však podal již před ním sv. Ambrož, ano již sv. Irenej spojuje jmenované znaky s bohoduchými spisovateli radostných zvěstí o spáse lidstva. Jak vznikla asi ta myšlenka v hlavě sv. otců? Nalezli snad již ve Starém zákoně něco podobného? Použil snad již dávno před nimi někdo těchto obrazů k znázornění nějakých pravd?

Ano — Již r. 594 před Kr. byl Ezechiel povolán k úřadu prorockému ve velikolepém vidění, ve kterém Hospodin, Nejvyšší se vznášel nad cheruby. Tyto duchy má Ezechiel na mysli, když píše: „*Jsou to ona zvířata, která jsem viděl pod Bohem israelským u řeky Chobar; a poznal jsem, že to byli cherubové. Každé mělo čtyři tváře a čtyři křídla.*“ (10, 20n.) Vizme, kterak tyto duchové, provázející Hospodina a tvořící mu živý, pohyblivý trůn, se prorokovi zjevili!

Víme, že andělé jsou pouzí duchové, kteří nemají těla. Přece však když je chce lidský umělec i nejdovednější zobraziti, musí jim dáti nějaký tvar, který jest našim smyslům, jmenovitě oku přístupný. Jak jinak by znázornil pouhého ducha? Proto bývají malování, vyřezávání a vydlabávání andělé v podobě lidské s křídly. Tvar lidský jim dáváme, bychom si připomenuli, že i andělé jako člověk, ovšem však mnohem dokonaleji chápají pravdu, že mají rozum a svobodnou vůli. Křídla jim přidáváme, bychom naznačili, že se mohou rychle s místa na místo pohybovati, že nejsou v pohybu tak omezeni jako člověk.

Když chtěl Bůh prorokovi představit cheruba, tedy anděla, musil mu jej ukázati tak, aby jej smysly, okem svým chápal, viděl; musil mu jej ukázati v nějakém *těle*. To tělo bylo složeno ze čtyř tolikráte již jmenovaných složek: z podoby člověka, lva, býka a orla. Podoba člověka připomínala cherubovu poznavavost, jeho vedení, křídla znamenala jeho vzlet, rychlost pohybu, lev jeho neohroženost a býk jeho sílu a vytrvalost.

Každý učitel, který chce vstřípiti do mysli svého žáka představu předmětu méně známého, užívá k tomu podobných představ předmětů, již známých. Také Bůh, nejdokonalejší učitel počíná si podobným způsobem; vede člověka od známého k poznání méně známého neb vůbec neznámého,

volí k názornému poučení člověka obrazy, a obrazy ty skládá z prvků, složek, které jsou člověku z jeho okolí známy.

Bylo tedy zajisté v okolí, v němž prorok Ezechiel žil, něco podobného oněm obrazům cherubů, které prorokovi ukázal. Byli to asi oni obři, stojící před vchodem do svatyní a paláců babylonských, assyrských, o kterých jsem se na počátku zmínil. Vídal je často Ezechiel, proto mohl vidění Božímu snadno porozuměti; vídali je často i Israelité v zajetí, proto mohli rovněž snadněji než my rozuměti vidění prorokovu, když jim je později vypravoval a popisoval.

Ovšem, že se cherubové Ezechielovi značně od jmenovaných obrů babylonsko-assyrských lišili; měli však přece mnoho společného, podobného.

III.

Dnes bych rád *názorně* vyobrazil také já *velikého světce*. Potřebuji k tomu *plastického* obrazu. Kde jej najdu? Ve vidění Ezechielovu, v jeho cherubech.

Smím sv. Tomáše Akvinského přirovnati k cherubu? Zajisté!

1. Cherub jest — jak víme — anděl a sv. Tomáš nebyl sice a není anděl v pravém slova smyslu, přece však, ač byl a zůstal pouhým člověkem, přiblížil se celým svým smýšlením a životem tak blízko k andělu, že jej právem nazýváme „*andělským*“ (učitelem).

2. Jako assyrští obři stáli u vchodu do paláce králova a tak jej střežili a jako praví cherubové byli postaveni ke vchodu do ráje, by nedopustili člověku z něho vyhnanému překročiti jeho práh, tak jest i sv. *Tomáš strážcem a ochráncem katolických škol*. Na nás jest prositi ho, by nad nimi

bděl, by nedovoľoval do nich vnikati směrům, které by čistotu nauky Kristovy porušily, její jasný lesk zakalily.

3. Cherubové, které Ezechiel viděl, tvořili živý, pohyblivý trůn Boží, na němž Hospodin zasedal a těšili se nevýslovně z toho, že mohou nositi Velebnost Boží a tak přispívati k její cti a slávě. — I sv. Tomáš byl živý pohyblivý trůn Boží. Ve sv. přijímání každodenně zasedal svátostný Pán na trůn srdce Tomášova, panoval zde, sv. Učitel nosil jej stále ve svém nitru a jakou radost měl z toho, že jej smí takto nositi a tím přispívati k jeho cti a slávě!

4. a) Cherubové měli — jak jsme viděli — podobu člověka, čímž se zobrazovala jejich poznavost, inteligence. Sv. Tomáš vynikl však bystrostí rozumu, soudností, rozvahou, prozíravostí, rozeznávavostí tolik, že se ve více přiblížil k andělům, k cherubům. Čím jest sv. Augustin mezi církevními otci, tím jest sv. Tomáš mezi bohoslovci, mezi mysliteli, mezi filosofi všech věků — knížetem, králem. Kdežto celá řada filosofů pobloudila, sešla s pravé cesty, vedoucí k pravdě, sv. Tomáš nebloudil, krácel vždy cestou pravdy, nikdy nauky Kristovy neposkvrnil, nýbrž prohloubil ji, vědecky odůvodnil a přispěl značně k jejímu soustavnému uspořádání. Inteligence světcova dala katolickým myslitelům směr, kterým se brala celá následující století a kterým se bere i vědecké křesťanské myšlení doby naší!

Než — odkud čerpal toto osvětlení mysli? Byly to dva zdroje: Písmo sv., popředně evangelia a pak Eucharistie.

Kdykoliv čtu ve zlaté knize o Následování Ježíše Krista knihy IV. hlavy 11. slova, která se přičítají jinému Tomáši, Kempenskému, vždy se mi zdá, že mluví slovy těmi ke mně i Tomáš Akvinský: „Dvě věci cítím, že mi jsou v tomto životě

velice nutny; bez nich byl by mi tento život nesnesitelný. Držen jsa v žaláři tohoto života vyznávám, že dvojího jest mi třeba: pokrmu totiž a světla. Dal jsi proto mně slabému tvé svaté tělo k občerstvení duše mé a těla a za svítilnu nohám mým postavil jsi slovo tvé. Bez těchto dvou věcí nemohl bych žíti.“...

b) Cherubové Ezechielovi měli za druhé podobu lva. Nebyl sv. Tomáš též lev? Byl a jaký! Jak neohroženě zápolil, jak statečně vystoupil jmenovitě tu, kdy jeho vlastní bratří chtěli jej ďábelským způsobem oloupiti o vzácný skvost jeho panictví! Jakmile vstoupila najatá ženština do jeho příbytku, ihned vytáhl z krbu ohořelé poleno a bránil se jím jako lev! A skutečně též se ubránil!

A kde, ve které studni nabíral světec tu rekovnost? *V evangeliu a v Eucharistii!*

Světec četl, s jakou neohrožeností vystupoval Pán proti náboženským zlořádům, proti fariseům, zákonníkům, s jakou rekovností krácel na popravu; čítal, s jakou statečností horlili pro právo a spravedlnost již dříve proroci, sv. Jan Křtitel a pak apoštolové a mučedníci! Tomáš věděl, že jest v E. moře a vrchol rekovnosti a proto každodenně jásal, že mu jest možno píti ji spolu se svatou krví Spasitelovou.

c) Cherubové Ezechielovi měli — jak bylo řečeno — podobu býka na znamení jejich síly nadlidské a vytrvalosti. — Sv. Tomáš rovněž vynikal nezmornou vytrvalostí a energií v dobrých předsevzetích a v neúnavné, nepřetržité práci. Vzpomeňme jen, když pojal záměr vstoupiti do řehole a zde dokonale sloužiti nejvyššímu Pánu po celý život, jaké překážky byly mu kladeny v cestu jeho vlastní rodinou! Všecky jejich pokusy však odvrátit mladistvého jinocha od svatých záměrů se roztříštily o jeho skálopevnou vůli. — Jak byl vytrvalý sv. Tomáš v práci, dokazuje obrovské množství je-

ho spisů. Jest jich tolik, že se někteří dějepisci domnívají, že není ani možno, by jeden člověk za život poměrně ne dlouhý tolik napsal; proto mu chtějí některé spisy upříti.

A tážete se opět, kde vzal světec tolik síly, vytrvalosti, přičinlivosti? Odpověď jest nám velmi již snadná. *V evangeliu a v Eucharistii!*

d) Ezechielovi cherubové byli též okřídleni na znamení, že mohou se rychle pohybovati a vznášeti do vyšších říší. Neměla duše sv. Tomáše též perutí? Vždyť tak často, opět a opět se vznášel do nebeských výšin! Brzy to byla perut modlitby, brzy perut studia, která ho odnášela z tohoto slzavého údolí do vyšších, nadhvězdných vrstev. Bylť si toho Tomáš hluboce vědom, že není stvořen pro zemskou hroudu, že jest povolán k vyššímu cíli. Po tomto cíli se tak často roztoužil, po něm tolik prahnul, k němu celým svým životem tíhnul.

A kde sbíral toto nadšení? *V evangeliu, v Eucharistii.*

— — — — —

A. a) Když se zadíváme na sochu světcovu, když ponoříme své zraky do jeho očí, zdá se nám, že z nich sálá jeho bystrost ducha, jeho věda, učnost. Zdá se nám však volati, bychom i my se snažili o pravé obohacení svých vědomostí, o poučení, o zdokonalení a zušlechtnění našeho rozumu, našeho poznání.

b) Zdá se nám, že z jeho tváře dýchá neohroženost, bojovati za Krista, za církev, za pravdu, mravnost, právo a spravedlnost, bojovati proti tělu, bojovati proti mocnostem temnot, proti všem nepřátelům Božím.

c) Jeho oduševnělá tvář vyzařuje nezlomnou sílu v každém dobrém předsevzetí, v neúnavné práci, jeho vytrvalost ve snaze po větší a větší dokonalosti, po stálém, pravém pokroku.

d) Když se zadíváme na sochu světcovu a když

si všimneme jeho rukou vztažených k nebesům, zdá se nám, že k nám volá: „Sursum corda“. Odtrhněme své srdce od pozemského nečistého prachu, připneme své duši orlí peruti a vznášejme se na nich stále výš a výš ke slunci pravdy, dobra a krásna.

B. Sv. Tomáš nás však též poučil, kde nalezneme dvě klenotnice nepřeborné, v nichž lze osvícení, neohroženost, sílu pro vůli a peruti svatého nadšení nalézt. Je to sv. *evangelium*, je to *Eucharistie*. Nuže tedy, listujme opět a opět v této knize. Opět a opět přistupujme k oltáři, k Eucharistii a pijíce ve sv. přijímání krev Ježíše Krista vpíjejme spolu s ní světlo, sílu, vytrvalost, nadšení pro všechno, co jest vznešené, šlechetné, dobré, pravdivé a krásné.

C. Bylo řečeno, že sv. Tomáš každodenně činil ze svého srdce živý a pohyblivý trůn pro Ježíše svátostného. Čiňme podobně i my!

— — — — —

Budeme-li se snažiti podle vzoru sv. Tomáše státi se již na zemi cherubům pokud lze jen podobnými, ano stále, denně podobnějšími, pak se nám dostane jednou milosti, že bude nám možno po celou věčnost obdivovati se jejich hlubokému poznání, jejich síle a vytrvalosti, jejich nadšení, spolu však s nimi bude nám dopřáno nekonečně diviti se všem těmto vlastnostem soustředěným v nekonečné míře v Bohu; na věky bude nám možno diviti se jeho vševědoucnosti, jeho všemohoucnosti, jeho duchovosti a lásce, na jejíž perutích Bůh se od věčnosti vznáší.

III. Dodatek.

JÁ JSEM PASTÝŘ DOBRÝ...

I.

Od nepamětných dob obírali se Východané *pastýřstvím*. Již o *Abelovi*, synu prvních rodičů, řečeno jest 1. Mojž. 4, 2., že byl *pastýřem ovec*. Přirozeno, že se písemnictví starého Východu zmiňuje velmi často o tomto zaměstnání. V bibli na př. vyskytuje se slovo „*pastýř*“ úhrnem asi 95krát a všelijakých tvarů slovesa „*pásti*“ asi 101.

Literatura starého Východu mluví často o pastýřích ve smyslu vlastním, často však také ve smyslu přeneseném, t. j. vypůjčuje si obrazy z poetického života pastýřského. Zejména vůdcové lidu, vladaři, králové bývají jmenováni „*pastýři*“, a „*pásti*“ znamená totéž, co „*vlásti*“. Máť pastýř a král mnoho styčných bodů (*tertium comparationis*):

Pastýř kráčí jakožto vůdce v čele svého stáda, vodí je s holí v ruce, král třímá v ruce žezlo a vodí svůj národ... Pastýř pečuje o své ovce, aby měly dosti potravy, dosti vody, král se stará o blahobyt poddaných... Pastýř bdí nad bezpečností svých stád, král má pečovati o veřejnou bezpečnost v říši... Pastýř zahání vlky i jiné dravce, zahání zloděje i lupiče, má na to v ruce zbraň (palcát), král stojí v čele vojska, jež hájí hranic a vzdaluje nepřitele... Pastýř věnuje zvláštní pozornost ovcím slabým, chorým, král sociálně slabým, aby jim silnější nekrivdili... Pastýř dostává od svého stáda vlnu, mléko atd., král daně... Pastýř ovce zbloudilé hledá, neposlušné trestá, podobně i král... Pastýř se zná se svými ovečkami, dává jim lichotná jména, král zná se osobně aspoň se značným počtem poddaných... Ačkoliv má pastýř právo žádati od svých ovec poslušnost a vymáhati ji

i tresty, přece může a má býti svému stádu *otcem*, tak i král. Jak něžný poměr pastýře k ovci může se vyvinouti, o tom nás poučuje překrásné podobství, uložené v 2 Sam. 12, 3:

Nic jiného neměl
kromě jedné ovce maličké,
kterou byl koupil a vychoval;
ta odrostla u něho
spolu s jeho dětmi;
ze skývy chleba jeho jídala,
z číše jeho pívala,
a v lůně jeho spávala;
a tak byla mu jako dítě milá.

Může však býti také pastýř nedobrý i král. Ano, může býti i stádo bez pastýře a stát — bez krále...

II.

Roku 1907 vydal v Lipsku francouzský assyriolog F. Thureau-Dangin sumérské a akkadské královské nápisy v prepisu a v překladě. Na výsost zajímavé jest, že již na nich ve třetím tisíciletí před Kristem *králové* slují *pastýři*. Komu bylo dopráno projíti pařížský Louvre, mohl si všimnouti ve sbírce „Antiquités Chaldéennes“ sošky ze zeleného dioritu, vysoké 93 cm, kterou nazývají Francouzi „l'architecte au plan“. Představuje sedícího krále lagašského *Gudeu*, jenž vládl kolem r. 2420. Král sedí; na kolenou má plán pevnosti. Soška (Gudea B) popsána jest dlouhým sumerským nápisem rozděleným na 9 sloupců. V řádce 8. a 9. sloupce osmého Gudea jmenuje sebe „sib ša(g) - gi - pa(d) - da dingir nin - gir - su - ka - ge“, t. j. „*vyvolený pastýř srdce boha Ningirsu*“. A již prve v řádce 9. sloupce III. se dočítáme, že (bůh) Nin-

girsu pohlédli milostivě na své město, a vyvolil Gudeu za „*zákonitého pastýře v zemi*“. Na jiné soše (K) Gudea nazývá se „*pastýřem, jenž miluje svého krále*“, t. j. boha. Na válci A praví o sobě: „*Já jsem pastýř, vladařství jest mi darem dáno.*“ (Thureau-Dangin, str. 91.) Na jiném nápisu Gudea sluje „*vznešený pastýř boha Ningirsu*“. Byl to „*pastýř, jehož jméno vyslovila bohyně Niná*“. Podobných míst našli bychom v nápisech Gudeových více. Jiný vladař jižní Babylonie, král Uruku (Erechu), Lugalzaggisi, jenž panoval asi 200 let před Gudeou, modlí se, aby „*byl ustavičně pastýřem, který stojí v čele*“. V Susách objevena byla cihla z dob těchto, na které se král Addachušu představuje potomním pokolením takto: „*Addachušu, pastýř obyvatelstva (města) Sus.*“ Na nádobě tamže nalezené honosí se, že jest „*pastýřem (boha) Šušinaka*“. V dnešním Mugheiru, stojícím na místech, kde se kdysi rozkládalo město Ur (Kaldů), z něhož pocházel také Abraham, nalezen byl kámen, v němž se kdysi otáčely stěžeje brány vedoucí do svatyně. Na tom kameni zvěčnil se král Gimilsin těmito slovy: „*(bohu) Nannarovi... svému milovanému králi Gimilsin, miláček Nannarův, král, jehož (bůh) Enlil v srdci svém vyvolil, aby byl pastýřem země a čtyř stran světových.*“ V Nifferu, tam, kde bývalo starobabylonské město Nippur, vykopána byla cihla, na níž král isinský jménem Urnib hlásá, že byl „*vznešeným pastýřem (města) Nippuru a ovčákem (města) Uru*“. Nástupce jeho Púrsin na jiné cihle tamže nalezené dává si název „*vznešený pastýř, jenž uspokojuje srdce (města) Nippuru*“. Nástupce Púrsinův, jménem Lipitištar, dává si na hliněném hřebu čestný název „*pokorný pastýř (města) Nippuru*“. V Babyloně vyskytl se podobný hliněný hřeb; na něm Sinmágir, jenž nastoupil trůn po Lipitištarovi, přičítá si titul: „*pastýř, jenž pečuje o (chrám?) boha Enlil*“. Sinidin-

nam, král Larsy, uvádí se v nápisu na hliněném hřebu jakožto „*pastýř spravedlnosti*“. Aradsina, jenž panoval po něm, ustanovil (bůh) Enlil „*spravedlivým pastýřem*“; byl to „pastýř“, jenž bděl nad ekišnugal (chrámem Nannarovým v Uru). Rímsin, král Larsy, sesazený asi r. 1925 od babylonského krále Chammurapiho, byl podle nápisů „*pastýř pravý*“ a „*pastýř veškeré země Nippurské*“. (Tato a další místa pečlivě sebral Dürr v knize „*Ursprung u. Ausbau der israelitisch-jüdischen Heilandserwartung*“, Berlin 1925, str. 117nn.)

III.

V galerii Morganově pařížského národního muzea (Louvre) jest viděti dioritový sloup 2·25 m vysoký, jenž má dole v objemu 1·90 m a nahoře 1·65 m. Byl vykopán v Susách (v prosinci r. 1901 a v lednu 1902), kamž byl kolem r. 1100 před Kr. zavlečen. Jest popsán starobabylonským písmem ve 44 sloupcích. (Harper.) Dlouhý ten nápis hned přečetl a přeložil dominikán P. Scheil tak dokonale, že jiným asyriologům zůstalo jen něco paběrků. Je to nejstarší zákoník světa, zákoník starobabylonského krále Chammurapiho, jenž vládl od roku 1955—1913 (podle chronologické soustavy Weidnerovy). Dvěštosmdesát dva paragrafy, jež činí jádro zákoníka, předchází úvod a zakončuje závěr. Chammurapi vyznává v úvodě, že si jest vědom svého poslání: zločince hubiti, pečovati, aby silnější nekřivdil slabšímu, býti sluncem své zemi, opatřiti jí blahobyť. Po těch slovech představuje se čtenářům takto: „*Chammurapi, pastýř od (boha) Enlil povoláný jsem, jenž nahromadil hojnost a nadbytek*.“ (I 50—56.) O něco níže se honosí, že „*opatřil svým lidem vodu hojnosti*“ (II 39—41), že jest „*ochranou země*“ (II 48), že „*rozprchlé o-*

byvatele města Isin shromáždil“ (II 49—51), že „*pastviny a vodní napajedla pro Lagaš a Girsu ustanovil*“ (III 38—42), že jest „*pastýř lidí*“ (IV 45).

V závěrku projevuje vědomí, že mu poddaní jsou od boha Enlil darováni; bůh Marduk mu uložil, aby jich střehl, vyhledal jim pokojná sídla, mocnými zbraněmi, moudrostí, schopností vyhledil nepřátele nahoře i dole, ukončil boje, zjednal zemi blahobyt a bezpečnost, postaral se o to, aby jí nikdo nestrašil. „*Velcí bohové*“ — praví — „*povolali mne a já, pastýř, spasitel, jehožto žezlo je spravedlivé, můj dobrý stín (= ochrana) jest nad mým městem rozprostřen, v klíně svém držel jsem lid. V pokoji jsem jej vodil, ve své moudrosti jsem je skryl, aby silný slabého neutiskoval, aby vdova a sirotek došel svého práva.*“ Tak chápal Chammurapi svůj „*pastýřský*“ úřad! O něco níže dokonce prohlašuje, že „*jest lidem jako tělesný otec*“.

V tomto duchu a slohu jsou psány také nápisy králů asyrských a novobabylonských. Pastýř = král, pásti = kralovati.

Salmanassar I., král asyrský (1280—1261), nazývá sebe „*pastýřem všech obyvatelů*“, Tukulti Ninurta I. (1260—1232) „*pastýřem věrným*“ (réu' kénu) na mnohých místech. Tiglat — Pilezar I. (1115—1093) cítil se povoláním od (boha) Ašura k *pastýřství* nad Asyrií, cítil se býti „*pastýřem vznešeným (ná'du) a věrným (kénu)*“. Sanherib (704—781) jest „*pastýřem moudrým*“ (itpéšu). O Assurbanipalovi (668—626) vypravuje cihla z Nipur, že to byl „*poslušný pastýř*“ boha Enlila.

Z jiných četných míst písemnictví babylonsko-asyrského budiž uveden aspoň nápis babylonského krále Merodacha-Baladana II. (721—710). V berlínském předoasijském museu jest uložen tak zv. „*kudurru*“ tohoto krále. Je to *mezník*, kámen černý (mramor?) 46 cm vysoký, na němž vyobrazen

jest Mardukbaliddin v královském hávu s dlouhou pastýřskou holí v ruce (= žezlem), an odevzdává pozemek v léno svému vasalovi, vysokému úředníku, jenž rovněž má v ruce pastýřskou dlouhou hůl, odznak své úřední moci. Dlouhý klínový nápis poučuje blíže o tomto královském úkonu. Mezi jiným dočítáme se, že hlavní bůh babylonský Marduk svými ústy řekl: „*Tento budiž pastýřem, jenž by shromáždil to, co jest rozptýleno*“, a že „*svěřil ruce králově spravedlivé žezlo, hůl, jež v blahobytu lidí udržuje*.“ (I ř. 32—36.) Na druhém sloupci ř. 25 nn Merodach-Baladan jmenuje se „*pravým pastýřem*“, jenž s pomocí velikých bohů chodí a dochází svých tužeb, „*jenž lidi rozptýlených sídel shromáždil a na jejich místo zpět uvedl*“.

Také Egypťané se domnívali, že „*bůh Amon vyvolil si krále za pastýře Egypta a za ochránce lidstva*“. (Sethe, Urkunden der 18. Dynastie str. 356.) V egyptských písemných památkách farao sluje i „*dobrý pastýř*“ (minw nfr), „*pásti*“ (minw) znamená „*královati*“. Podle nápisu chrámu Amonova v Napatě (jižní Nubie) volají vojevůdcové: „*Nuže, korunujeme svého krále, (vždyť jsme) jako stádo bez pastýře*.“ Odznak královské moci, již král drží v ruce, je pastýřská hůl vybíhající nahore v polokruh. Tento obrazec v hieroglyfickém písmu znamená „*panovníka*“.

IV.

Ježto si staří Východané představovali své bohy jako krále, přenášeli na ně také tituly, jimiž své pozemské vladaře uctívali. Mezi těmi byl i „*pastýř*“, „*dobrý pastýř*“, „*pastýř černohlavých (= lidí)*“, „*pastýř věrný*“, „*pastýř, jenž ubohé pase*“, „*pastýř vrchního i spodního světa*“, „*pastýřka, jež*

miluje stáda“ (bohyně Ištar), „jež kráčí před stádem“, „pastvu hledá pro lidi“ a pod.

Šamaše, boha slunce, vzývali takto:

Pastýř beranů, vznešený bůh, světlo jsi ty!

Pastýř beranů, veliký pán...

Pastýř beranů, pastýř, když se ukládáš...

V.

Myšlenka, že král, vladař, vůdce jest pastýřem svého lidu, jest mnohem podrobněji propracována v bibli. Již *Mojžíš* (a *Áron*) byl „pastýřem“ *Božího stáda* (Is. 63, 11). *Soudcům* přikázal *Hospodin*, „aby pásli jeho lid“ (2. Sam. 7, 7; 1 Par. 17, 6). Po smrti *Saulově* dostavily se deputace kmenů *israelských* do *Hebronu* k *Davidovi* a slavně prohlásili: „*Hospodin ti řekl: „Ty budeš pastýřem lidu svému israelskému“*. Srv. 2 Par. 10, 6. Totéž zdůrazňuje *Ž. 77, 70—72*:

„Vyvolil si Davida, svého sluhu,

povolav ho od stád ovcí.

Za dojnícemi když chodil, vzal ho,

aby pásł Jakoba, sluhu svého,

Israele, dědičný svůj majetek.

I pásł je v poctivosti srdce svého,

vodil je svou rukou nad míru moudrou.“

Podle Is. 44, 28 řekne *Jahve* *Cyrovi*: „*Pastýř můj jsi“*.

Hospodin ústy *Jeremjášovými* slibuje (Jer. 3, 15):

„A dám vám pastýře podle srdce svého,

i budou vás pásťi rozumně a moudře.“

Slib splnil se později v *Zorobabelovi*, *Josuovi*, *Esdrášovi*, *Nehemjášovi* a j. Dokonale splnil se v *Mesiáši*, pastýři nejlepším. O Mesiáši-pastýři krásně promluvil také Ezechiel ve hl. 34., kterou lze nadepsati „*O dobrém pastýři*“. Tam ve v. 23n praví *Pán*:

*„A ustanovím nad nimi pastýře jednoho,
jenž je bude pásiti,
služebníka svého Davida;
ten je bude pásiti,
ten bude pastýřem jejich.
Já, Hospodin budu Bohem jejich,
a služebník můj David bude knížetem uprostřed
nich.“*

Prorok Zacharjáš předpovídá podobně osudy pastýře-Mesiáše (13, 7):

*„Ó meči, povstaň na pastýře mého,
a na muže, jenž jest mým společníkem;
— praví Hospodin zástupů —
bij pastýře a rozprchnou se ovce...“*

VI.

Žel Bohu, že mohou býti také pastýři nedbalí, špatní, ano i zlí. Písmo sv. často a často o nich mluví. Zejména Ezechiel (34, 1 nn) jménem Božím je kárá:

*„Běda pastýřům Israelovým,
kteří pásli sami sebe;
zdali nemají býti pasena stáda od pastýřů?
Mléko jste jidali,
vlnou jste se odívali,
co tučného bylo, zabíjeli jste,
ale stáda mého jste nepásli.“*

*Co mdlého bylo, neposílili jste,
 co nemocného, nevyhojili jste;
 co zlámaného, neobvázali jste;
 co bylo rozptýleno, nepřivedli jste zpět,
 a co se bylo ztratilo, nehledali jste;
 ale tvrdě panovali jste nad nimi a ukrutně.
 I rozprchly se ovce mé, že nebylo pastýře;
 a staly se potravou všelike polní zvěři.
 Bloudila má stáda po všech horách,
 po všech vyvýšených pahorcích;
 po celé ploše země se rozprchla má stáda,
 a nebylo, kdo by se o ně staral,
 nebylo, pravím, kdo by se o ně staral!“*

Za tuto nedbalost a sobeckost stihne vůdce národa israelského zasloužený trest:

„Toto praví Pán Bůh:

*Aj, já sám (přijdu) na pastýře
 a budu vymáhati stádo své z ruky jejich,
 učiním konec s nimi, aby již nepásli stáda,
 aniž dále pásli pastýři sebe samé;
 vytrhnu stádo své jim z jícnu,
 aby jim nebylo již za potravu.“*

Jeremjáš udává příčinu, proč ti „pastýři“ jsou nedbalí a proč jejich lenost přináší hořké ovoce (10, 21):

*„Neboť blázniví jsou pastýři,
 Hospodina nehledají;
 proto nemají zdaru,
 všecko stádo jejich jest rozptýleno.“*

Za to, že se vůdcové národa israelského takto „starali“ o své poddané, Hospodin „postará se“ o ně (ve smyslu trestném): Jer. 23, 1n.:

*„Běda pastýřům, kteří rozsápávají a rozptylují
stádo své pastvy, dí Hospodin.*

*Protož toto praví Hospodin, Bůh Israelův,
o pastýřích, kteří pasou lid můj:*

*Vy jste rozptýlili mé stádo a rozehnali jste je;
nestarali jste se o ně;*

*aj, já se postarám o vás,
o zlobu vašich nápadů, dí Hospodin.“*

Takového pastýře „bláznivého“, t. j. bezbožného, představoval na rozkaz Boží prorok Zacharjáš (11, 15nn). Bylo mu přikázáno: „*Vezmi si ještě nádobí pastýře bláznivého*“, t. j. pastýřskou hůl, mošnu, prak, flétnu, provazce na přivazování ovec, kolíky, snad i stan; zejména pak sluší pastýři nedobrému — *palcát*. Jahve, jenž přikazuje Zacharjášovi, aby představoval, dělal pastýře bezbožného, praví mu dále (v. 16n):

*„Neboť aj, já vzbudím pastýře v zemi, který
opuštěných nenavštíví, rozptýleného nebude hledati,
raněného nevyléčí, a toho, co jest silné nevykrmí,
ale maso tučných jísti bude a paznehty jejich roztrhá.*

Běda pastýři ničemnému,

opouštějícímu stádo!

Meč na rámě jeho

a na pravé oko jeho!

Rámě jeho úplně uschne

a pravé oko jeho dokonale oslepne!“

(Výklad těchto slov viz v mé Bibli české, III, Praha 1925, str. 1013n.)

Pastýři nedbalí byli také vůdcové národa israelského za dob Kristových. Sv. Matouš (9, 36) napsal o Ježíši Kristu: „*Užrev pak zástupy, pojal*

lítost nad nimi, že byli zmořeni a povrženi jako ovce nemající pastýře.“ Ta lítost vedla Pána k tomu, že uložil apoštolům: „Jděte k zahynulým ovčím domu israelského.“

Vůdcové národa israelského za časů Spasitelových nebyli již ani pastýři; byli to spíše zloději a lupiči. Pán má je na mysli, když přednáší své podobenství, jež zaznamenal sv. Jan 10, 1—5, 7—10:

*„Vpravdě, vpravdě pravím vám:
Kdo nevchází dveřmi do ovčince,
nýbrž odjinud vstupuje,
ten jest zloděj a lotr.*

*Kdo však vchází dveřmi,
jest pastýř ovčí.
Tomu vrátný otvírá
a ovce slyší hlas jeho,
a on své ovce volá jménem
a vyvádí je.*

*A když své ovce vypustí,
jde před nimi
a ovce ho následují,
nebo znají hlas jeho.
Cizího však nenásledují,
nýbrž utíkají od něho,
nebo neznají hlasu cizích.“*

*

*„Vpravdě, vpravdě pravím vám:
Já jsem dveře k ovčím.
Všichni, kteří vystoupili (přede mnou)
jsou zloději a lotři,
ale ovce neslyšely jich.*

*Já jsem dveře.
Vejde-li kdo skrze mne,*

*bude zachován;
a vejde i vyjde a nalezne pastvu.*

*Zloděj nepřichází,
leč, aby kradl a zabíjel a hubil.
Já jsem přišel,
aby měli život a měli hojnost.“*

VII.

Podali jsme doklady, že i pohané starého Východu jmenovali své bohy „pastýři“. Tak činili také Israelité, kteří měli více nežli dosti důkazů pro to, by viděli ve svém Bohu — v Jahvovi — pravého, dobrého, vznešeného pastýře, a sebe aby pokládali za stádo, za ovce Jeho.

Již umírající Jakob žehnaje svému miláčkovi Josefovi praví (Gen. 49, 24): „*Pastýř, jenž jest Israelovou skalou, bude působiti, že ruce Josefova potomstva budou vždycky volné, aby mohly vládnouti lukem a střelami.*“ A prve již vyznal (Gn. 48, 14), že Bůh „*byl mu pastýřem od jeho mládí až do dneška*“.

Autor Z. 79, hned na počátku Hospodina oslovuje (v. 2):

*„Pastýři Israelův, poslyš,
ty, jenž Josefa vodils jak stádo.“*

Zalm 76, 17—20 klič nádherně přechod Israelitů z Egypta Rudým mořem a vedoucí ruku Boží:

*„Uviděly tě, ó Bože, vody,
uviděly tě vody a zděsily se,
ano, tůně zachvěly se.
Veliký hukot vydávaly vody,
mračna ozývala se hromobitím,
a tvé střely lítaly semo tamo.“*

Po další skvělé lícní básník dodává:

*„Převedl jsi jako ovce svůj národ
pod Mojžíšem a pod Aronem.“*

Tutéž myšlenku svým způsobem vyslovil básník
v Ž. 77, 52n, takto:

*„Vyvedl pak lid svůj jako ovce,
po poušti jej vedl jako stádo;
vodil je bezpečně, že neměli strachu,
za jejich nepřáteli se zavřelo moře.“*

Tvůrce Ž 73. táže se hned v 1. verši:

*„Proč, ó Bože, na věky zamítáš nás,
proč plane hněv tvůj na stádo, které ty paseš?“*

Israel byl si velmi dobře vědom, že je stádem
Hospodinovým; to vysvětluje z toho, že ta myšlenka
je tolikrát v bibli opakována. Ž 78 vyznívá poin-
tou:

*„My pak — národ tvůj a ovce tvé pastvy —
budeme na věky děkovat tobě,
od rodu do rodu hlásati tvou slávu.“*

Průvod Israelitů, jenž se přiblížil ke svatyni,
prorok napomínal (Ž 94; 6 n.):

*„Pojďte, klanějme se, padněme,
klekněme před Pánem, svým tvůrcem.
Jeť on Pán, náš Bůh a my jsme
lid, ježž on vodí, a ovce, ježž pase.“*

Ž. 99, 2. vyzývá všecku zemi, aby Bohu jásala,
aby Hospodinu sloužila s veselím, aby předstupo-
vali před něho s plesáním. Výzvu odůvodňuje v. 3:

*„Vězte, Hospodin že Bůh jest,
on nás učinil a ne my sami;
jsme lid jeho a ovce pastvy jeho.“*

Proto žalmista běduje (Ž 43, 12. 22):

*„Vydal jsi nás jako ovce na nůž,
mezi pohany jsi rozptýlil nás,
rozprodal jsi za fatku svůj národ,
mnoho jsi jich nevycenil ...*

*Ale my denně jsme pro tebe pobíjeni,
za ovce na nůž jsme pokládáni.“*

Bude však zase lépe: Pán Bůh (Is 40, 11):

*„jak pastýř stádo své pase,
ramenem beránky sbírá,
do klína je zdvihá,
kojící sám nosí.“*

Špatní pastýři rozptýlili stádo Hospodinovo, Pán však slavně prohlásil ústy Micheášovými (4, 6-9):

*V ten den, praví Hospodin,
shromáždím to, co kulhalo,
a to, co jsem byl vyvrhl, seberu;
také to, co jsem byl trápil.*

*Z toho, co kulhalo, učiním zbytek
a z toho, co trpělo, národ silný,
i bude kralovat Hospodin nad nimi na hoře
Sionu
od toho času až na věky.*

*A ty, věže stáda,
tvrzi dcery Sionské,
k tobě přijde, přijde bývalá vláda,
království dcery Jerusalemské.*

„Zbytek“ národa israelského, o němž se tu Micheáš zmiňuje, podle Sofonjáše (3, 13):

*pásti se bude a odpočívát,
aniž bude, kdo by jej přestrašil.*

S Micheášem souhlasí Jeremjáš, jenž takto tlumočí úradky Hospodinovy (23, 3):

*Aj, já shromáždím zbytky stáda svého
ze všech zemí, kamž vyvrhnu je;
přivedu je nazpět na jejich luhy
a budou růsti a rozmnoží se.*

Jako nám Ezechiel — viz výše — vykreslil lidské pastýře špatné, tak vymaloval podrobně také Hospodina, pastýře dobrého (34, 11 nn):

„Neboť toto praví Pán Bůh:

*Aj, já sám vyhledám své ovce a ujmu se jich.
Jako se ujímá pastýř stáda svého,
když jest uprostřed ovec svých rozptýlených,
tak ujmu se svých ovec a vysvobodím je se všech
míst,
kam v den oblaku a mrákoty rozptýleny byly.*

*Uvedu je z národů,
shromáždím je na zemi,
a uvedu je do země jejich;
a pásti je budu na horách Israelových,
při potocích i na všech obyvatelných místech
země.*

*Na pastvách nejlepších pásti je budu;
na vysokých horách Israelových budou pastvy
jejich;
tam odpočívati budou na bylinách zelených;*

*na pastvinách tučných pásťi se budou na horách
Israelových.*

*Já sám pásťi budu své ovce,
a já dám jim odpočívati, praví Pán Bůh.*

*Co se bylo poztrácelo, shledám,
co bylo rozptýleno, zase přivedu,
co polámáno, obváži,
co mdlého, posilním,
a co silného a tučného, opatrovati budu;
budu je pásťi, jak se sluší a patří...*

*A ustanovím nad nimi pastýře jednoho,
jenž je bude pásťi,
služebníka svého Davida;
ten je bude pásťi, ten bude pastýřem jejich.*

S jakým úspěchem asi potká se tento David, t. j. Mesiáš? O tom se dočítáme u Zacharjáše, jenž v 9, 1—11, 17 mluví o dobrém pastýři a ve hlavách 12—14 popisuje osudy stádce Hospodinova. Prorok dostává od Hospodina rozkaz, aby v náznačném vidění (vnitřním) představoval *nejvyššího pastýře* (11, 4—11. Viz mou Bibli českou III., Praha 1925, str. 1011 n.). Když byl znázornil dvěma pastýřskými holemi nevýslovnou péči Hospodina-pastýře o národ israelský, mají se zástupové jeho vysloviti, jak vysoko cení, jak si váží pastýřské péče Hospodinovy a Mesiášovy. Zacharjáš, představující Hospodina-Mesiáše jim řekl (v. 12): „*Uznáváte-li to za dobré, dejte mi mzdu mou; ne-li, nechte toho.*“ *I odvážili mu za mzdu třicet stříbrných.* Tu Hospodin řekl Zacharjášovi: „*Urz to hrnčičovi, krásnou mzdu, kterou jsem ceněn od nich.*“ Israelité, oceňivše pastýřskou práci Hospodinovu, ano později také Mesiáše za cenu otroka (30 stříbrných) dali najevo, že si té pastýřské práce Boží neváží, že jí pohrdají... Viz Mt. 27, 3 nn.

VIII.

Jahve, dobrý pastýř Israelův, sklídil sice mnoho nevďěku a urážek od svého stáda, přece však vyskytly se také ovce uznalé, věrné, svému Pastýři oddané, lnoucí k němu s důvěrou pevnou jako skála. Smýšlení a cítění takové ovečky tlumočí nám známý žalm 22, ježž možno právem nazvati: „*Hospodin — dobrý pastýř*“. Obsah jeho zaujal mistra Dvořáka, že z něho vytvořil jednu ze svých krásných „biblických písní“. —

V prvé sloze (v. 2. 3a) básník-ovečka vděčně uznává, že jeho Pastýř stará se mu o dobrou pastvu a vodu:

*„Jahve jest můj pastýř, netrpím nedostatků;
kde pastvy hojnost, tam lehat smím.
K vodě, kde možno si odpočinout, mě vodí;
duši mou občerstvuje.“*

V krabatinách judských i jinde v horách dlužno znáti pastýři *pravé stezky*, vedoucí na pastvy i k vodě; pravý pastýř o nich ví, ovce mohou se na něho *spolehnouti*; ovce ponechané samy sobě by zbloudily a rozprchly by se, ježto by se snadno daly na cesty *nepravé*. Také autora Ž. 22. vodí Bůh po pravých, správných cestách, aby mu dokázal, že právem bývá mu dáváno jméno „*pastýř*“. Tomuto pastýřskému vedení je věnována druhá sloha:

*Provádí mne po stezkách spolehlivých,
k vůli svému jménu.
I když mi projít jest údolím stínu smrti,
nebojím se zlého.
Neboť ty jsi se mnou; kyj tvůj a hůl tvá —
ty jsou potěchou mou.“*

K vedení pastýřovu, jež znázorňuje hůl, druží se

i ochrana jeho, jejímž odznakem jest „kyj“, t. j. pastýřův *palcát*, ježž nosí zavěšený na páse. Když byl básník-ovce vděčně uznal, kterak ho Pastýř v životě dosud vedl a proti nepřátelům hájil, vrací se k obsahu slohy první ve sloze třetí:

*„Dystrojuješ hostinu před mou tváří,
navzdor mým nepřátelům.
Pomazáváš olejem mou hlavu,
plná má číše jak vzácná jest!“*

Básník dluží ke své uznalé vděčnosti také důvěru. Jako mu byl Jahve pastýřem pečlivým dosud, tak bude i dále — až do žalmistovy smrti (sloha čtvrtá):

*„Milostivost tvá jen bude mne provázet
po všechny dny mého života;
vždyt budu přebývat v Hospodinově domě
časy veledlouhé.“*

XI

Kdo přehlédne stručně vše, co bylo o pastýřích řečeno v písemnictví starovýchodním i biblickém, z něhož jsme tu nejdůležitější místa uvedli, uzná, že Spasitel měl již dostatečně připravenou půdu pro své překrásné podobenství (Jan 10, 11—16):

*„Já jsem pastýř dobrý.
Dobrý pastýř dává život za své ovce.
Námezdník však, totiž ten, kdo není pastýř,
jehož nejsou ovce vlastní,
vida vlka, an jde,
opouští ovce a utíká;
a vlk lapá a rozhání ovce.
Námezdník pak utíká,*

*poněvadž jest námezdník
a nezáleží na ovcích.“*

*„Já jsem pastýř dobrý
a znám své
a znají mě moje,
jako mě zná Otec
a já znám Otce;
a život svůj dávám za své ovce.*

*Mám ještě jiné ovce,
které nejsou z tohoto ovčince;
i ty musím přivést,
a hlas můj slyšeti budou,
a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.“*

Kdo máje na zřeteli tohoto dobrého Pastýře vrátí se k Ž. 22., promyslí a procítí jej ve smyslu křesťanském, prozáří jej světlem evangelia, prodchně jej duchem Kristovým, naplní jej zákonem novým — ten teprve pozná dokonale všecku nádheru tohoto starověkého náboženského lyrického květu. Na jaké pastvy vodí duše naše Mesiáš dnes! K jakým vodám milostí Božích! Co jest Kristova krev, co svaté svátosti, co Eucharistie? Který pastýř napojuje své ovce vlastní krví? Můžeme si stěžovati, že strádáme? Jak sladký odpočinek skýtá našim duším Pán... Co říci o Jeho bezpečném vedení, ochraně proti nepřátelům spásy? Jakou obětní hostinu nám strojí na oltáři před našimi zraky, jak plná jest naše číše duchovních rozkoší! Jak pevně jest nám doufati, že nás Pastýř povede i dále, že bude vždy, na věky pomazávati olejem radosti naše skráně! — Tak pečovati o své ovce dokáže jen „*veliký pastýř*“ (Žid 13, 20), „*arcipastýř*“ (1 Petr 5, 4), „*pastýř a biskup duší*“ našich (tamže 2, 25).

— — — — —
— — — — —

Když si uvědomíme, že podle mluvy starého Východu „*pastýř*“ = *král* a „*pásti*“ = kralovati, panovati, chápeme katolický výklad výroků Kristových (Jan 21, 15n. 17) ke sv. Petrovi: „*Pasiš beránky mé*“, „*Pasiž beránky mé*“, „*Pasiž ovce mé*“.

OBSAH:

Úvod : Eucharistická četba bible	7— 10
I. ukázka : Stvoření světa	11— 22
II. » Náš ráj	22— 31
III. » Kain a Abel	31— 37
IV. » Návštěvou u Abrahama	37— 45
V. » »Válečná«	46— 54
VI. » Tobjáš	55— 73
VII. » Job	74— 83
VIII. » Veliká hostina	84— 86
IX. O eucharistické četbě knih mudroslovných	86— 95
I. Dodatek : Dum esset rex	96—108
II. » Znaky evangelistů	109—118
III. » Dobrý pastýř	119—138

Tuto knihu

pro Cyrilometodějské knihkupectví

G. Francla v Praze

vytiskla

knihtiskárna Družstva Vlast v Praze

v měsíci červnu L. P. 1933
